

Apokalipse

¹ Ha³teh³nxã³nxa² ũ³wha²li¹txã³nxãi²na² wãn³txa²
 wi¹jau³xa² yũ²na³la². Je³su² Kris2tu³jah¹la²
 sa²kxai³lu² ha³lo²a² ne³kxauh²nẽ³ju³ta³nu³a²
 i³yau¹ũ³nhẽ³jau³xa² yũ²na³la². A²kxã³nxa²
 Txa²wã¹sũ³na² a²yo²wãn³txa² e³ha²kxai³ Je³su²
 Kris2tu³jah¹la² ain³kxi²ha²kxai³ nxe³jau³xai²la¹wa².
 A²nxe³jut3su² ha³lo²a² wxã³ju³ta²nũ³a²
 tah²yu³tan²tu³ Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa²
 i³yau¹ũ³ju³tai²la¹wa². A²nxe³sxã³ Kris2tu³jah¹la²
 hi²sen³su² oh³xan¹jah¹la² i³sa²si¹hã³na²hẽ³la².
 Ha³lo²ai²na² a²yo²ha³kxa¹ Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na²
 a³la³kxi²si¹sa²jau³su² wã²nã³ũh¹sa³na²hẽ³la².
² Nxa²ha¹te¹ Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu²
 ha³lo²a² a³la³kxi²si¹sa²ju³tai²na² a²yo²ha³kxa¹
 wã²nã³ũ¹sa²ju³ta² ha³kxa¹ ũ³wha²li¹lhxã³
 i³yau¹ũ¹nx2ta¹tu¹wa². Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 i³yau¹ũ³hi² Je³su² Kris2tu³jah¹la² wãn³txa²
 ya²la²lyau³xa² i³yau¹ũ³hi² nxe³sa³na²hẽ³la².
³ Nxe³ha²kxai³ wãn³txai²na² ha³lo²a²
 wxã³ju³ta²nũ³su² jau¹xai²na² wãn³txai²li²
 ain³kxi²te²a² a²ẽ¹nãu³ai²na² i³ka³li³ha²kxai³
 wãn³txai²li² sa²yo²we¹te²a² a²ẽ¹nãu³ai²na²
 i³ka³li³ha²kxai³ nxe³ain¹tu¹wa². Hai³txi³ ha³lo²a²
 wxã³ju³ta²nũ³a² u²lxa³wa². Wa³su³txi³ wxã³tu¹wa².

A²si³a³ko³xan¹te²nãu³xa² ũ³wha²li¹la³kxi²jau³su²

⁴ Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³nxai²na² txai²li²
 Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² ũ³wha²li¹jah¹lo²sa¹wa².
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²sxã³

yxau²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa² A²si³a³ko³xan¹te²nãu³xa²
 nxe² 7 nxe³ tũ³ka³txi³ ã³nxai²na²
 ũ³wha²li¹la³kxi¹nx2ta¹wa². Nxe³nx2ta¹jau³xa²sa¹.

— Txa²wã¹sũ³na² wi¹lhin¹ti³hi¹txa²lxi³ju³ta²
 ten³sa³ha²kxai³ ã³nhãun²nha²ju³ta²
 ũ³hũ¹nx²lxi³ju³ta² ten³sa³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 nxe³si¹nx2ti³jau³su² ten³sa³nhai¹. A²nxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³nu²kxai³lu² a²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³
 jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³
 nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³
 yxau²xai³lha²kxai³ kxãn³nãu³a¹ jah¹lain²txi³
 ka³ten³ti³yxau²sa²tẽ³ha²kxai³ nxe³Jah¹lo²su²na³li¹.
 A²nxe³jah¹lain²txi³ wi¹lhin¹ti³hit1txa²ti³si¹ha¹jau³su²
 ten³sa³nhai¹. Te²yã¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na²
 Yãu³ka³jxah¹lo²nãu³xa² nxe² 7 nxe³te²nãu³xa²
 Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹.
 Nxe³tũ³ka³txai²na² te²yã¹nxũ³sxã³
 wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹.
 5 Te²yã¹nxe³ju³kxai³lu¹ Je³su² Kris2tu³jah¹la²
 wi¹lhin¹ti³hi¹txa²ti³si¹ha¹jau³su² ten³sa³nhai¹.
 A²nxe³jah¹lai²li² yxo²i²ki³jah¹lai²la¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³
 Je³su²jah³lo²kxai³lu² ya³lu²kxi²nẽ³na²hẽ³li¹.
 Ya³lu²kxi²nẽ³nũ²la²ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²na²hẽ³li¹.
 Nxe³sxã³ ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²te²nãu³xa²
 ne³ka³ta²sxã³ ĩ³sa²yxau³xi²na²hẽ³li¹.
 A²nxe³jah¹lain²txi³ hxi²kan¹txi³nãu³xai²na²
 sa²kxai³lu² Je³su² Kris2tu³jah¹la²
 sa²yxo²we¹tain¹na³li¹. A²nxe³jah¹lain²txi³ Je³su²
 Kris2tu³jah¹lain²txi³ a³lxi²nẽ³na³li¹. Nxe²
 a³lxi²nẽ³lha²kxai³ ya³lu²kxi²nẽ³te²jai¹ti²tu³wi¹.
 Ya³lu²kxi²nẽ³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² txa²wã¹ko³nxe³ti³

kāi³ki³ju³ta² ā³na¹si¹nhē³jau³su² sa²wa²su¹tē³na³li¹.
 6 Nxe³ha²kxai³la¹ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³ka³txi³su²
 nxe³ti³hi¹tē³na³li¹. Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a²
 a²nū²a² ī³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su² ti³hi¹tē³na³li¹.
 Nxe³sxā³ Txa²wā¹sū³nu²su² Je³su² Kris2tu³jah¹la²
 Wī³nu²su² ha²kxai³ sa²yxo²wet1sa²tē³ki³tu¹wi¹.
 A²nxe³jut3su² Je³su² Kris2tu³jah¹la²
 wxi²kin³ti³ton³sxā³ kāin²ti³lo³nha²kxai³ ha³lo²a²
 hāi¹nxe³ko³xa¹ a²wa³kxēn³su² ti³hit1sa²tē³ha²kxai³
 nxe³ju³ta² ten³sa³nhai¹. Ya²la³lai²la¹wi¹.
 Nxe³nx2ta¹wa².

7 Nxa²ha¹te¹ sa²yxo²ka²lah¹nha²sxā³
 ī²jah¹lxi³hē¹la². Oh³sīn³nāu³a¹ Je³su²jah³la²
 wxā³tu¹wa². A²nū²a²nāu³xa² hāi¹nxe³ti³xa¹
 wā³ko³nxa³te²tū³ ī²ain¹tu¹wa². Tū¹ka³txai³tā²
 hi³ki²a³la² tē³sxā³ ū³ha³la³ja³lxu³kxi²sxā³
 ye³khāuh³lxa³thi¹nain¹tū³ka³txai³tā²
 ī²ain¹nūn³tu¹wa². Nxe³sxā³ a²nū²a²nāu³xai²na²
 a²yxo²ha³kxa¹ ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³ nān³tain¹tu¹wa².
 Nxe³te²sē¹la². Wān³txi³khai³xai²la¹wa².

8 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la²
 Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹la²
 ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— A²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa²
 yū²nxa³hī¹nu¹ta²kxai³ ka³tēn³su² yxau²xai³la¹hē³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹
 hxa³nhī¹na¹ ka³tēn³su² yxau²sa²tē³a⁴tu¹wi¹.
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 Nū³kxūn³ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²wi¹lhī¹nu¹ta²kxai³ ka³tēn³ti³
 yxau²xai³la¹ha²kxai³ nxe³na¹hī¹nān¹te²tū³
 nxe³te³na¹xāin²txi³ ka³tēn³ti³ yxau²xai³la¹ha²kxai³

kxã³nãu³a¹ Nxa¹xãin²txi³ ka³ten³ti³
 yxau²sa²tẽ³a¹ha²kxai³ nxe³ Jah¹lo²sa¹wi¹.
 Nxe³jau³su² Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la²
 nxe³tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

Jo³ãu²ah³la² hxi²sxã³nho³jut3sũ³ju³ta²ĩ²jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ txai²na² sa²kxai³lu²
 Jo³ãu²ah³lo²sa¹wa². Wxa²wã³tã³jah¹lo²sa¹wa².
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³
 yxau²xai³yah³lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 khãuh³nyhxah¹lxin¹tai¹ti²tu³wa². Yxah³lxin¹kxa²
 yã¹nxe² khãuhx3nha²nũ³nhxai²na¹hẽ¹la².
 Nxe³nẽ³ju³tan¹te²kxa³yan³tu³ti¹ Je³su²jah³la²
 hi²sen³kxai³lu² ĩ³nxũ²kwaj³lxũ¹txi³nẽ³lha²kxai³
 ya³nãn³ta³ki²li² yxau²xai³ki³tã³la². Hã²wxãn³txa³
 kxã³nãu³a¹ Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a²
 yxau³ya³nhẽ³tu¹wa². Jã¹nxe³na¹ju³kxai³lu²
 ha³lo²a² ĩ³yau³xa² sa²ki³wa³le³ka²wxe³ko³xa²
 ũ³tĩ¹kxi²sai¹nha²kxai³ yxau²xai³la¹hẽ³la².
 A²nxe³ko³xai²na² Pat2mo³ko³su¹ nxe³te²ju²hẽ³la².
 Nxe³ko³xai²na² ũ³tĩ¹kxi² wxe³sain¹na²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³na¹ha²kxai³
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² ya²la³lyau³xan²tu³
 ĩ³yau¹ũ³ha¹ha²kxai³ ũ³tĩ¹kxi² wxe³sain¹na²hẽ³la².
 10 Jã¹nxa¹jut3su² a³lan²ti³hĩ¹nai³tã² to³mĩn²ko³
 nxe³hĩ¹nai³tãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 tẽ³sxã³ hi¹tai³lhã³na²hẽ³la². Nxe³na¹ti³kxai³lu²
 wãn³txa² kãin²jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la².
 Kwa³jan³ta² wãĩ²la² hain³txi³hũ³nxe²
 ain³kxi²na¹hẽ³la². Txa²si³yo³na² hain³nhẽ¹la².
 11 Hain³tãu³a² Txa²wã¹sũ³na² ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxĩ¹:

— Ha³te^hnxã³nxã² tẽ³sxã³ ã³wha²li¹txa²hẽ³li¹.
 Ha³lo²a² ã³hu³ta³nũ³a² wãn³txai²na²
 a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² ã³yau¹ũ³hai¹si¹hin¹jau³su²
 ã³wha²li¹lho¹sẽ¹li¹. Nxĩn¹kxai²nãn²tu³
 A²si³a³ko³xai²nãn¹tũ³ka³txa² Je³su²jah³lai²na²
 wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa² 7
 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa² ã³sa²si¹hã³ũ²xai³nxe³sẽ¹li¹.
 Nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²na²sa¹: E²fe³so³
 nxe³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³, Es3mir²na³ tũ³ka³txi³su²
 ha²kxai³ Per²ka³mo³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Ti³a³ti²ra²
 tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Sar²to³ tũ³ka³txi³su² ha²kxai³
 Fi³la³tel²fi³a² tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Lau³ti³se²a²
 tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²na²
 wãn³txa² ã³wha³li¹la²kxin¹jau³xan²tu³
 ã³sa²si¹hã³ũ²xai³nxe³sẽ¹li¹. Nxe³jau³su²
 Txa²wã¹sũ³na² nxe³sa³na²hẽ³la².

12 Nxe³na¹tũ³kxai³lu¹ txa²ẽ¹nãn¹jau³kxai³la¹:

— Jah¹la² e³jah¹lan²tu³ĩ²a¹tũ¹xã¹. Nxe³na¹ha²kxai³
 a²wa³ti³ta²wxe³na¹hẽ³la². Nxe³na¹nũ²la²
 sa²kĩx³kxi²nẽ³ka³txa² ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹
 ka³tha¹li¹ ka³na³ki¹ sa²kĩx³kxi²nẽ³ka³txa²
 ou²ro²wxe³kxi²ka³txa² ĩ²a¹hẽ³la². 13 ĩ²a¹ju³kxai³la¹
 ka¹txai²na² wi³wi³ta³lo³tãu³a² in³txa²
 ka³na³ka³na³jah¹la² ĩ²a¹hẽ³la². A²nũ²hũ³na²hẽ³la².
 A²wã²la²ka³lo³a² wi²kxi²nha²ka³lo³ãn²tu³
 a³lu²ha²kxai³ ã³nyu³tĩ¹la³kxi²na²hẽ³la².
 Ou²ro²tĩh³na² a²nxũ²kwai³la³nãu³a²
 sa³ha³la³tai³nha²hẽ³la². 14 A²ne³kĩ³sa² te²an²tu³
 hãn³txi³na²hẽ³la². O³ve²a² we³te²yã¹nxe²
 hãn³txi³na²hẽ³la². Ne²ve²ki³a² a³lxi³ki³a² yã¹nxe²
 hãn³txi³na²hẽ³la². A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu²
 ha³nxe² ĩ³kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la². 15 A²yu³kai²na²

sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³kxa²
 yā¹nx2na²hē³la². A²nxe³ka³lo³ai²na²
 hxi²tē³nha¹ka³tu³ nxe³nū²la² ha³nxe²a²
 i³tho³xa² ā³na¹sxā³ ā³nhi³ki³kxai²nān²tu³
 ya³te³ya³ten³khaix1te²ju²hē³la². Te²yā¹nxe²
 a²yu³kai²na² ya³te³ya³ten³ta³kxi²na²hē³la².
 A²yo²e³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxā²
 en³ta²txa² kāin² en³ti³kxa² yā¹nxe² kāin²
 e³na²hē³la². 16 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka² a²wi¹tāu³a²
 hxi²ki³kxe³su² hi³ka²ta³su² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
 ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ hxi²ki³na²hē³la². A²yo²ai²na²
 sa²kxai³lu² hi³ki²a³la² txon²ta³kxi²ta³wxi²a²
 yxo²wi¹nha²to³nha²hē³la². A²yen³nāu³ai²na²
 sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yā¹nxa²hē³la².
 Nxe³tā³kxai²li² ne³ka³ka³tāu³a² kāin²ha³tet1ha²kxai³
 kāi²na³lan²nha²kxai³ nxe³te²ju²hē³la².
 Nxe³kxe³su² a²yen³nāu³ai²na² sa²kxai³lu²
 te²xai²jā¹nxe³to³nha²hē³la².

17 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³na¹jut3su² jah¹lai²li²
 i²a¹tāu³ yuh³lxi³sa²jau³su² a²ne³kxai³tāu³a²
 ā³ya³hi²na¹hē³la². Ya³lu²na¹jut3sū³nxe²
 ā³ya³hi²na¹hē³la². Nxa²ha¹te¹ jah¹lo²kxai³
 i²sa³ha²kxai³ wxa²hxi²waih³sa³na²hē³la².
 Wxa²hxi²waih³sa²sxā³ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Yuh³lxi³txa³hē¹li¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu²
 a²wi¹lhī¹nān¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³
 ne³ki³san¹jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³
 te²sa¹wi¹. 18 Ka³ten³yah¹lo²su² te²sa¹i¹.
 Kxā³nxai³tā² ya³lu²na¹hē³li¹. Yxān¹ta¹
 hī¹na² ka³ten³yu³ta² so¹lxi³ yū³te²sa¹i¹.
 Wān³txi³khai³xai²la¹wi¹. Jā¹nxe³na¹ha²kxai³

ya³lu²nē³ju³ta² a²wa³kxē³yah¹lo²sa¹i¹. Ya³lu²te²a²
 ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ a²wa³kxē³yah¹lo²sa¹i¹.
 19 Nxe³na¹ha²kxai³ wxāi²na² sa²kxai³lu² ha³lo²a²
 ī²in¹ju³ta² ũ³wha²li¹li¹nha²kxai³ hī¹na² yū³kxe³su²
 ũ³wha²li¹li² yen³kxa² kxā³nāu³a¹ yū³kxe³nū³a²
 ũ³wha²li¹li² nxe³sē¹li¹. 20 Nxe³nxa²ha¹te¹
 ha³lo²a² wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Hi³ka²ta³nāu³xa²
 hxi²tē³a¹tū³ka³txa² e³lxah²lxi³ wā²nā³ū¹hi² sxi²ha²
 sa²kīx³kxi²nē³ka³txa² ou²ro² wxe³ki³ka³txa²
 e³lxah²lxi³ wā²nā³ū¹hi² nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³ta²sa¹. Hi³ka²ta³nāu³xa² ki³ha¹li¹
 ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹ ka³na³ki¹ nxe³ki³nāu³xai²na²
 hī³tē³nha¹kxen³ti² a²si³yxau³tāu³a² sa²kxai³lu²
 a²hxi²kan¹ta² jah¹la²nāu³xai²la¹i¹. Je³su²jah¹lai²na²
 wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txi³nāu³xa²
 7 nxe³ tū³ka³txi³nāu³xa² a²hxi²kan¹ti³sain¹na³li¹.
 Te²yā¹nxe³sxā³ ha³lo²a² sa²kxī³kxi²nē³ka³ta² 7
 nxe³ta³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txin³txi²
 nxe³ain¹na³li¹. Nxe³te²sē¹li¹. Je³su²jah³la²
 nxe³na²hē³la².

2

E²fe³so³thī³nān¹tū³ka³txa²ī³tih³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. E²fe³so³thī³nān¹tū³ka³txa²
 Txa²wān³txa² yo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxē¹te³nah¹lxi¹:

“Nxe³sah²lxi³wxi¹. Txa²na¹xai²na²
 hi³ka²ta³nāu³xai²na² 7 nxe³ka³txa³ti³nāu³xai²na²
 hxi²tē³nha¹ka³txai²na² txa²yo²wān³txai²la¹wi¹.
 Sxi²ha² sa²kī³ka³txa² ou²ro²ka³txai²na² 7

nxe³ka³txa³txi³nãu³xai²na² nu²ki³ye³lã³nãu³a²
 ai³lha²thet3ta¹kxai²na² txa²yo²wãn³txai²la¹i¹.
 2 Wxa²nũ³ka³txi³nãu³ i³nxai²na²
 i²nx2ti³te²sa¹i¹. Yxau²xai³lyah³lxin¹ju³ta²
 i²nx2ti³te²sa¹i¹. Nxũ²kwai³lxũ¹sxã³
 o²la³kxi²sxã³ yxau³yah³lxin¹ju³ta² i²nx2ti³te²sa¹i¹.
 Kō³nxe³ti³ kãi³te²la³ te³nxa²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.
 Txa²sa³wit3su² ki³lxo³tain¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxãn¹ta¹
 i³wa³ka³nxe³sain³yah³lxi³sã²nĩn¹tai¹ti²tu¹wi¹.
 Nxe³yãn¹ta¹ i³ki³ha¹kxi²nẽ³tũ³ka³txi³sa²kxe³su²
 a³ya³tain¹yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. 3 Te²yã¹nxe³sxã³
 ha³lo²a²kō³nxe³kxi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Txa²wãn³txa²
 sa²yo²wet1sah¹lxin¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ye³khãuh³lxa³thi¹nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹.
 Nxe³kxa²ha³ta³nxãn²ti³ hai³txi³ã³na¹sah²lxan³tai¹ti²ti¹.
 Hã¹nxe³sxã³thã³ti³la²wi¹lo²la³kxi²yah³lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 4 Nxe³ta¹kxã³nxa² a³lxi²khaix1sah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹.
 Yxãn¹ta¹ hĩ¹nai²na² jũ¹nxa² so¹lxi³
 a³lxi²sah¹lxi¹lxi¹. Ju¹tai²li² ten³sa²nxa³nhai¹.
 5 Nxe³sxã³ wi¹lĩ²nha¹jah¹lxi³hẽ¹li¹.
 I³ãin²ta³kxi²nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Wi¹kãi³yah³lxin¹kai³
 jã¹nxe³jah³lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹
 nxe³yah²lxan³kxai²nãn²tu³ wa³li²na¹tu¹wi¹.
 Wa³li³na¹kxai²nãn²tu³ sxi²ha² sa²kĩ³ta³ka³txa²
 tẽ³ki³ka³tu³ka³txã³xa²ka³txa²sa²wih³wẽ³no³ki³te²ju²hẽ³li¹.
 Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ã³xai²na²
 sa²wih³wẽ³no³nx2ti³sxã³txa²wẽ³ha³lxi³te²lo³tai¹na¹ha³ta²wi¹.
 I³ãin²ta³kxi²nha²lxan³kxai²nãn²tu³
 nxe³nx2ta¹ha³ta²wi¹. 6 Nxe³yãn¹ta¹
 wi¹kãi³ah³lxin¹ju³ta² yũ³yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹.
 Ni³ko³lai²ta² nũ³ka³txa² kō³nxe³ti³hi¹nha²kxai³
 yxo²kwĩ¹kxi²sa³nhai¹. Tũ¹ka³txai²na²

yx⁰kw¹ĩ¹kxi²na¹kxa²yã¹nxe²yx⁰kw¹ĩ¹kxain¹yah³lxi³nũ³nĩn¹tai¹.
Ju¹tai²li²wain³txi³kã³yah³lxi¹lxi¹.

7 Jã¹nxe³jut³su²Txa²wã¹sũ³na²Yãu³ka³jxah¹la²
ĩ³tih³nxe³nx²ti³ju³ta²ten³na³li¹. Ya²la³tu³
wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nã²tu³
a²wãn³txai²li²wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
A³lxi²khaix¹sah²lxin¹sxã³yxau²xai³lyah¹lxin¹kxai²nã²tu³
kxã¹nãu³a¹hi³sa³ka³txa²hi³a²nxã³kxa²
Txa²wã¹sũ³na²hã³lo²a²wi¹wen¹te²a²
ka³ten³sa²sih¹ki³txã³kxa³nxũ³a²ka³ten³si¹nhẽ³nxa³ki³nũ³a²
ũ³hũ¹nx²ta¹tu¹wi¹. Ye¹nx²ta¹wi¹.” Je³su²jah³la²
nxe³na²hẽ³la².

Es3mir²na³thĩ³nã¹tũ³ka³txa²ĩ³tih³nxe³ju³su²

8 Nxa²ha¹te¹Je³su²jah³la²ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Es3mir²na³thĩ³nã¹tũ³ka³txa²
Txa²wãn³txa²yx⁰ĩ²sxã³yxau²xai³tũ³ka³txai²na²
sa²kxai³lu²a²hxi²kan¹jah¹la²ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
nxẽn¹te³nah¹lxi¹: “Nxex³sah²lxi³wxi¹.
Txai²na²Je³su²jah³lo²na¹xai²na²sa²kxai³lu²
a²wi¹lhĩ¹nã¹jah¹lo²su²te²sa¹ha²kxai³
ne³ki³san¹jah¹lo²su²te²sa¹ha²kxai³te²sa¹wi¹.
Kxã³nxai³tã³ya³lu²na¹hẽ³li¹. Yxãn¹ta¹
ka³ten³su²ĩ³sa²yxau³xi²na¹hẽ³li¹. Hĩ¹na²
ka³ten³su²yxau²sa²tẽ³a¹wi¹. A²nxe³na¹jut³su²
txa²yx⁰wãn³txai²la¹wi¹. 9 O²la³kxah³lxin¹ju³ta²
ĩ²nx²ti³te²sa¹wi¹. Khãuhx¹nyhah¹lxin¹ju³ta²
ĩ²nx²ti³te²sa¹wi¹. Yen³kxi³txa²yah³lxin¹kxe³su²
ĩ²nx²ti³te²sa¹wi¹. Yxãn¹ta¹wxa²ẽ¹nãu³ai²na¹
Txa²wã¹sũ³na²hi²sen³su²wi¹lũ³yho³hi¹nx²ti³ju³ta²
yũ²na³li¹. Jã¹nxe³sxã³ko³nxe³te²lo³nx²tain¹ju³ta²
ĩ²nx²ti³te²sa¹wi¹. Nxe²e³kxi¹nx²tain¹tũ³ka³txa²

hai³txi³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³khai³su² nxa³wi¹.
 Ki³ha¹kxi³nẽ³lhxã³ Ju³te²a² nũ³ka³txi³su²
 ki³lxo³nyhain¹na³li¹. Yxãn¹ta¹ ai¹nxa³wi¹.
 Sa³ta³na²jah¹la² sa³wi³ha³lxi³khai³sain¹na³li¹.
 10 Nxa²ha¹te¹ khãuh³lxa³thin¹ju³ta³nũ³su²
 hxi²waun³txi³yah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Nxex³sah²lxi³wxi¹.
 A²ta³a² hi²sen³su² wxa²nũ³ka³txa² i²li³te²la³
 tẽ³sxã³ sxi²ha² kan²thi³na² ã³na¹sxã³
 ũ³ti¹kxi²si¹nx²ti³ha³tai¹. Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² sa²yo²ã³sih¹yah³lxin¹jau³nũ³su²
 ten³na³li¹. Nxe³sxã³ a³lan²ni²ju³ta² ye³ha¹li¹
 ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹ 10 nxe²
 a³lan²ni²tãu³a² khãuh³lxa³ti³yah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³nx²ti³ha³tai¹. Yxãn¹ta¹ nxũ²kwai³lxũ¹sxã³
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wãn³txa²
 sa²yo²wet¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. Su²lhã³nxa²lxain¹kxan²ti³
 Txa²wãn³txa² sa²yo²ã³sah¹lxi³txa³hẽ¹li¹. A²nũ²a²
 wi¹kã³kxai²nãn²tu³ ũ³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a²
 ũ³hũ¹te²ju²hẽ³li¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³
 sa²yo²wet¹sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ ka³ten³sa²tẽ³yah³lxin¹ju³ta³nũ³a²
 nxe³te²lo³nx²ta¹tu¹wi¹.
 11 Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 i³tih³nxe³nx²ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 A³lxi²khaix¹sah²lxin¹sxã³yxau²xai³lyah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ya³lu²nx²ti³ju³ta³nũ³su² yũ²sa²tẽ³yah³lxan³tho³li¹.
 Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Per²ka³mo³thi³nãn¹tũ³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

12 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Per²ka³mo³thi³nān¹tū³ka³txa²
 Txa²wān³txa² yxo²ī²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah³la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxēn¹te³nah¹lxi¹: “Nxex³sah²lxi³wxi¹.
 Txai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu²
 hi³ki²a³la² wxi²txo¹kxi²xai³ta³wxi²a²
 tē³jah¹lo²su² te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su²
 Txa²yxo²wān³txai²la¹wi¹. 13 Wxa²nū³ka³txi³nāu³
 ī³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² ī²nx2ti³te²sa¹wi¹.
 Yxau³yah³lxin¹ju³ta² ī²nx2ti³te²sa¹wi¹.
 Nxe³tāu³a² Sa³ta³na²jah¹la² nū³kxūn³sxā³
 a²yxau³txi³khai³xai²la¹wi¹. Nxe³kxan²ti³nū¹
 Txa²ī³lxa² so²yxau³yah¹lxi¹lxi¹. Hai³txi³
 Txa²wān³txa² sa²yxo²ā³sah²lxan³tai¹ti²tu³wi¹.
 Ān³ti³pa²jah³la² hi²sen³su² Txa²wān³txa²
 ī³hen³txi³nx2ti³tai¹ti²tu³wi¹. Hai³txi³
 sa²yxo²ā³sa²nū³nxa³tai¹tu³wi¹. Nxe³te³na¹
 su²lhā³ain¹tai¹ti²tu³wi¹. Sa³ta³na²jah¹la²
 a²yxau³txi³khai³xa² su²lhā³ain¹tai¹ti²tu³wi¹.
 14 Nxe³yah³lxin¹ta¹ jū¹nxa² ī³kwai²kxi²nx2ta¹ju³ta²
 yū³na¹wi¹. Wxa²nū³ka³txa² ī²li³te²a²
 Ba³la³āu²ah³lai¹tā² wān³txa² sa²yxo²we¹te²a²
 yū³yah³lxi¹lxi¹. Ba³la³āu²ah³lai²na²
 wān³txa² wi¹jau³sxa³tai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jah¹lai²na² a²yxo²wān³txa² Ba³la²kah³la²
 ain³kxi²so¹ha²kxai³ I³sa³e² nū³ka³txa² ko³nxe³ti³
 kāi³si¹hain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³sxā³
 Ba³la²kah³lo²nu¹ta²kxai³lu² e³te³nah¹lxi¹, I³sa³e²
 nū³ka³txa² ain³kxain¹te³nah¹lxi¹: ‘Yain³txi³su²
 a²ta³a² yāu³ka³txa² ū³hū¹yah³lxi³sā²nīn¹ka³tū³
 hā²wxān³txa³nū² yain³yah³lxin¹kxai²nān²tū³
 wi¹na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ a²nū²a²

ĩ²li³te²a² so¹nyhah²lxan³te²su² te²a²
 ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 wain³na³li¹. Ba³la²kah³lo²nu¹ta²kxai³
 nxẽn³txain¹ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ju³tai²li²
 wain³ti³he¹nxa³wi¹. 15 Te²yã¹nxe³jut3su²
 Ni³ko³lai²ta² nũ³ka³txai²na² wãn³txa²
 sa²yo²we¹te²na² yũ³yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹. Ko³nxe³ti³
 kã³ju³tai²la¹wi¹. 16 Nxe³ha²kxai³ko³nxe³ti³kã³ju³ta²
 ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹li¹. Sa²yo²wet1syah¹lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³syah¹lxan³kxai²nãn²tu³ ye³jen¹na²
 wa³li³na¹tã³a² ã³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹. Hi³ki²a³la²
 txa²yo²ai²na² sa²yo²sai¹ta³wxi²ai²na² tẽ³sxã³
 ã³nhe¹kxi¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 17 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 ĩ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 A³lxi²khaix1sah²lxin¹sxã³yxau²xai³lyah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 yain³txa² oh³nãn¹te²a² yain³txa² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ txah³lxa³ki³a² wi¹ki³a²
 ki³wa²su¹ wa²su¹ki³khai¹nxe³ki³a² hã³ki³an²tu³
 ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. A²nxe³ki³ai²na² a²txai²na¹
 a²ĩ³lxa² tah²yau³xa² ĩ³lxih¹nx2ti³jau³nũ³a²
 ũ³wha³li¹la³kxi²tu¹wi¹. A²nxe³sxã³
 ĩ³lxi¹nx2ta¹jau³nũ³a² a²nũ²a² ã³xa²
 ĩ²ti³hex1jau³sxa³wi¹. Hãi¹nxe³sxã³
 ĩ³lxih¹nx2ta¹te² ĩ³nxai²na² so¹lxi³ ĩ²yah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Ti³a³ti²ra²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²ĩ³tih³nxe³jau³su²

18 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Ti³a³ti²ra²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²
 Txa²wãn³txa² yxo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na²

sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex³sah²lxi³wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 Ta²hah³lo²sa¹wi¹. Txa²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu²
 ha³nxe² i³kxa² yã¹nxe²na³li¹. Txa²yu³kxai²na²
 sa²kxai³lu² kwa³thi³la³ka³lo³a² ya³te³ya³ten³ka³lo³a²
 yã¹nxe²na³li¹. A²nxe³ka³lo³a² ha³nxe² i³tho³xa²
 ya³te³ya³ten³ta³kxi²khaix¹nxe³ka³lo³ai²li²
 Txa²yu³kxa² yã¹nxe²na³li¹. Nxe³jah¹lo²su²
 te²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su² Txa²yo²wã³txai²la¹wi¹.
 19 O²la³kxah³lxin¹ju³ta² i²nx²ti³te²sa¹wi¹.
 A²nũ²a² ã³xa² a³lxi²yah³lxi¹lxi¹. A²nũ²a² ã³xa²
 khãuh³lxa³thi¹nx²tain¹kxan²ti³ Txa²wã¹sũ³na²
 ha²ya³kxa² yxo²ah²lxa³lxi¹. A²nũ²a² ã³xa²
 wi¹kãi³ũ¹hain¹yah³lxi¹lxi¹. Ya³nã³ta³ki²li²
 kãi³ũ¹hah³lxi¹lxi¹. Ju¹tai²na² ha³kxa¹ i²te²sa¹wi¹.
 A²wi¹lhĩ¹nai³tã² wi¹lo²la³kxah¹lxin¹ju³ta²
 kãi²nxa³tai¹ti²tu³wi¹. Yxã¹ta¹ hĩ¹na¹
 ã²la² kãi²non³sxã³ wi¹lo²la³kxah¹lxi¹lxi¹.
 20 Nxe³ta¹ wi¹lxa³ju³ta² yũ³yah³lxi³nũ³ni¹lxi¹.
 Je³sa³be²la³ka³lxa² kq³nxe³thin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su²
 ta¹hxai²ti³ai¹ti²tu³wi¹. Ta¹ka³lxa² yã¹nxe³te²su²
 te²a² wxa²nũ³kwa³ye³la³nãu³a² yũ³yah³lxi¹lxi¹.
 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² ki³ha¹kxi²sxã³
 e³te³nah¹lxi¹: “Txai²li² Txa²wã¹sũ³na²
 wã³txa² i³hen³txi³ta¹ka³lxu³su² na¹wi¹;
 Na¹ha²kxai³ ã³si³te³kxi²sah¹lxi³hẽ¹li¹;
 Nxe³jau³xa² e³ta¹ka³lxu³su² na³li¹. Yxã¹ta¹
 kãin²ki³han³na³li¹. Ain³kxi²yah³lxin¹kxai²nã²tu³
 kq³nxe³ti³ kãi³sih¹nx²ti³ha³tai¹. Kq³nxe³ti³
 wa³ni³lon³sxã³ kãi³sih¹nx²ti³ha³tai¹.
 Yain³txi³su² a²ta³a² ũ³hũ¹nhyain¹kxa²

yain³sih¹yah³lxin¹jau³su² ĩ³tih³nxe³nx2ti³nũ³nha³tai¹.
 21 Nxa²ha¹te¹: ‘Kõ³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³na¹sxã³
 ã³yo²o³tũ¹sa³tũ¹xã¹.’ Sa²ju³ta³nũ³su²
 wahx3na¹hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹ hai³txi³
 ten³ti³he¹nx2nxa³hẽ³li¹, ta¹ka³lxu²su¹.
 22 Nxe²nxa³ha²kxai³ ĩ³ta³ka³txa² ĩ³ton³kxi²sxã³
 sxã³si¹ha¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxũ³sxã³ in³txai²na²
 ko³nxe³ti³ ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhu¹ain¹te²na²
 sa²kxai³lu² kãin² khãuh³lxa³thin¹si¹hai¹na¹tu¹wi¹.
 ĩ³ãin²ta³kxi²sãn²sxã³ã³yo²o³tũ¹sai¹nxa³kxai²nãn²tu³
 nxe³ai¹na¹tu¹wi¹. 23 Te²yã¹nxe³sxã³
 ta¹ka³lxai²na² sa³wi³ha³lxi³nãu³xai²na²
 sun²tã¹ai¹na¹tu¹wi¹. Jã¹nxa¹jut3su²
 na¹kxai²nãn²tu³ Je³su²jah³lo²na¹xai²na² wãn³txa²
 yo²ĩ²sxã³ yxau²xai³lhain¹tũ³ka³txi³nãu³xai²na²
 wi¹ko³nxẽn²tain¹tu¹wi¹. A²nũ²a²nãu³xai²na²
 a²ẽ¹nãn¹jau³su² wã³ko³nxa³te²tu³
 a³la³kxi²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³na¹jut3su²
 a²nũ²a² yo²ĩ²sxã³ yxau²xai³lya³sain¹te²
 ĩ³nxa² a²yo²ha³kxa¹ wi¹ĩ²sah¹lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³sah¹lxi¹nha²kxai³ kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha²
 wain³txi³ ĩ³hau³ko³nh²sãn²sxã³ wi¹ta³nxa² ko³nxe³
 ta³nxa² kãi³yah³lxin¹kxa² yo³ha² wain³txi³
 ũ³yho³hi¹nx2ta¹tu¹wi¹.

24 Nxa²ha¹te¹ Ti³a³tj²ra²thĩ³na²
 yxau³yah³lxin¹te² ĩ³nxai²na² ta¹ka³lxai²na²
 wãn³txa² sa²yo²we¹jah²lxan³te² ĩ³nxai²na²
 ĩ³ye³kxi¹nx2ta¹wi¹. Sa³ta³na²jah¹lai²na²
 wãn³txa² a²sa²te¹jau³xai²la¹wi¹. Nxe³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² ki³han³jau³xai²la¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³
 Sa³ta³na²jah¹lai²na² wãn³txa² sa²yo²we¹jah²lxan³te²
 ĩ³nxai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³ tah²yau³xa²

kwa³na³nx2ta¹jau³xa²yũ²nxa³lho³li¹. 25 Hã¹nxe³sxã³
 wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹ko³nhah¹lxin¹ju³ta²
 ã³na¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Wi¹kã³si¹jau³xu¹ta²na²
 kã³sa²tẽ³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Wa³lxin²nxa³ta³lxa¹
 wi¹kã³sxã³ yxau²xai³jah¹lxi³hẽ¹li¹.
 26-27 Jã¹nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a²
 ko³nxe³thin¹ju³ta² wxã³nũ¹nx2ti³kxan²ti³
 txa²wãn³txa² sa²yxo²wet1sa²tẽ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 kxã³nãu³a¹ wa³li²na¹tãu³a¹ txa²hxi²ka¹na¹ju³ta²
 Txa²wĩ³na² ĩ³hxi²kat1sa³kxa² yã¹nxe³sxã³
 ĩ³hxi²ka¹txa²ta¹tu¹wi¹. A²nũ²a²
 nũ³ka³txi³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 nũ³kxũn³txi³ ĩ³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tẽ³nha²kĩ³kxai²nãn²tu³
 nũ³kxũn³txi³ wa³ka³ti³lo³te²la³ hĩ³kĩ³tã³li¹.
 Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² a²nũ²a²nãu³xa²
 nũ³kxũn³txi³ ĩ³hau³ko³tain¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 Sa²yxo²wet1sai¹nxa³te²nãu³xa² sa²kxai³lu²
 kwa³ta³lẽ³na² kxĩh³nxẽ¹na² ã³na¹sxã³
 a³lun²ta³kxi²sxã³ ã³kho³kxa² yã¹nxe³sxã³
 sa²yxo²wet1sai¹nxa³te²nãu³xa² khãuh³lxa³ti³si¹hain¹yah³lxin¹tu¹wi¹.
 28 Nxe³kxa²yu³su² hi³ka²ta³a² yãn³ta²
 ĩ³yũ¹li²nxa³ta³lxa¹ te²hi³ka²ta³a² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 29 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 ĩ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

3

Sar²to³thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² ĩ³tih³nxe³jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. Sar²to³thi³nān¹tū³ka³txa²
 Txa²wān³txa² yxo²i²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Txa²wā¹sū³na²
 Yāu³ka³jxah¹lo²nāu³xa² 7 nxe³te²nāu³xa²
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² yxau²xai³lain¹te²nāu³xa²
 Txa²hxi²ka³nāu³a² yxau³ai¹nha²kxai³
 hi³ka²ta³nāu³xa² 7 nxe³ki³nāu³xa²
 Txa²hxi²ka³nāu³a² tē³a¹ha²kxai³ nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.
 A²nxe³na¹jau³su² txa²yxo²wān³txai²la¹wi¹.
 Wxa²nū³ka³txi³ i³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta²
 i²nx2ti³te²sa¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²jah¹lo²sa¹wi¹. Nxe³yah³lxi¹lxi¹.
 Yxān¹ta¹ hai³txi³ yxo²i²syah²lxa³lxi¹.
 Nxe³syah¹lxa³nha²kxai³ ya³lu²jah¹lo²su²
 te²yā¹yxah³lxi¹lxi¹. 2 Nxe³yah³lxi¹nha²kxai³
 ā³yxo²o³tū¹sxā³ yxo²i²sah¹lxin¹kxai³
 jā¹nxe³jah³lxi³hē¹li¹. Nxe³sah¹lxin¹kxai²nān²ty³
 a²nū²a² txu¹lxi²te²su² te²a² yā¹yxah¹lxi³hī³nxa¹lxi¹.
 3 Nxe³ha²kxai³ yān³txai²nān¹jau³xa²
 sa²wa²lho¹xi²sxā³ ain³kxi¹xi¹jxah³lxi³hē¹li¹.
 Nxe³jau³xai³ta³lxi² wi¹kō³nha¹jah³lxi³hē¹li¹.
 Kō³nxe³ti³ kâi³yah³lxin¹ju³ta² ā³na¹jah³lxi³sxā³
 ā³yxo²o³tū¹jah³lxi³hē¹li¹. Ye³ten³sxā³
 yxau²xai³jah¹lxi³hē¹li¹. Wa³su³txi³ wā³li²na¹tu¹wi¹.
 Kō³nh³yhah¹lxan³tāu³a² wxā³ye¹nx2ta¹ha³ta²wi¹.
 Wxa²yen³kxa² kâi³ūh¹nx2ti³te³lhxā³
 wxā³jah¹la²yā¹nxa² wa³su³txi³ wxā³na¹tu¹wi¹.

Nxe³kxai²lẽ¹. 4 Sar²to³thĩ³nãn²tũ³ka³txi³
 i³nxai²na² a²wã³kxi³nãu³ i³nxai²na² wi¹lhin¹sxã³
 yxau³yah³lxi¹lxi¹. Wã²la² i³nxã³txi³nxa³kxe³hũ³nxe²
 kãin² ko³nxe³ti³ kãĩ³yah²lxan³te³nai¹ti²tu³wi¹.
 Yxah³lxin¹te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² wã²la²
 hã³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha² kxa²yã¹nxe³
 kxe³hũ³nxe² wi¹kãĩ³jah¹lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹te²
 i³nxai²na² ã³si³tẽ³kxi²syah¹lxin¹tu¹wi¹, wain³txi³
 kãĩ³ye²yah³lxi¹nha²kxai³lu¹. 5 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a²
 i²li³te²la³ ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² wxã³nũ¹nx2ti³kxan²ti³
 txa²wãn³txa² sa²yo²wet1sa²tẽ³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 wã²la² hãn³ka³lo³a² ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹,
 Nxe³nx2ta¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³ i³nxai²na²
 ka³ten³su² yxau²xai³si¹hah³lxi³te²nãu³ i³nxai²na²
 wxa²i³lxa² ha³teh³nxã³nxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³nxa²
 ã²la² ũ³wha²li¹la³kxi²te²ju²hẽ³li¹. Nxe³txã³nxai²na²
 tẽ³sxã³ wxa²i³lxi³la³ ũ³ka³ne³ta¹ju³ta³la³
 yũ²nxa³lho³li¹. Nxe³na¹kxa²yo³su² Txa²wĩ³na²
 i³ye³yo²nũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Nxe³nx2ta¹ha²kxai³
 Txa²wĩ³na² ain³kxi² oh³xan¹tũ³ka³txa² ain³kxi²
 nxe³sain¹tu¹wi¹.

6 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 i³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la² nxe³na²hẽ³la².

Fi³la³tel²fi³a²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² i³tih³nxe³jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 i³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ũ³wha²li¹txa²hẽ³li¹. Fi³la³tel²fi³a²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²
 Txa²wãn³txa² yxo²i²sa²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ũ³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²

nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex³sah²lxi³wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² Wi¹lhin¹ju³khai³nxe²
 A²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Ya²la³ju³khai³nxe²
 a²si³yxau³jah¹lo²sa¹wi¹. Txai²na² so¹lxi³
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² yxau²xai³te²la³
 ju³ta³nũ³a² ĩ³hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹. ‘Ã³wih¹sxã³
 yxau²xai³txu¹li¹.’ Ta³nxa²: ‘Ã³wih¹sxã³
 yxau²xai³lin¹ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹.’
 Ta³nxa², nxe² ĩ³ye³sxã³ hau³ko³jah¹lo²sa¹wi¹.
 A²nxe³na¹jau³xai²li² txa²yo²wãn³txai²la¹wi¹.
 8 Wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta²
 ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹. Nxex³jah³lxi³sa²lxi¹. Ha³lo²a²
 ũh³yo²than²kxi¹nx2ta¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³
 a²nũ²a² ĩ²li³te²la³ ě¹nãn¹jau³su² nxe³te³nah¹lxi¹:
 ‘Ha³lo²a² ũh³yo²tĩ¹a¹tũ¹xã¹.’ Nxe³kxan²ti³
 hai³txi³ hxi²kan¹txi³ ũh³yo²tĩ¹kxi¹nx2ti³xa³lho³li¹.
 Jũ¹nxe² nũ³kxũn³yah³lxi¹lxi¹. Txa²wãn³txa²
 sa²yo²we¹jah³lxi¹lxi¹. Hai³txi³ Txa²wãn³txa²
 sa²yo²ã³syah²lxa³lxi¹. 9 Nxe³ha²kxai³la¹
 Sa³ta³na²jah¹la² wãn³txa² sa²yo²we¹tũ³ka³txa²
 ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹na²hẽ³li¹. ‘Ju³te²a² nũ³ka³txi³su²
 sãn¹te²sa¹wi¹.’ Nxe² ĩ³ki³ha¹kxi¹nx2tain¹sxã³
 ĩ³ye³kxi¹nx2tain¹na²hẽ³li¹. A²nxe³tũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² kwa³na³ai¹na¹tu¹wi¹. Na¹kxai²nãn²tu³
 ya³son³sxã³ ã³ka³ti³wxe³nu¹nx2tain¹tu¹wi¹.
 Nxe³nũ²la² ĩ³sa²nẽn¹kxi¹nx2tain¹tu¹wi¹. Jã¹nxe³sxã³
 a³lxi¹nx2ta¹ju³ta² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. 10 Yãn³txai²na²
 a²nũ²a²nãu³a² yuh³xai²nãn¹ko³xan¹tũ³ka³txa²
 txa²wãn³txa² yo²ĩ²sai¹nxa³tũ³ka³txa² kãin²
 khãuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹. Ko³nxe³ti³
 kãĩ³ain¹si¹jau³su² khãuh³lxa³ti³hi¹nain¹tu¹wi¹.

Nxe³nxa²ha¹te¹ wxa²nũ³ka³txi³ ĩ³nxai²na²
 hai³txi³ yxah²lxan³tho³li¹. Wi¹ju³ta²
 so¹lxi³ kã³a¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹kxan²ti³
 khãuh³lxa³ti³nha¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³na¹ju³ta²
 ĩ²syah¹lxin¹tai¹ti²tu³wi¹. Yxah³lxin¹sxã³
 wi¹ko³nyhah¹lxi¹nhẽ³li¹. Yxah³lxi¹nha²kxai³
 khãuh³lxa³ti³nhain¹ju³ta³nũ³ai²kxai³lu²
 wã²nxũh¹nx2ti³xa³lho³li¹. 11 Jã¹nxa¹jau³su²
 wa³su³txi³wã³li²na¹tu¹wi¹. Nxe³na¹ha²kxai³kan²txi³
 yxo²ĩ²sah¹lxin¹ju³ta² kwa²a³na¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Wi¹ko³nha¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 kan²txi³ yxo²ĩ²sah¹lxi¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ki³kxai³lu² wi¹la² ã³yho³hi¹nx2ti³tu¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹ kan²txi³ yxo²ĩ²sah²lxan³kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² wi¹la²
 ã³yho³hi¹nx2ti³ju³ta² yũ²nxa³lho³li¹.
 12 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²a² ĩ²li³te² ĩ³nxai²na²
 kan²txi³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ a²sxi²ha²nãu³ai²na²
 ã³wxe³nũh¹nx2ta¹tu¹wi¹. Sxi²ha²
 ã³nhe³hẽ¹wxe³ta³ka³txa² yã¹yxah³lxin¹tu¹wi¹.
 Nxe³thĩ¹nai²na² kan²txi³ yxau²sa²tẽ³yah³lxin¹tu¹wi¹.
 A²nxe³thĩ³na² a³li³xi²yah³lxin¹ju³ta²nũ³a²
 ten³yah²lxan³tho³li¹. Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na²
 Si³yxau³tãu³a¹ a²ĩ³lxa² ã³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.
 Txa²wã¹sũ³na² sxi²je³na² a²ĩ³lxa² Je³ru³sa³lẽ²thĩ³na²
 tah²yen³su¹ oh³xa² ka³nxi³thĩn³su² nxe³te²sẽ¹la².
 A²nxe³txa²ĩ³lxai²na² ã³hũ¹nx2ti³nũ³na¹tu¹wi¹.
 Nxe³kxa²yu³su² txa²ĩ³lxi³khai³xa² tah²yau³xa²
 ã³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹.

13 Jã¹nxe³jut3su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 ĩ³tih³nxe³nx2ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³

wi¹ko³nh³ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nān²tu³
 a²wān³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hē³li¹.
 Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.” Je³su²jah³la²nxe³na²hē³la².

La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa²ĩ³tih³nxe³jau³su²
 14 Nxe³nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la²
 ĩ³ye³kxi²xi²te³nah¹lxi¹:

— Ū³wha²li¹txa²hē³li¹. La³o³ti³se²a²thi³nān¹tū³ka³txa²
 Txa²wān³txa² yxo²i²sa²sxā³ yxau²xai³tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la² ū³wha²li¹lhi¹hin¹jau³su²
 nxe³te³nah¹lxi¹: “Nxex3sah²lxi³wxi¹. Txai²na²
 Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ā³ye³yxo²nū¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 Wān³txa² ya²la³lyau³su² ā³ye³yxo²nū¹jah¹lo²sa¹wi¹.
 A²wi¹lhī¹nu¹tai²nān²tu³ yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹
 ĩ³ye³sxā³ ĩ³yū¹jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³na¹jau³su²
 txa²wān³txai²la¹wi¹. 15 Wxa²nū³ka³txi³
 ĩ³nxai²na² o²la³kxi²yah³lxin¹ju³ta² ĩ²nx2ti³te²sa¹wi¹.
 A³lxi²sah¹lxa³nha²kxai³ an³ta³kxi²sah¹lxa³nha²kxai³
 nxe³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³sah¹lxa³nxe³su²
 ā³ten³sah¹lxa³lxi¹. Nxe³yah³lxin¹ju³ta²

ĩ³yau³xa² yā¹yxah³lxi¹lxi¹. Nxe³sxā³
 a³lan²jau³xa² yā¹yxah²lxa³nha²kxai³ sū²yau³xa²
 yā¹yxah²lxa³nha²kxai³ nxe³yah²lxa³lxi¹.
 Kwa²a³lan²sxā³ wa³lo³lo³yau²jau³xa²
 yā¹yxah³lxi¹lxi¹. A³lan²jau³su² tā³nxa²
 sū²jau³su² tā³nxa² ne³ka²yā¹nxe²yah³lxin¹ju³ta²
 ten³sa³nha²wi¹. 16 Nxe³yān¹ta¹ yxah²lxa³lxi¹.

Hāi¹sxā³ kwa²a³lan²sxā³ wa³lo³lo³yau²jau³xa²
 yā¹yxah³lxi¹nha²kxai³ ĩ³yau³xa² ĩ³ka³su³hā¹ki³kxa²
 yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ ĩ³yen²nx2ta¹tu¹wi¹.
 17 Jā¹nxe³jut3su² wxa²ē¹nāu³ai²na²
 e³kxi²nyhah¹lxin¹na³li¹. E³kxi²nyhah¹lxin¹te³nah¹lxi¹:

Yen³kxih³khai¹nxa¹wi¹. Yen³kxa² taut³to³ta¹kxe³la³
 yũ²nxa³wi¹. Wxa²ẽ¹nãu³ai²na² nxe³yah³lxi¹lxi¹.
 Yxah³lxin¹ta¹ hai³txi³ wi¹ko³nyhah¹lxa³lxi¹.
 Khãuh³lxa³ti³nha²khai¹yhah³lxi¹lxi¹.
 ĩ³ãin²ta³kxi²nx2tain¹tũ³kã³txi³syah¹lxi¹lxi¹.
 Yen³kxi³txa²jah¹la³ yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Txa²wãn³txa²
 yxo²ĩ²sah³lxin¹ju³ta² ã³na¹yah³lxi¹nha²kxai³
 ye³han³jah¹la² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. Wã²la²ka³lo³khai³xa²
 hxan³kxi²kxa² yã¹yxah³lxi¹lxi¹. 18 Yxah³lxi¹nha²kxai³
 yen³kxa² ou²ro²ki³a² tẽ³ki³kxai²nãn²tu³ ha³nxe²
 ĩ³tho³xa² ũ³whi³lhãn²nũ²la² a²nxã³ti³ te²ai²na²
 ĩ³sai¹kxi²sxã³ ĩ³ya³tẽ³ya³tẽ³kxi²khai¹nxe³te²ju²hẽ³la².
 Nxe³ki³ai²na² so¹kxah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 yen³kxi³nyhah²lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³
 yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ oh³nãn¹ta² yen³kxa²
 ũ³hũ¹nx2ta¹tu¹wi¹. Te²yã¹nxe³sxã³ wã²la²
 hã³ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²nũ²so¹lxi³ wãn²txa²ju³ta² ĩ²nx2tai¹nxa³lho³li¹.
 Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³ yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 ko³nxe³ti³ kãi³yah³lxin¹ju³ta² ã³wa²su¹txa²ha¹tu¹wi¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ hĩ³ne³kxa² ye³ka³tũ³nẽ³ju³ta²
 wah³ha² ũ³yhe³kẽ¹nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 ye³wi¹lwe²nxi²nx2ti³tu¹wi¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³
 yxo²ĩ²sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ wxa²ẽ¹nãu³ai²na²
 sa²hau³ko³txa²ha¹ju³ta² yũ³tu¹wi¹. Nxe³ye¹nx2ta¹wi¹.
 19 Jã¹nxe³na¹jut3su² a³lxi²khaix1na¹kxah³lo²su²
 ĩ³hau³kot3xai³na¹wi¹. ĩ³kwai²kxi²ta³nxa²
 ĩ³wai¹ta³nxa² nxai¹na¹jah¹lo²su² te²sa¹wi¹,
 wain³txi³ yxau²xai³lhi¹jau³su¹. Nxe³na¹jau³su²
 wi¹lain³kxi¹sah¹lxi³hẽ¹li¹. ĩ³ãin²ta³kxi²nha²sxã³
 ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² ã³na¹jah¹lxi³hẽ¹li¹.

20 Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A²nũ²a² ã³xa²
 sxi²ha² ã³wih¹ti³ten³nxa²lxin¹kxai²nãn²tu³
 sxih²yo²a² ĩ³to¹tot¹sxã³ ĩ³kaix¹jah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹.
 Yxah³lxin¹kxai²nãn²tu³ sxi²hẽ¹nãn¹jah¹la²
 ĩ³kaix¹jah³lxin¹jau³su² ain³kxi²kxai²nãn²tu³
 sxih²yo²ai²na² sa²yo²tha²nha²kxai³
 ã³wi¹yhah³lxi³hĩ³nxa¹lxi¹. Nxe³kxa²yã¹nxe³ju³ta²
 Txai²li² Je³su²jah³lo²na¹xai²na² ĩ²li³te² ĩ³nxa²na²
 ĩ³kaix¹kxi¹nx²ta¹wi¹. Nxe³sxã³ wi¹la²
 ain³kxi²sah²lxin¹sxã³ yo²ĩ²sah²lxin¹kxai²nãn²tu³
 wxa²ẽ¹nãu³ai²na² wi¹lhin¹sxã³ ĩ³ye³kxi²nyhu¹sxã³
 yxau²xai³ki³tu¹wi¹. 21 Jã¹nxe³jut³su² a²nũ²a²
 ĩ³lxi³te² ĩ³nxa²na² yo²ĩ²sah¹lxin¹ju³ta²
 ã³na¹ah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Kan²txi³ yo²ĩ²sah¹lxi³hẽ¹li¹.
 Sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ txa²ko¹ko¹nũ³ka³txa²
 hxi²kan¹sxã³ ĩ³hau³kot³sxã³ yxau²sa²tẽ³a¹wi¹.
 Txa²wĩ³na² Txai²na² ĩ³hau³kot³sxã³
 yxau²sa²tẽ³ya³ha¹wi¹. Jãx¹sah¹lxin¹ju³ta²
 nxe³sah¹lxin¹kxai²nãn²tu³ hxi²kan¹sxã³
 ĩ³hau³kot³sxã³ yxau²sa²tẽ³kxi²ya³sain¹ki³tu¹wi¹.

22 Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 ĩ³tih³nxe³nx²ti³ju³ta² ten³na³li¹. Ya²la³tu³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Nxe³ye¹nx²ta¹wi¹.” Je³su²jah³la²
 nxe³na²hẽ³la². A²nxe³jau³xai²na² Je³su²jah³lai²na²
 wãn³txa² yo²ĩ²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txa²
 ĩ³ye³kxi²yah³lxi³na²hẽ³la².

4

Txa²wã¹hxi²kan¹ta²

Si³yxau³jah¹lai²na²

ã³wxe³ka³lo³a²ĩ²ain¹jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² Txai²na²
Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² hxi²sxã³nhon³sa²jut3sũ³ju³ta²
ĩ²a¹hẽ³la². Ĩ²a¹ka³tũ³ta¹ oh³sĩ³na² oh³nãu³a¹
sa²yxo²than²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ wãn³txa²
oh³xan¹ta² wãn³txa² ain³kxai¹na¹hẽ³la².
Kwa³jan³ta² wãi²la² hain³jau³hũ³jau³xin³ti²
ne³ka²ki²xi²na¹hẽ³la². Ne³ka²ki²xi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa¹lxi¹. Ka³la³sxã³ wxã³txu¹li¹
Nxĩn¹kxai²nãn²tũ³ ha³lo²a² wxã³ju³ta²nũ³a²
ĩ³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹.

2 Nxe²e³kxi²sain¹tãu³ Txa²wã¹sũ³na²
Yãu³ka³jxah¹la² tĩ³xi¹xi²sa³na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
tẽ³sxã³ hi¹tai³lhã³na²hẽ³la². Nxe³sxã³
oh³nãu³nũ¹ka³na¹ oh³xan¹thĩ³na² ĩ²a¹hẽ³la².
ĩ²a¹tãu³ Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a²
ĩ²a¹hẽ³la². Nxe³ka³lo³ai²na² Ā³wxe³jah¹la²
ĩ²a¹hẽ³la². 3 Jã¹nxe³sxã³ ã³wxe³jah¹lai²na²

yen³nai²na² sa²kxai³lu² ĩ²a¹kxa² txah³lxa³ki³a²
wi¹khai¹nxe³ha²kxai³ a³lxi²khai¹nxe³ha²kxai³
nxe³kxe³su² jas2pe³ki³su² ta³nxa² sar³to²na³ki³su²
ta³nxa² nxe³te²hũ³na²hẽ³la². Nxe³sxã³
ã³wxe³ka³lo³ai²na² oh³nãu³ãn²tũ³ sa³te³sa³ten³te²a²
ã³ye³ha³te²kxi²sxã³ ĩ³na²hẽ³la². Txah³lxa³ki³a²
wi¹ki³a² es3me³ral²ta³ki³hũ³nxa² se³te³sa³ten³sxã³
ã³ye³ha³te²kxi²sxã³ ĩ³na²hẽ³la². 4 Jã¹nxe³ju³ta²

ã³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu² ã³ye³ha³te²kxi²tãu³a²
a²hxi²kan¹ta² ã³wxe³ka³lo³nãu³xa² ka³lo³ka³lxa¹txi³
24 ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe²xai³na²hẽ³la²
Nxe³nũ²la² ã³wxe³ka³lo³ai²na² a²nũ²a²
hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³wxen³tain¹na²hẽ³la².
A²nũ²a²nãu³xa² a²hxi²kan¹te²la³ nãu³su²
ha²kxai³ a²ne³ka³nãu³a² ũ³nhe³hẽ¹nha²ka³lo³a²
ou²ro²ka³lo³a² ũ³nhe³hẽ²ta³lxi³nhxain¹na²hẽ³la².

A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²wã²la²ka³lo³a²
 hã³ka³lo³a² so¹lxi³ wih²kxi²nha²sxã³
 yxau³ain¹na²hẽ³la². 5 Nxa²ha¹te¹
 kãin²jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a² ti³ta³lo³nãu³a²
 i³ha³lai³ni³ha²kxai³ kãin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³
 nxe³na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³ ã³wxe³ka³lo³ai²na²
 a²ne³kxai³tãu³a² sxi²ha² sa²kĩx3ta³ka³txa² kat3su²
 nxe³ta³ka³txa³lxai²na² i³yxau²xai³sxã³ ha³lo²a²
 sa²ki³txã²hẽ³la². A²nxe³ta³ka³ta³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²si³yxau³tãu³a²sa¹. Oh³xan¹te² yãu³ka³txi³nãu³xa²
 nxe³ 7 nxe³tũ³ka³txai²na², Txa²wã¹sũ³na²
 yen³nãu³a² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txai²la¹wa².
 6 Nxa²ha¹te¹ ã³wxe³ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 a²ne³kxai³tãu³a² jũ¹nxa² yan¹nãu³a² i³yen³su²
 ni²kxẽ¹hũ³jen³su² sxa³na²hẽ³la². Sxa³ha²kxai³
 ka³yxuh³hũ³te²nãu³xa² i²a¹hẽ³la². ã³wxe³ka³lo³in³ti²
 i³ki³hain³kxi² sa²nxũ³sxã³ yxau²xai³lain¹na²hẽ³la².
 Ka³na³ka³na³te²a² a²yo³na² sa²nxũ³sxã³ yxau²
 ka³na³ka³na³te²a² a²ne³ka³nãu³a² sa²nxũ³sxã³
 yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wi¹tãu³a² sa²nxũ³sxã³
 yxau² ka³na³ka³na³te²a² a²wã³tãu³a² sa²nxũ³sxã³
 yxau² nxe² sa²nxũ³sxã³ yxau²xai³lain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³te²nãu³xa² a²yen³ta³ ye³ka³lxa¹txi³ a²yo³na²
 yũ² a²ne³ka³nãu³a² yũ² nxẽn³ti³na²hẽ³la².
 7 Jã¹nxe³jut3su² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ka³na³ki²te²a²
 ya²na¹lhũ³jah¹lo²su² ha²kxai³ ãh¹te²na²
 sa²kxai³lu² po¹na² wẽ³sũ³jah¹lo²su² ha²kxai³
 ãh¹te²na² sa²kxai³lu² a²yen³nãu³a² a²nũ²khai³xa²
 a²yen³nhũ³nha²kxai³ ãh¹te²na² sa²kxai³lu²
 taut2ta² ã³nin³jah¹lo²hũ³nha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².
 8 Jã¹nxe³ju³ta² ka³yxuh³hũ³te²na² a²wxe³txa²
 wxeh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹ wxeh³tha¹li¹

yũ²xai³yah³lxi³na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³sxã³ a²ye³na²
 ye³ka³lxa¹txi³ yũ²xai³yah³lxi³na²hẽ³la². Au³txi³
 yũ² a²ha² txai²na¹ yũ² nxe³yah³lxi³na²hẽ³la².
 A²nxe³te²nãu³xa² e³lxah¹ yxau²xai³to³nha²hẽ³la².
 E³lxah¹ yxau²xai³to³te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a¹ wi¹lhin¹ta²
 Si³yxau³jah¹lo²su² na³li¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³tãu³su² na³li¹. Nũ³kxũn³te²
 Si³yxau³tãu³su² na³li¹. Wi¹lhin¹jah¹lo²su²
 na³li¹. Wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²su²
 yxau²xai²na³li¹.

A²nxe³jah¹lo²kxai³lu² a²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³ ka³ten³ti³
 yxau²xai³lha²kxai³ nxe³hĩ¹nãn¹te²tu³ jah¹lain²txi³
 ka³ten³ti³ yxau²xai³lha²kxai³ kxãn³nãu³a¹
 jah¹lain²txi³ ka³ten³ti³ yxau²sa²tẽ³ha²kxai³ nxe²
 Jah¹lo²su² na³li¹. Nxe² e³lxi³yah³lxi³na²hẽ³la².

9 Jã¹nxe³jut³su² ka³yxuh³hũ³jah¹lo²nãu³xai²li²
 wãn³txai²li² wxi²kin³ti³ton³jau³xa² e³lxi²
 wi¹lhin¹ti³hit¹jau³xa² e³lxi² i³sa²nẽn¹kxi²jau³xa²
 e³lxi² Txa²wã¹sũ³na² a²ne³nxẽ³na² e³lxi²
 yxau²xai³lain¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³sxã³

Txa²wã¹sũ³nu²su² hi²sen³su² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a²
 ã³wxe³khai³jah¹lo²su² ha²kxai³ ka³ten³su²
 yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²su²
 na³la².

10 Jã¹nxe³jut³su² nxe³ain¹tĩ³kxai³lu²
 a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xin³ti² 24
 nxe³tũ³ka³txi³nãu³xin³ti³ nxe³te²na² sa²kxai³lu²
 ã³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³jah¹lai²na²
 ã³wxe³ka³lo³in³ti² ã³yau³son³kxain¹ka³tu³
 i³ye³kxain¹na²hẽ³la². ã³wxe³jah¹lai²li²

ĩ³sa²nĕn¹kxain¹na²hĕ³la². Ya³lu²ju³ta³nũ³a²
 yũ²nxa³ha²kxai³ hāi¹sxā³ ka³tĕn³su²
 yxau²xai³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹lo²kxai³
 ĩ³sa²nĕn¹kxain¹na²hĕ³la². Ĩ³sa²nĕn¹kxain¹te³nah¹lxi¹,
 ũ³nhe³hĕ¹nha²ka³lo³khai³xa²sa²ne³sai¹nh²yah³lxi³sān²nũ²la²
 ā³wxe³ka³lo³ai²li² a²hxi²kan¹txa² si³yxau³jah¹lai²na²
 ā³wxe³ka³lo³in³ti² a²ne³kxai³tāu³a² sa²kxai³lu²
 ũ³ha¹xai³yah³lxi³na²hĕ³la², ũ³nhe³hĕ¹nha²ka³lo³a²sa¹.
 Nxe²kāi³sxā³ e³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 11 — Txa²wā¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹.
 Txa²wā¹sũ³nu² Si³yxau³jah¹lo²si¹lxi¹.
 Yen³kxa² a²yxō²ha³kxa¹ ĩ³yũ¹kxi²nhĭ¹nhĕ³li¹.
 Nxe³sxā³ wxa²ĕ¹nān¹jau³kxai³lu¹:
 “Yen³kxai²li² kwa²hāi¹nxe²
 ĩ³yũ¹kxai¹na¹tũ¹xā¹.” Nxĩn¹jau³tu³
 ĩ³yũ¹ti² ka³tĕn³su² yxau²xai³si¹hai¹ni²
 nxĩ¹nhĕ³li¹. Nxĩ¹nha²kxai³
 sa²nĕn¹kxi¹nxa²sĩ¹na¹ju³ta² wain³sĩn¹na³li¹.
 Ĩ³wxi²kin³ti³ton³txa²sĩ¹na¹ju³ta²
 wain³sĩn¹na³li¹. Nũ³kxũn³sxā³
 yxau²xai³nhĩn¹ju³ta² wain³sĩn¹na³li¹.
 Nxain¹jau³su² a²hxi²kan¹ta² ā³wxe³ka³lo³a²
 ā³wxe³jah¹la² nxe² ĩ³ye³kxain¹toh³na²hĕ³la².

5

Ha³teh³nxā³nxa² hxi²tĕ³nha²txā³nxai²na²
 ĩ³yau¹ũ³jau³su²
 1 Nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² tah²yu³ta² ĩ²a¹hĕ³la².
 A²hxi²kan¹txa² ā³wxe³ka³lo³ai²na² ā³wxe³jah¹la²
 ĩ²xi²na¹hĕ³la². A²hxi²ka² a²wi¹tāu³a²
 ha³teh³nxā³nxa² hxi²tĕ³nha²na²hĕ³la².
 A²nxe³txā¹nxai²li² wān³txa² yau³ka³lxa¹txi³

ũ³wha²li¹lin²ta²wa². Txã¹nxai²li² a²ta³lo³nãu³a²
 ũ³wha²li¹li² a²ta³lo³nãu³ai²na² ũ³wha²li¹li²
 a²kxã³nxã² nxe³ain¹nĩn²ta²wa². Nxe³kxa²yu³su²
 txã¹nxai²li² ũh³yo²tĩ¹sãn²nũ²la² ye³ka³lxa¹txi³ 7
 nxe³tãu³a² ũ³txã¹ta³kxai¹nĩn¹ta²wa². 2 Nxa²ha¹te¹
 oh³xan¹jah¹la² nũ³kxũn³khaix¹jah¹la² wxã³sxã³
 ĩ³ye³na²hẽ³la². ĩ³ye³sxã³ yo²kãin²ti³nha²sxã³
 ĩ³kaix¹te³nah¹lxi¹:

— Ha³teh³nxã³nxã² sa²yo²than²kxi²ju³ta³
 wxi²kan¹te²la³ ten³ki³tã³li¹. ĩh¹te²la³ta³
 wxi²kan¹sxã³ sa²yo²than²kxi²te²la³ ki³te³ji¹wi¹?
 Ha³teh³nxã³nxã² ũ³txã¹ta³kxain¹kxe³su² 7
 nxe³kxe³su² sa²sai¹te²kxi³na¹xa² ten³ki³tã³li¹.
 Oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hẽ³la².

3 Nxe³nũ²la² oh³xai²nãn¹tũ³ka³txa² ĩ²li³hxa³te²a²
 wxi²ka¹nai¹nxã³ha²kxai³ yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa²
 ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxã³ha²kxai³
 txa²wã¹ha³lo²a² yxau³ki³ko³xai²na² a²yuh³nãu³a²
 a²nũ²a² ĩ²li³hxa³te²a² wxi²ka¹nai¹nxã³ha²kxai³
 ain¹na²hẽ³la². Hai³txi³ sa²hai¹sxã³ wãn³txai²na²
 ĩ²ai¹nxã³hẽ³la². 4 A²nxe³jut³su² ĩ²a¹tãu³a²
 ĩ³ãin²ta³kxi³nha²sxã³ kãin² nãn³na¹hẽ³la².
 Ha³teh³nxã³nxai²li² sa²yo²than²kxi²nxã³ha²kxai³
 wãn³txai²li² hxi²kan¹txi³ ĩ²xa³kxa²yãu³ka³nxũ³su²
 kãin² nãn³na¹hẽ³la². 5 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²
 a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ka³na³ka³nat³te²a² tũ³sa²sxã³
 ĩ³ye³kxi²sa³na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

— Nãn³ta³lxi¹. Hãi¹nxe³sxã³ ĩ²txa²hẽ³li¹.
 Ha³teh³nxã³nxai²li² sa²hai³kxi²jah¹la²
 ũ³tã¹ta³kxi²nha²te²a² sa²hait¹son¹ta³kxi²jah¹la²
 yũ²na³li¹. A²nxe³jah¹lo²kxai³lu²
 a²nũ²a²nãu³xa² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² ha²kxai³
 ya²na¹lhũ³jah¹lai²la¹wi¹. Ju³ta²sah³lo²nu¹ta²

nũ³ka³txi³su² jah¹lai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na²
a²sa³wi³sa³khai³xai²la¹wi¹. Yxuh³lxi³ju³ta²
yũ³hxai²nxā³kxai³ jãx1jah¹lo²su² na³li¹.
A²nxe³jah¹lain²txi³ a²ko¹ko¹su² te²nãu³xa²
ã³na¹hxa³tain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ha²kxai³
ha³teh³nxã³nxai²li² wxi²kan¹txi³
sa²yo²than²kxi²tu¹wi¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

6 Nxe³nũ²la² O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la²
ĩ²a¹hẽ³la². A²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xai²li²
a²nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² ĩ³sa²nxũ³sxã³
yxau³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² a²nũ²a² kãin²te²na²
ã³wxe³ka³lo³ai²li² ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa²
a²ye³ha³te²kxi²tãu³an¹ka³lo³an²tu³ ã³tĩ³na²hẽ³la².
A²nxe³sxã³ o³ve²a² wẽn³sũ³jah¹lai²na²
kwẽn¹tai²na² ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²na²hẽ³la².
A²nxe³sxã³ a²ne³txau³xa² ne³tau³ha¹li¹
ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ ka³na³ki²
ne³tau³xi³na²hẽ³la². A²ye³na² ye³ha¹li¹ ye³ha¹li¹
ye³ha¹li¹ ka³na³ki² ye³nxe³hã¹na²hẽ³la².
A²nxe³ju³ta² a²si³yxau³tãu³a²sa¹ Txa²wã¹sũ³na²
Yãu³ka³jxah¹lo²nãu³xai²la¹wa². Yuh³nãn¹ko³xa²
ĩ³sa²si¹hã³tũ³ka³txai²la¹wa². 7 Jã¹nxe³jut³su² O³ve²a²
Wẽn³sũ³jah¹la² ã³tĩ³nũ²la² ha³teh³nxã³nxai²li²
sa²so¹kxi²na²hẽ³la². Kãin²jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³a²
ã³wxe³jah¹lai²na² hxi²ka² a²wi¹tãu³a²
sa²so¹kxi²na²hẽ³la². 8 Sa²so¹kxi²tãu³ãn²tu³
ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² ã³ka³ti³wxe², a²nũ²a²
a²hxi²kan¹txi³nãu³xa² ã³ka³ti³wxe² nxain¹sxã³
O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ne³kxai³tãu³a²
ã³ka³ti³wxe³ain¹na²hẽ³la², kãin² hxi²kan¹sxã³
wa³to²hi²ha²kxai³la³. A²nxe³tũ³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² vi³o³lãu²hũ³ka³lo³a² hxi²tẽ³nha²ha²kxai³

ka³te³ha² ou²ro²tē³na² hxi²tē³nha²ha²kxai³
a²nxe³tē³nai²li² ha³nxe²a² wha³lxin¹kxa² wi¹lū³kxa²
ī³ne³kxi¹hin²ta²wa². A²nxe³kxa² ha³nxe²a²
wha³lxin¹txa² a²si³yxau³tāu³a²sa¹: Je³su²jah³la²
wān³txa² yxo²ī²tū³kā³txai²na² wān³txa² oh³xa²
ka³la³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ain³kxi²jau³xai²la¹wa².
Jā¹nxe³sxā³ vi³o³lāu²hū³ka³lo³ai²li² hxi²tē³nha²
ka³te³ha² hxi²tē³nha² nxēn³tain¹na²hē³la².
⁹ Nxa²ha¹te¹ wān³txa² tah²yau³xa²
hai³nain¹na²hē³la². Hai³nain¹te³nah¹lxī¹:

— Wxāi²li² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lo²si¹lxī¹.
Ha³teh³nxā³nxai²li² sa²yxo²tha²nīn¹ju³ta²
wain³na³li¹. Ha³teh³nxā³nxai²li²
tāx¹ta³kxi²nha²ju³ta² sa²hai¹son¹ta³kxin¹ju³ta²
hxi²ka¹ni¹lxī¹. A²kxā³nxai³tā²
su²lhā³nxain¹na²hē³li¹. Wxa²ti³ha²yau³xa²
ha³li³hxa³sxā³ ya³lu²kxi²nī¹nhē³li¹.
Nxīn¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nū²a² ka³lxa¹txi³
ā³sa²so¹ai¹ni¹nhē³li¹. Nxē¹nha²kxai³
Txa²wā¹sū³na² sa³wi³ha³lxī³lo³tai¹nī¹nhē³li¹.
A²nxe³tū³kā³txai²na² sa²kxai³lu²
sxi²je³na² a²yxo²ha³kxa¹ ī²li³je³na²
ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a² wān³txa²
ā³xa² e³te²a² a²yxo²ha³kxa¹ ī²li³hxa³te²a²
ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a²
nū³kā³txi³su² a²yxo²ha³kxa¹ ī²li³hxa³te²a²
ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a² nū³kā³txa²
kāi²lxī³tū³kā³txi³nāu³xa² ī²li³hxa³te²a²
ā³sa²so¹ai¹nī¹nha²kxai³ nxai¹nī¹nhē³li¹.

¹⁰ Nxai¹nī¹nha²kxai³ hxi²kan¹khai¹nxe³tū³kā³txi³su²
ti³hi¹tai¹nī¹nhē³li¹. Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³a² a²nū²a² ī³ye³ū¹nhē³tū³kā³txi³su²
ti³hi¹tai¹ni¹nhē³li¹. Nxai¹nī¹nha²kxai³

yuh³xai²nān¹ko³xai²na² a²yo²ha³kxa¹
 i³we²ta³lxi³nyhain¹tu¹wi¹.

Nxe²hai³nain¹na²hē³la².

11 Nxa²ha¹te¹ i²yxau³na¹tāu³a² oh³xan¹te²nāu³xa²
 ka³lxa¹tū³ka³txi³nāu³xa² ain³kxi²na¹hē³la².
 Ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³
 a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xa² ain³kxi²na¹ha²kxai³
 nxe³tū³ka³txi²na² ā³nū²kxi²sxā³ a²nū²a²
 ka³lxa¹khai¹nxe³sxā³ hxi²kan¹txi³ wxa²hau³kot³sxā³
 i²ki³sxa³tū³ka³txa² ā³nū²nxain¹na²hē³la².
 Ā³wxe³ka³lo³a² kāin²jah¹la² ā³wxe³ka³lo³ai²li²
 ā³ki³hain³kxi²nyhain¹na²hē³la². 12 Ā³ki³hain³kxi²sxā³
 yxo²kāin²txi³ i³ye³kxain¹na²hē³la².
 i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la²kxai³ kā¹nxa²
 su²lhā³ain¹ti³ai¹ti²tu³wi¹. A²nxe³jah¹la²
 wi¹llhin¹sa²sai¹jah¹lai²la¹wi¹. Ha³lo²a²
 a²yo²ha³kxa¹ i³hxi²kan¹txi³lo³tē³ju³ta²
 wain³na³li¹. Yen³kxi³khai³1kxi³ju³ta²
 wain³na³li¹. A²hoh³lxi³sa²ti³hi¹tā³li¹.
 Nū³kxūn³ti³hit¹tā³li¹. Wi¹llhin¹ti³hi¹jau³su²
 i³ye³kxi²ki³ju³ta² wain³na³li¹.
 Wxi²kin³ti³ton³ki³ju³ta² wain³na³li¹.
 i³sa²nēn¹kxi²ki³ju³ta² wain³na³li¹.
 Nxe³jah¹lai²kxai³ nxe³ti³hi¹ki³jah¹lai²la¹wi¹.

Nxe³ain¹na²hē³la².

13 Nxe³nū²la² a²yen³kxa² a²nū²su²
 tā³nxa² ka³yxuh³sxu² tā³nxa² Txa²wā¹sū³na²
 ka³tēn³su² i³yūt¹si¹kxa² a²yo²ha³kxa¹
 i³ye³kxain¹na²hē³la². Oh³xai²nān¹tū³ka³txa²
 a²yo²ha³kxa¹ yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹
 txa²wā¹ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xan²tu³ nxe²

yxau²xai³tũ³ka³txa² a²yx²o²ha³kxa¹ ĩ³ye³na²
 kãin²je³na² yxau²xai³tũ³ka³txa² a²yx²o²ha³kxa¹
 ĩ³ye³sxã³ sa²nẽn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na² hxi²kan¹ta²
 si³yxau³jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³ai²li²
 ã³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹.

O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na²
 wi¹lhin¹khaix¹jah¹lai²la¹wi¹.

ĩ³wi¹lxo³kxain¹ki³ju³ta² wai³nha²kxai³
 ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ki³ju³ta² wai³nha²kxai³

ĩ³wi²kin³ti³ton³ti³hi¹tain¹ki³ju³ta²
 wai³nha²kxai³ ha³lo²a² whã²na¹
 ĩ³hxi²kan¹txi³lo³tẽ³ya³nhẽ³ju³ta²

wai³nha²kxai³ nxe³sa²tẽ³ki³ya³nhẽ³ju³ta²
 wain³na³li¹. Hai³txi³ ta³lu²nhxa³ki³sxa³lho³li¹.

Nxe³ain¹na²hẽ³la².

¹⁴ Nxa²ha¹te¹ nxe²e³ta³lu²nain¹nũ²la²
 ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹
 tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ĩ³wa²lũ³xi²sxã³
 ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wain³sĩn¹na³li¹. Jah¹lai²li²
 ĩ³sa²nẽn¹kxain¹ki³ju³ta² wain³sĩn¹na³li¹.
 Nxe³ain¹na²hẽ³la². Te²yã¹nxe³ha²kxai³ a²nũ²a²
 hxi²kan¹te²nũ³ka³txa² 24 nxe³tũ³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² ã³ka³ti³whaut³ta³kxi²wxe³sxã³
 ĩ³sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².

6

Ha³teh³nxã³nxa²
 wxa²hai¹tã³la³kxi²jau³su²

ũ³txã¹ta³kxi²txã³nxa²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³nxã²
 nxã³ka³lxa¹txi³ 7 nxe² tã¹ta³kxi²txã³nxai²na²
 wxa²so¹nũ²la² nxã³ka³na³ka³nat³sxã³
 wxa²hai¹tã³na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³ka³tu³
 ka³yuh³hũ³jah¹la²nãu³xa² ka³na³ka³na³te²a²
 kxau¹ka³ti³ ĩ³ye³na²hẽ³la². Ta²li¹jau³hũn³sxã³
 ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

2 Nxe³nũ²la² ka²va¹la² hãn³te²a²
 wxã³ye²na²hẽ³la². Wxã³ye²ka³tu³ a²nũ²a²
 ã³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hu³kxi³su²
 hxi²tẽ³nha²sxã³ yau³kxi²na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²
 ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ĩ³hxi²kan¹txi³lon³ye²kxi³ka³lo³a²
 ũ³hũ¹ain¹na²hẽ³la². Ũ³hũ¹ain¹ka³tu³
 a³li³na²hẽ³la². A²nũ²a²nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 wa³ka³ti³lo³tai¹si¹jau³su² a³li³sxã³ ai³na²hẽ³la².

3 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxã²
 sa²tã¹ta³kxi²txã³nxai²na² ãh¹txã³nxai²na²
 wxa²hai¹tã³na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³ka³tu³
 ka³yuh³hũ³jah¹la² ã³jah¹la² ĩ³ye³kxi²na²hẽ³la².
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

4 Nxe³nũ²la² ka²va¹la² a²ne³ne³su² te²a²
 wxã³ye²na²hẽ³la². Wxã³ye²ka³tu³ a²nũ²a²
 ã³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² hi³ki²a³la²
 kãin² khai¹nxe³ta³wxi²a² sa²nũ¹ain¹na²hẽ³la².
 Sa²nũ¹ain¹te³nah¹lxi¹:

— Yuh³xan¹ko³xa²nãu³a² ai³sẽ¹li¹.
 Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ ha³lo²a² hãun²ju³ta² sa²sai¹sẽ¹li¹.
 Sa²sain¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a²nãu³xa² ã³nhe¹lxi³sxã³
 ĩ³sun²txi²waun¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

5 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxa²
 sa²tã¹ta³kxi²txã³nxai²na² ãh¹txã³nxai²na²
 wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² ã³jah¹lo²kxai³ ĩ³ye³kxi²na²hẽ³la².
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la²
 ka²va¹la² a²tun³ta² wxã³ye²na²hẽ³la².
 Wxã³ye²ka³tu³ a²nũ²a² ka³tih³yau³jah¹la² yen³kxa²
 sa²te¹ju³ta² hau³ko³ka³txa² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la².

6 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la²nãu³xa²
 a²nxũ²kwai³wi³ta³nãu³a¹ a²yo³wãn³txa²
 ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Yain³ta³ki³a² yo³ha² sa²ka²la¹txa²hẽ³li¹.
 Tri²ka²ki³a² kwa³ta³lẽ³na² ne³kih³tẽ³na²
 sa²kxai³lu² nẽn³ka³na³ka³nat3sxã³ a²yo³ha²
 sa²kxai³lu² ha³teh³nxã³ki³a² ki³ka³na³ka³na³ki³a²
 a²yo³hai²la¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat3sxã³
 a³lan²tãu³a² wa³kon³kxi²sxã³ ũ³yho³hi²ki³ai²la¹wi¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ se³va²ta²ki³a² kwa³ta³lẽ³na²
 ne³kih³tẽ³na² a²yo³ha² sa²kxai³lu²
 ha³teh³nxã³ki³a² nã³nha¹li¹ ka³na³ki¹
 a²yo³hai²la¹wi¹. Nxẽn¹kxai²nãn²tu³ a³se²te²yau³xa²
 ã³kho³txa³ha²kxai³ u²va²yau³xa² ã³kho³txa³ha²kxai³
 nxe³sẽ¹li¹. Nxe³te²na² yo³ha² sa³ka³la¹txa³hẽ¹li¹.
 Nxe³na²hẽ³la².

7 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxa²
 tã¹ta³kxi²nha²txã³nxai²na² ã³nxã³nxai²na²
 wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² ã³jah¹lo²kxai³ ĩ³ye³kxi²na²hẽ³la².
 ĩ³ye³kxi²te³nah¹lx¹:

— Wxãx3txu¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

8 Nxe³nũ²la² ka²va¹la² wa³si³wa³sin³te²a²
wxã³ye²na²hẽ³la². Wxã³ye²ka³tũ³ a²nũ²a²
ã³ka³tih³yau³kxi²jah¹lo²kxai³lu² a²ĩ³lxa² ya³lu²te²su¹
nxe³na²hẽ³la². A²nxe³sxã³ ya³lu²te²na²
a²yxau³ju³ta² ã³sa²so¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tũ³
ka²va¹la² a³ka³tih³yau³jah¹la² sa²kxai³lu²
ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hẽ³la². Yuh³xai²nãn¹ta²nũ³ka³txa²
su²lhã³ah³lxi³si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹ti³hi¹tã²hẽ³la².
A²nũ²a² ha¹li¹ ha¹li¹ yũ³kxai²nãn²tũ³
ka³na³ka³nat3sxã³ su²lhã³i² jã¹nxe² ha¹li¹
ha¹li¹ yũ³kxai²nãn²tũ³ ka³na³ka³nat3sxã³
su²lhã³i² nxe²xai³ye²si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹tã²hẽ³la².
A²nũ²a² ã³nhe¹kxi²sxã³ su²lhã³nyhu¹kxi³jut3su²
tã³nxa² he³ja³lu²ju³ta² tã³nxa² ĩ³ta³ka³khai³su²
ya²lu¹ju³ta² tã³nxa² ka³yxuh³xa² ũ³te²a² wxã³sxã³
ĩ³so¹ĩ²ju³ta² tã³nxa² nxe³sxã³ ĩ³sun²tã¹si¹jau³su²
ĩ³hxi²ka¹tã²hẽ³la².

9 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³te^hh³nxã³nxa²
sa²tã¹ta³kxi²nha²txã³nxa² ã³xai²na²
wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tũ³
a²nũ²a² yãu³ka³txi³nãu³xa² a²nũ²a² wi¹lhin¹te²
yãu³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa²
ĩ²ai¹na¹hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² sĩ³na²
ũ³thũ²kxi²ka³txa² a²yu³hẽ³nãu³a² sa²kxai³lu²
a²nũ²a² yãu³ka³txi³nãu³xa² ĩ²ai¹na¹hẽ³la².
A²nxe³te²nãu³xa² a²kxã³nxai³tã² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² yxo²ĩ²ai¹ni² wain³txi³ sa²yo²we¹tai¹ni²
nxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa²
hxi²ka² su²lhã³ain¹na²hẽ³la². 10 A²nxe³tũ³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² ĩ³kaix1sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³nãĩ³.

Nxe³txi¹.

Wi¹lh¹in¹ta² Si³yxau³kah³lo²si¹lxi¹. Ya²la³la²
 Si³yxau³ka³jah³lo²si¹lxi¹. Ī³lxa³thi¹nxa³tū³ka³txa²
 khāuh³lxa³ti³sain¹sīn¹sxā³ su²lhā³sain¹sīn¹na²hē³li¹.
 Nxe³sain¹sīn¹kxe³su² ĩh¹nxe³hī¹na²
 su²lhā³sain¹sīn¹ju³tai³tā² ko³nxe³ti³ ĩ³yī¹lain¹sxā³
 ĩ³wai¹tain¹sīn¹te³lin¹ji¹, yuh³xan¹tū³ka³txa²su¹?
 Nxain¹na²hē³la².

11 Nxe³nxa²ha¹te¹ tū¹ka³txai²na²
 su²lhā³ain¹tū³ka³txa² sa²kxai³lu² wā²la² hā³ka³lo³a²
 ũ³hū²xai³ain¹na²hē³la². Ũ³hū²xai³ain¹te³nah¹lxi¹:

— Wah³nxe² yxau³jah¹lxi³sā²nhē³li¹.
 Ye³jen¹na² ko³nxe³ti³ kâi³ūh¹nx2tain¹kxa²
 yo³ha² ũ³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹. Nxe²nxa³ta³lxa¹
 wxa²ka³lxa¹ti³nāu³xa² Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² yxo²ī²ain¹te²na² sa²kxai³lu²
 ĩ³lxa³thi¹nxa³tū³ka³txai²na² hxi²ka² wxāi²yā¹nxe²
 su²lhā³ain¹nūn³tu¹wi¹. Nxe³ain¹sān²nū²la²
 hā²wxān³txa³ ko³nxe³ti³ kâi³ūh¹nx2tain¹kxa² yo³ha²
 ũ³hū¹ai¹na¹tu¹wi¹.

12 Nxa²ha¹te¹ nxe³nū²la² ha³te^hnxā³nxa²
 ā³tāx1ta³kxi²txā³nxai²na² ā³nxā³nxai²na²
 wxa²hai¹tā³kxi²na²hē³la². Wxa²hai¹tā³kxi²ka³tu³
 kīh³nū³xa² yuh³xai²nān¹ko³xai²na² kâin²
 ka³ta³ta³tū²na²hē³la². U³je³na³ka²
 ĩ³ka²nxa¹hi²na²hē³la². Wā²la²ka³lo³a²
 ti³tin³ka³lo³a² āu³ka³lo³a² tē³kxai²nān²tu³
 ũn³ti¹kxi²nē³kxai²nān²tu³ ka³nxah¹te²ju²hē³la².
 Jā¹nxe³jut3sū³nxe² u³je³na³kai²li²
 ĩ³ka²nxa¹hi²na²hē³la². Ka³nxah³ta² i³lxi²li²
 a²ti³ha²yau³hū³sxā³ ĩ³ā³lxa³ti³na²hē³la².
 13 Hi³ka²ta³ai²li² oh³nāu³ān¹ta³ki³u¹ta¹li²
 yuh³xai²na² ā³na¹na²hē³la². Fi²ko²ne³kxa²
 yā¹nxe³hī³nx2na³la². A²nxā³kxai²li² ka³to²nxa³ta³lxa¹

it3ta² kãin² ik3kxai²nãn²tu³ yu³ha²
 ã³ya³hi²te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe²
 hi³ka²ta³ai²li² ki³ka³lxa¹txi³ yu³ha²
 ã³ya³hah³lxi³na²hẽ³la². 14 Nxe³kxa²yu³su²
 o³sĩ³nãu³u¹tai²li² sa²hai³kxi²sxã³ tĩ¹na²hẽ³la².
 Ha³teh³nxãn³su² tẽ³ki³kxai²nãn²tu³
 wxa²wa³lãu²kxi²ki³kxai²nãn²tu³ wxa²tĩ¹kxi²te²ju²hẽ³la².
 Nxe³jut3sũ³sxã³ o³sĩ³na² tĩ¹na²hẽ³la².
 Te²yã¹nxe³sxã³ wã³la³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹
 ha³lo²ai²na² ĩ³yau³xa² sa²ki³wa³le³kxi²ko³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹ nxe³sxã³ ĩ³ã³lxa³txi³sxã³
 sa²we²ta²xai³na²hẽ³la². 15 A²nxe³jut3su²
 a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xai²nãn¹tũ³ka³txa²
 ĩ²ain¹na²hẽ³la². Yuh³xai²nãn¹jah¹la² si³yxau³ka³txa²
 a²yxo²ha³kxa¹ a²nũ²a² a²hxi²kan¹txi³nãu³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹, nũ³kxũn³te²nãu³xa²
 a²si³yxau³ka³txa² a²yxo²ha³kxa¹, yen³kxi³te²nãu³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹, nũ³kxũn³te²nãu³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹, kwa²wa³kon³nũ³ka³txa²
 a²yxo²ha³kxa¹, ã³wa²sut1sxã³ yxau³te²nãu³xa²
 a²yxo²ha³kxa¹ nxe³sxã³ a²nũ²a² hã¹i¹nxe³ti³xa¹
 yuh³lxi³khaix1nxẽn³tai¹nha²kxai³ tah³lxẽ¹na²
 ã³wi¹hai¹nha²kxai³ txah³lxa³kxa³txẽ¹na²
 ĩ³hã¹ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la². 16 Nxe³sxã³
 ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Jah¹lo²su² a²hxi²kan¹ta² ã³wxe³ka³lo³a²
 ã³wxe³jah¹la² yuh³lxi³sa²sĩn¹nha²kxaix2 O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹la² ĩ³ãn³ta³kxi²sxã³ ko³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹li²sa²sĩn¹ju³ta² yuh³lxi³sa²sĩn¹nha²kxaix2
 nxe³sa²sĩn¹nhai¹. Nxe³sa²sĩ¹nha²kxai³ wã³la³ka³txe²
 ĩ³nxai²na² txah³lxa³kxa³txe² ĩ³nxai²na² ã³ya³hi²sxã³
 ã³no¹syah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹. ã³tĩ¹kxi²syah¹lxi³sĩ¹nhẽ³li¹.

17 Khãuh³lxi³thi¹te³lhxã³ sa²txah²nhu²nhã²khi³.
 Nha¹jau³su². Nxe³jut³su² ha²kxai³ hxi²kan¹ti³
 ya³lo³txi²sa²sĩ¹nxa³nhai¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la².
 Ju¹tai²na² ha³kxa¹ĩ²a¹hẽ³la².

7

I³sa³e²nũ³kã³txa²ũ³yhe³tã³kxain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la²nãu³xa²
 ĩ²a¹hẽ³la². In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ jah¹la²nãu³xa²
 ĩ²a¹hẽ³la². A²nxe³jah¹la²nãu³xai²li²
 txa²wã¹ha³lo²ai²na² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
 ĩ³sa²nxũ²xai³ain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹wi¹nẽ³tãu³a²
 ĩ³sa²nxũ², txa²wã¹wã³tãu³a² ĩ³sa²nxũ², u³je³na²
 kan³tãu³a² ĩ³sa²nxũ² u³je³na² a³li³xi²tãu³a²
 ĩ³sa²nxũ² nxe²xai³ain¹na²hẽ³la². Nxe³ka³tu³
 it3ta² ĩ²li³tãu³a² it3te³lhxã³ tãu³ ha³lo²a²
 sa²xit3tã³nxa² ĩ³ye³na² sa²xit3tã³nxa² sa³wxe³na²
 sa²xit3tã³nxa² nxe³te³lhxã³ kxai²nãn²tu³
 jah¹la²nãu³xa² wxa²sa²tã³yi¹tai¹nhĩ³nx2na³la².
 2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³xa² ka³la³sxã³
 wxã³na²hẽ³la². U³je³na² a³li³xi²tãu³a²
 wxã³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ka³tẽ³sa²tẽ³jah¹la²
 sa³wi³ha³lxa² ũ³yhe³tã³ki³a² tẽ³na²hẽ³la². Tẽ³ka³tu³
 oh³xan¹jah¹la²nãu³xin³txi² ĩ³kaix1tain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³jah¹la²nãu³xin³txi³ yuh³xai²nãn¹ko³su²
 tã³nxa² ĩ³ye³nai²li² tã³nxa² ã³kho³kxi²kxi³nũ³su²
 hxi²kan¹txi³ jah¹la²nãu³su² nxe³ta¹hxai²hẽ³la².
 3 Jã¹nxe³sxã³ ĩ³kaix1tain¹kxi³jau³xai²na²
 ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³lxi³wxe¹. Ha³lo³kxi²yxau³jah³lxi³sã²nhẽ³le¹.
 Ha³lo²ai²li² ã³khot3jah³lxi³sãn²txa³hẽ¹le¹.
 Kxĩh³nũ³su² tã³nxa² ĩ³yen³su² tã³nxa²

sa³wxen³su² ta³nxa² ã³khot3jah³lxi³sãn²txa³hẽ¹le¹.
 Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² ũ³yhe³tã³ta³la²
 tẽ³ka³tu³ a²ye³ha³na³kxa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
 ũ³yhe³wha²li¹lhã²na¹tu¹we¹. Txa²wã¹sũ³na²
 sa³wi³ha³lxi³ ye²kxe³su² e³lxah²lxi³tu¹we¹.
 Nxe³nyhain¹na²hẽ³la².

4 Nxe³sxã³ Ja³ko³ah³lo²nu¹tai²na²
 a²ki³lha³lxa² nũ³ka³txi³nãu³xa² ũ³tã³ka²
 sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹li²xai³nyhain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³tũ³ka³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
 ũ³yhe³wha²li¹li²nyhain¹tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ 144.000 nxe²
 ka³lxa¹khai¹nxe³na²hẽ³la². 5 Nxe²xai³sxã³
 Ju³ta² nũ³ka³txi³su² 12.000 nxe³tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txa² ũ³tã³ka² sai¹sxã³
 ũ³yhe³wha²lin¹ta²xai³lha²kxai³, Ru³bẽm²
 nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³tã³ka²
 sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³, Ka²te³
 nũ³ka³txa² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³tã³ka²
 sai¹sxã³ ũ³yhe²wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³ 6 A³ser²
 nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa² ũ³tã³ka²
 sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
 Naf3ta³li² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe² tũ³ka³txa²
 ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
 Ma³na³ses² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe² tũ³ka³txa²
 ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
 7 Si³me³ãu² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa²
 ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
 Le³vi² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa²
 ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
 I³sa³kar² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa²

ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
 8 Se³bu³lõm² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa²
 ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³,
 Jo³se² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa²
 ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
 Bẽn³ja³mĩ² nũ³ka³txi³su² te²yã¹nxe³ tũ³ka³txa²
 ũ³tã³ka² sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹la³kxi²xai³lha²kxai³
 nxe³si¹nyhain¹na²hẽ³la². Ju¹tai²na²ĩ²a¹hẽ³la².

I³sa³e² nũ³ka³txi³sxa³te² nũ³ka³txa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²
 9 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² yu³tã³xa²
 ĩ²a¹hẽ³la². ĩ³a¹ka³tu³ a²nũ²a²nãu³xa²
 ka³lxa¹khaix¹nxe³tũ³ka³txa² ĩ²a¹hẽ³la².
 A²nxe³tũ³ka³txa² ka³lxa¹khai¹nxe³ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ wxa²hau³ko³ki³te²sxa³yu²hẽ³la².
 Nũ¹a² yxau³xain¹ko³xa² a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³
 wxã² a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xai²li² a²wã³ki³kxai³
 a³li³sxã³ wxã² a²nũ²a² ĩ²li³te²nãu³xa² a²wã³ki³kxai³
 a³li³sxã³ wxã² sxi²jen³nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹
 a²wã³ki³kxai³ a³li³sxã³ wxã² nxe³ain¹na²hẽ³la².
 A³li³sxã³ wxã³ain¹nũ²la² Txa²wã¹sũ³na²
 ã³wxe³ka³lo³a² ãn³tĩ³ai¹nha²kxai³ o³ve²a²
 wẽn³sũ³jah¹la² ã³tĩ³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su²
 wã²la² hã³ka³lo³a² so¹lxĩ³ ũ³whi²kxi²nha²ha²kxai³
 he³la³nxã³nhũn³txã³nxa² sa²nãu³so¹sxã³
 hxi²tẽ³nha²ha²kxai³ nxe³yain¹na²hẽ³la². 10 Nxe³sxã³
 ĩ³kaix¹sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
 kãin²khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³
 kãĩ³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³jah¹lai²la¹wi¹.
 A²nũ²a² hxi²kan¹te²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na²
 ã³wxe³jah¹lai²la¹wi¹. Te²yã¹nxe³jut³su² o³ve²a²

wēn³sū³jah¹la² wxa²wa²su¹tē³jah¹lo²su² nūn³na³li¹.
Nxain¹na²hē³la².

11 Nxain¹tāu³a² oh³xan¹tū³ka³txai²na²
sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³a²
ā³tū³i² a²nū²a² hxi²kan¹txi³nāu³xai³tā² ā³tū³i²
ka³yxuh³hū³jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ te²nāu³xa²
ā³tū³i² nxain¹sxā³ ī³ki³hain³kxi²nyhain¹ka³tu³
Txa²wā¹sū³na² ne³kaix3tāu³a² ā³ka³ti³whaut3ta³kxa²
ā³wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na² ī³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².
12 ī³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxī¹:

— Ju¹tai²na² wain³ye¹nx2ti³sīn¹nha²wi¹.
Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³txa²ne³ti³hit1sa²tē³ki³jah¹lai²la¹wi¹.
ī³sa²nēn¹kxi²ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sīn¹nha²wi¹.
Wxi²kin³ti³ton³ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sīn¹nha²wi¹.
A²hoh³lxī³sa²ti³hi¹tā³li¹. ī³ka³lih¹kxi²nū¹ki³ju³ta²
wain³ye¹nx2ti³sīn¹nha²wi¹. Wi¹lhin¹ti³hi¹jau³su²
ī³ye³kxi²ki³ju³ta² wain³ye¹nx2ti³sīn¹nha²wi¹.
Ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ ī³hxi²kan¹txi³lo³tē³ju³ta²
wain³ye¹nx2ti³sīn¹nha²wi¹. Nū³kxūn³ti³hit1tā³li¹.
Ju¹tai²na² whāi²na¹ wain³ye¹nx2ti³sīn¹nha²wi¹.
Hai³txi³ ne³ki³so³nxa³lho³li¹. Nxe³nyhain¹na²hē³la².

13 Nxe³ka³tu³ a²nū²a² hxi²kan¹jah¹la²nāu³xa²
ka³na³ka³na³jah¹la² ā³tū³sa²sxā³ ī³ye³kxi²sa³na²hē³la².
ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxī¹:

— Nxex3sa²lxī¹. Tū¹ka³txai²na² wā²la²
hā³ka³lo³a² ũ³whih²kxi²nyhain¹tū³ka³txai²li²
īh¹nxe³tū³ka³txi³tan³te²la¹xā³? Ha³lo²la³
īh¹ju¹xai²nān¹te²tā³ wxā³ain¹te²la¹xā³?
Nxe³sa³na²hē³la².

14 Nxa²ha¹te¹ ī³wa²lū³xi²na¹te³nah¹lxī¹:
— Ko³xain¹nxa³nhai¹. Yxān¹ta¹ wxāi²ne³i¹lxī¹.
Nxa¹hē³la². Nxa²ha¹te¹ ī³ye³kxi²sa²te³nah¹lxī¹:

— Tũ¹ka³txai²na² a²yx²o²ha³kxa¹
 khãuh³lxa³ti³nyhain¹na²hẽ³li¹. A²kxã³nxa²
 a²wã²la²ka³lo³khai³xa² tẽ³li²sxã³ O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ti³ha²yau³xa²
 wa²hi³lxain¹kxa² yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ya³lu²kxi²sxã³
 a²ti³ha²yau³xa² ha³li³hxan³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wã¹sũ³na² hi²sen³su² kq̄³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta²
 sa²wa²su¹tain¹na²hẽ³li¹. 15 Nxe³jut³su²
 ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³txa²
 a²ne³kxai³tãu³a² yxau²xai³lain¹na³li¹. Nxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² o²la³kxi²nũ¹hain¹na³li¹.
 A³lan²ta² whãi²na¹ ka³nxah³ta² whãi²na¹
 nxẽn³tain¹na³li¹. Nxẽn³tai¹nha²kxai³ jah¹la²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² ã³wxe³ka³lo³a²
 ã³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² wi¹wi¹nxe²
 i³hau³ko³tũ¹hain¹tu¹wi¹. 16 Nxain¹sxã³
 hai³txi³ he³ja³lu²kxain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³
 ya³lxu²ja³lu²ain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ tĩh³na²
 ai³lain¹tãu³a² u³je³na³ka² wãn³ya³lu²ju³ta²
 khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³
 nxe³ai¹nxa³lho³li¹. 17 Nxe³yãn¹ta¹ O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 ã³wxe³ka³lo³a² ã³wxe³jah¹lai²na² hi²sen³su²
 i³hau³ko³tũ¹hain¹khai³jah¹lo²su² tu¹wi¹. Nxe³sxã³
 ka³wã³lxa² wi¹jau³xa² ka³tẽn³ti³hi¹tẽ³jau³xa²
 ã³sa²so¹nũ¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³kxa²yu³su²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la² sa²kxai³lu²
 ha³ya³kxa² i³nãn³si¹hain¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xai²li²
 nxe³sa³na²hẽ³la².

*Ha³teh³nxã³nxã²
wxa²hai¹tã³ta³lun²jau³su²*

sa²tã¹ta³kxi²txã³nxã²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² ha³teh³nxã³nxã²
sa²tã¹ta³kxi³txã³nxai²na² a²ne³ki³san¹txã³nxã²
wxa²hai¹tã³kxi²na²hẽ³la². Wxa²hai¹tã³kxi²ka³tu³
oh³nãu³an¹tũ³ka³txa² ka³nahx2nxe³sxã³
yxau³ain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹la² so¹lx³
ka³nah²nxe³sxã³ yxau³ain¹na²hẽ³la².

2 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹tũ³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹
ha¹li¹ ka³na³kin¹tũ²ka³txa² Txa²wã¹sũ³na²
ne³kaix3tãu³a² yxau³ain¹tũ³ka³txa²
wxã³ain¹na²hẽ³la². Wxã³ain¹nũ²la² wã¹lhũ³ka³txa²
ũ³hũ²xai³ain¹na²hẽ³la².

3 Nxe³ain¹tĩ³kxai³lu² oh³xan¹jah¹la² ã³xah³la²
wxã³ye²na²hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² sĩ³na²
ũ³thũ²kxi²ka³txa² ã³tĩ³na²hẽ³la². Ha³nxe²a²
a²wha³lxin¹txa² nxe²yxau³tẽ³na² ou²ro²ka²
we¹tain¹tẽ³na² hxi²tẽ³nha²sxã³ ã³tĩ³na²hẽ³la².
Nxe³nũ²la² a²wha³lxin¹txa² wi¹lũ³khai¹nxe³ta³
wha³lxin¹txa² ne³kih³khai¹nxe³tẽ³na²
sa²nũ¹ain¹na²hẽ³la². Sa²nũ¹ain¹ka³tu³
Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²tũ³ka³txa²kxai³lu²
Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²nũ¹hain¹jau³xa² sa²so²
ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² wi¹lũ³ta³wha³lxin¹txa²
sa²so² nxe³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ txah³lxa³kxa²
ã³xa²ka³txa² ne³ka³nah²nãu³a² ũ³wxe³sxã³
Txa²wã¹sũ³nai²li² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².
A²nxe³ka³txai²li² ou²ro²ka² we¹tain¹kat3su²
ye²ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² yen³nãu³a²
sxa³ka³txai²la¹wa². 4 A²nxe³ta³wha²lxin¹txai²na²
sa²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² i³ye³kxi²hain¹jau³xai²na²
sa²kxai³ nxe³te³na² ka³la³ye²na²hẽ³la².

Oh³xan¹jah¹lai²na² hxi²ka² sa²sai¹ha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ka³la³ye²na²hē³la².
 5 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² hi²sen³su²
 ha³nxe²a² wha²lxin¹txa² ĕ¹nai²na² sa²so¹nū²la²
 txah³lxa³kxa³txin³txi² ne³ka³nah²nāu³a² ha³nxe²a²
 i³te²a² a²wha³lxin¹txa² ne³kih¹sxā³ so¹na²hē³la².
 Ne³kih¹sxā³ so¹ka³tu³ yuh³xan¹ko³xai²na²
 ā³na¹na²hē³la². Ā³na¹ha²kxai³ kāin²
 i³ta³li¹ye²ha²kxai³ kāin² i³ha³lai³ni²ye²ha²kxai³
 kxih³nxa² kāin² i³ka³ta³ta³tūh¹lx²yai¹nha²kxai³
 nxe³na²hē³la².

Wāi²lhū³ka³txa² i³yau¹ū³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nū³ka³txa² ha¹li¹
 ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² te²nū³ka³txa² wāi²lhū³ka³txa²
 wxa²no²la³kxi²xai³si¹hain¹jau³nū³su²
 i³hau³ko³tain¹na²hē³la².

7 Nxa²ha¹te¹ ā³si³wxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la².
 Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ yuh³xai²nān¹ko³xa²
 wā³yxū³la³ka² kāin² wē³hā¹ha²kxai³ ha³nxe²a² kāin²
 i³khai¹nxe³ha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa² sa²so¹ha²kxai³
 nxe³te²kxai³ yuh³xai²nān¹ko³xa² ā³na¹ye²na²hē³la².
 Yuh³xan¹ko³xai²na² a²wā³kxi³kxai³ i³hxa³nha²kxai³
 sa³wxe³na² hi³sa³ka³txa² a²wā³kxi³kxai³
 i³hxa³nha²kxai³ nxe³na²hē³la². Nxe³sxā³
 a²wā³kxi³kxai³ ka³na³ka³nat3sxā³ i³hxa³nha²kxai³
 a²wā³kxi³kxai³ ha¹li¹ on³nha²kxai³ nxe²xai³na²hē³la².
 A²nxe³tāu³a² si³sa² whāi²na¹ i³hxa³nha²kxai³na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ ā³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²wāi²lhū³ka³txa² wxa²no²la³kxi²na²hē³la².
 Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ wā³la³ka³thū³ka³txa²
 i²a¹hē³la². Nxe³ka³txa² whāi²na¹
 i³na²hē³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu²

sa²so¹ye²ha²kxai³ ĩ³ye³nai²li² ã³na¹yain¹na²hẽ³la².
 ã³na¹yain¹ka³tu³ ĩ³ye³nai²li² a²wã³kxi³kxai³
 a²ti³ha²yau³xa² ĩ³ã³lxa³ti³na²hẽ³la². Nxe³sxã³
 a²yxo²ha³tih³nãu³a² sa²kxai³lu² a²tih³ha²yau³la³
 ĩ³wet¹sa²kxai³ a²yxo²ha³tih³nãu³a² sa²kxai³lu²
 ĩ³yau³khai³lxa³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².
 9 Nxe³ye²ha²kxai³ ai³nai²na² sa²kxai³lu²
 ka³ten³ti³ hãu¹te²na² sa²kxai³lu² a²wã³kxi³kxai³
 ki³ka³na³ka³na³te²a² ya²lun¹ti³ha²kxai³
 a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹te²a² ka³ten³txi³
 hãu¹ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³kxa²yu³su²
 ĩ³ye³na² hãu¹xai³ka³lo³ai²na² na³vi²o²ka³lo³ai²na²
 ju¹ta² yã¹nxe³sxã³ a²wã³kxi³kxai³
 ka³lo³ka³na³ka³na³ju³ta² ã³kho³ta³lxi²ha²kxai³
 a²wã³kxi³kxai³ ka³lo³ha¹lin¹ju³ta² ã³kho³txa³ha²kxai³
 nxe²xai³na²hẽ³la².

10 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
 ã³ta³lo³hẽ³tsã³ wã²lhũ³ka³txa²
 wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³
 hi³ka²ta³a² oh³nãn¹ki³a² ĩ³ki³a² yuh³xai²nãn¹ko³xa²
 a³hi²ye²na²hẽ³la². Ya³wi³ta²ka³txa² yã¹nxe²
 ĩ³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ ka³wã³lxa² kãin²jau³xa²
 ã³na¹ha²kxai³ kxĩh³nxa² ka³wã³lxa² a³li³xi²ju³ta²
 ã³na¹ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la². 11 A²nxe³sxã³
 hi³ka²ta³ai²na² a²i³lxa² Ab3sĩn²to³ki³su¹
 nxe³na²hẽ³la². A²nxe³ki³ai²na² a²i³lxa²
 si³yxau³tãu³a² tan³ki³su¹. Nxe³na²hẽ³la².
 A²nxe³sxã³ ka³wã³lxi²na² a²wã³kxi³kxai³
 yau³ka³na³ka³na³ju³ta² tan³nha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³
 yau³ha¹lin¹ju³ta² ta³nxa³ha²kxai³ nxe²xai³na²hẽ³la².
 Nxe³ye²ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xai²nãn¹ko³xa²
 yxau³te²nãu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹txi³na²hẽ³la²,

ĩ³yau³xa² tan³yau³ye²ha²kxai³la².

12 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³ta³lo³hēt¹sxã³ a²wãi²lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³
u³je³na³kai²li² i³la³kxai²li² hi³ka²tai²li²
nxe³sxã³ a²wã³kxi³kxai³ ki³ka³na³ka³nat³sxã³
ã³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³ a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹lin¹sxã³
wi¹lxi³ye²ha²kxai³ nxe²xai³ye²na²hẽ³la².
Te²yã¹nxe³sxã³ a²lan²ti³su² a²wã³kxi³kxai³
ye³ka³na³ka³nat³sxã³ ã³ka³nxa¹hi²ye²ha²kxai³
a²wã³kxi³kxai³ ye³ha¹lin¹sxã³ wi¹lha²tet¹je²ha²kxai³
nxe²xai³ye²na²hẽ³la². Te²yã¹nxũn³sxã³
ka³nxa³ju³ta² te²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
ã³ka³nxa¹hi²ye²na²hẽ³la².

13 Nxe³nũ²la² oh³sĩ³nãu³a² tau²ta²ta³a²
kãin²te²a² ã³ni³nxa² wxã³na²hẽ³la². Wxã³sxã³
kaix¹te³nah¹lxi¹:

— A³kwe¹ a³kwe¹ a³kwe¹. Yuh³xan¹ko³xa²
yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² khãuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹.
Oh³xan¹jah¹la²nãu³xa² a²wãi²lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²xai³lain¹jah³la²nãu³nũ³a²
nxain¹tãu³a¹ khãuh³lxa³thi¹nain¹tu¹we¹.
Nxe³na²hẽ³la².

9

1 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
ã³ta³lo³hēt¹sxã³ a²wãi²lhũ³ka³txa²
wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³
oh³sĩ³na² hi³ka²ta³a² i²a¹hẽ³la². A²nxe³ki³a²
oh³xa² a³hi²sxã³ yuh³xan¹ko³xai²na² sxan³ta²wa².
A²nxe³sxã³ hi³ka²ta³jah¹la² yuh³xan¹ko³xai²na²
a³hi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu² sya²ve²ka³txa²
ũh³yo²than²ki³ka³txa² sa²nũ¹nyhain¹na²hẽ³la².

Yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na² u¹tẽ³na²
 ũh³yo²than²ki³ka³txa³nũ³a² sa²nũ¹nyhain¹na²hẽ³la².
 2 Nxe³te³na¹ yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na² u¹tẽ³na²
 ũh³yo²than²kxi²na²hẽ³la². Ũh³yo²than²kxi²tãu³a²
 ha³nxe²a² a²ha³lxin¹txa² a³li³na²hẽ³la².
 Fo³kãu²tẽ³na² kãin²khai¹nxe³tẽ³na² kãin²
 i³ha³lxi¹kxa²yã¹nxa² au³tãu³a² i³ha³lxin¹na²hẽ³la².
 Nxe³te³na¹ ha³lo²a² whãi²na¹ i³ka²nxah¹na²hẽ³la².
 3 A²nxe³ju³tai²na² a²ha³lxin¹txa² a³li³tãu³a²
 ta³ka²ta³su² kãi²lxi³te²nãu³xa² a³li³na²hẽ³la².
 Yuh³xan¹ko³xai²na² ã³wxã³ain¹na²hẽ³la².
 ã³wxã³ain¹te³na¹ i³nũ³kũn³si¹hain¹na²hẽ³la².
 Sxe³sxe³kxa² ki³khe¹khaix¹te²ju²hẽ³la².
 Nxe³jut³sũ³nxe² i³nũ³kxũn³tain¹na²hẽ³la².
 4 I³nu³kxũn³tain¹te³nah¹lxi¹:
 — Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Yuh³xai²na²
 si³sa² kho³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹. Ha³lo²ai²na²
 kwa²wen¹te²a² yxo²ha³kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Sa³wxen³na² yxo²ha³kxa¹ kho³jah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Hãi¹nxe³sxã³ a²nũ²a²nãu³xai²na² ũ³ta³ka² sai¹sxã³
 a²ye³ha³na³kxa² ye³wha²li¹nhã²nxa³te²nãu³xa²
 so¹lxi³ Txa²wã¹sũ³na² sa³wi³ha³lxi³sxa³te²nãu³xa²
 so¹lxi³ 5 I³khãuh³lxa³ti³tain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Yxãn¹ta¹ su²lhã³ain¹yah³lxi³txa³hẽ¹li¹.
 Nxe³sxã³ i³la³ka² ki³ha¹li¹ ki³ha¹li¹
 ka³na³ki¹ ã³ki³wa³tãu³ki²sxã³ ã³tĩ¹tãu³a¹
 nxe³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³jut³su² ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³tai²na²
 sa²kxai³lu² sxe³sxe³kxa² ki³lĩ³kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la².
 6 Jã¹nxe³jut³su² a²nũ²a² khãuh³lxa³txi³nhain¹ju³ta²
 ya³lu²ti³te³nain¹ta¹ hxi²kan¹txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la².
 Nxe³ain¹te³an¹jau³kxai³lu¹:
 — Ya³lu²na¹ju³ta² so¹lxi³ ten³sa³nha¹.

Nxain¹kxan²ti³nũ¹ hai³txi³ ya³lu²ai¹nxa³lho³la².

7 Jã¹nxe³ju³kxai³lu² ta³ka²ta³a²
 kã²lxi³te²nãu³xai²na³ sa²kxai³lu²
 ka²va¹lhũ³na²hẽ³la². Ka²va¹la² he¹kxi²te³lhxã³
 ai³ain¹kxa² yã¹nxe³na²hẽ³la². A²ne³ka³nãu³a²
 ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a²
 ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²yen³nãu³ai²na² sa²kxai³lu²
 a²nũ²a² yen³nhũ³na²hẽ³la². 8 A²ne³kxĩ³sai²na²
 sa²kxai³lu² txu¹ha² ne³kxĩ³sxũ³na²hẽ³la².
 A²wxi²ai²na² sa²kxai³lu² ya²na¹la² wxi²hũ³na²hẽ³la².

9 A²ha³la³san¹ka³lo³a² kwa³thi³la³ka³lo³a²
 ũ³whih²kxi²nha²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ hi³ye³ka³lo³a²
 ka²va¹la² ũ³si³kũ¹nha²sxã³ ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³
 ã³nxai³kxai²nã²tu³ ã³nxo³khaix¹nxe³te²jai¹ti²tu³wa².
 Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² ã³ni³nain¹kxai²nã²tu³
 nxe³jut3sũ³nxe² ã³nxo³tain¹na²hẽ³la². 10 A²nxe³sxã³
 a²sa³wẽ³lxi²na² sa²kxai³lu² sxe³sxe³kxa² a²ki³ki³lxa²
 ki³ĩ³kxa² yã¹nxa²hẽ³la². A²nxe³ju³kxai³lu² ka²va¹la²
 sa³wẽ³lxi²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ĩ³wai¹kxai²nã²tu³
 ye³khãuh³lxa³thi¹nain¹na²hẽ³la². I³la³kxa²

ki³ha¹li¹ ki¹ha¹li¹ ka³na³ki² ã³ki³wa³tãu³kxi²tãu³a²
 nxẽn³tain¹na²hẽ³la². 11 Jã¹nxe³jut3su² ta³ka²ta³a²
 kã²lxi³te²nãu³xai²na² sa²kxai³lu² a²hxi²kan¹jah¹la²
 yũ³na²hẽ³la². Nxe³te²na² sa²kxai³lu² kxĩh³nxẽ¹na²
 u¹tẽ³na² a²hxi²kan¹jah¹lo²su² na²hẽ³la². Nxe³te²na²
 ĩ³lxa²sa¹. E³bre²a² wãn³txai²na² sa²kxai³lu²
 A³ba³tõ³jah³lo²su¹ nxe³ha²kxai³ Kre²ka²
 wãn³txai²na² sa²kxai³lu² A³po³li³õ²jah³lo²su¹,
 nxe³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ yuh³xai²na² khãuh³lxa³thi¹nain¹ju³ta²
 yu³ka³na³ka³nat3sxã³ ne³ki³son³na³la². Yxãn¹ta¹
 yu³tha¹lon¹na³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²

ā³ta³lo³hēt¹sxā³ a²wāi²lhū³ka³txa²
 wxa²no²la³kxi²na²hē³la². Wxa²no²la³kxi²ka³tu³
 wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la². Txah³lxa³kxa³txai²li²
 ou²ro²ka² we¹tain¹ka³txa² Txa²wā¹sū³na²
 sa²nēn¹kxi²ka³txai²li² a²ne³txau³xa²
 ne³tau³ha¹li¹ ne³tau³ha¹li¹ yū³na²hē³la².
 Nxe³te²nxū²kwai³ye³la³nāu³a² wān³txa² e³jau³xa²
 ain³kxi²na¹hē³la². A²nxe³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² sxa³na²hē³la².
 14 A²nxe³sxā³ wān³txa² ain³kxi²na¹jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² jah¹la² wāi²lhū³ka³txa² kwēn¹ta²
 o²la³kxi²jah¹lai²na² a²ne³nxē³na² ain³kxi²jau³su²
 na²hē³la². Nxe³te³nah¹li¹:

— Nxex³sa²li¹. In³txa² ha¹li¹ ha¹li¹
 oh³xan¹jah¹lo²nāu³xa² ka³wā³lxa² Eu³fra²te²yau³xa²
 kāin²khaix¹jau³xa² tai³kxi²nha²sxā³
 sxa³ain¹te²nāu³xai²na² sa²ta²la³kxi¹txai¹nhē³li¹.
 Nxe³na²hē³la².

15 Nxe³ha²kxai³ sa²ta²la³kxain¹na²hē³la²
 A²nxe³sxā³ a²kxā³nxa¹ sa²ta²la³kxi²lā³jah¹lo²nū³a²
 i³hau³kot³tain¹na²hē³la². A²nū²a²nāu³xa²
 ka³lxa¹khai¹nxe³te²nāu³xa² a²wā³kxi³kxai³
 nū³ka³txi³ka³na³ka³nat³sxā³ i³ya²lu¹tai¹ni²
 a²wā³kxi³kxai³ nū³ka³txi³ha¹lon¹tāu³a²
 sa²kxai³lu² sa²wa²su¹tai¹ni² nxe³ju³ta²nū³su²
 i³hau³kot³tain¹na²hē³la². Ha³lo²a² i³li²je³na²
 hau³kon³sxā³ kwē³ko³ni² i³la³kxa² i³li²je³na²
 hau³kon³sxā³ tī¹i² a³lan²ta² i³li²ju³ta² hau³kon³sxā³
 a³la²ni² u³je³na³ka² ki³ka³la³xi²ju³ta² hau³ko³ni²
 nxe³je³na² sa²ta²la³kxi²ju³ta³nū³su² ā²la²
 i³hau³kot³tain¹na²hē³la². 16 A²nxe³jut³su²
 sa²ta²la³kxi²sā³te²na² a²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 ka³lxa³aaaa¹khaiiiiix¹nxe³na²hē³la².

— Tu³sēn²tos2 mi³lyōes2 nxe³tū³ka³txi³su¹.
 Nxe³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nxe³tū¹ka³txai²na²
 a²yo²ha³kxa¹ ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²sxā³
 ā³naun³tain¹na²hē³la². 17 Nxe³sxā³
 ī²a¹tū³ka³txa² nxe³te³nah¹lxi¹. Ka²va¹la²
 ka³ti³yau³kxi²tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 a²ha³la³san¹ka³lo³ai²na² kwa³thi³la³ka³lo³ai²na²
 sa²kxai³lu² ha³nxe²a² yā¹nxe² he³hen³nha²kxai³
 ja³sīn²to² yā¹nxe² wi³win³nha²kxai³ ē³syo²fre²
 yā¹nxe² sa³te³sa³ten³nha²kxai³ nxēn³tain¹na²hē³la².
 Nxa²ha¹te¹ ka²va¹la² a²ne³kai²na² sa²kxai³lu²
 ya²na¹la² ne³ki³hū³na²hē³la². A²yo²ai²na²
 sa²kxai³lu² ha³nxe²a² i³jut3sū³nxe²
 yo²a³li³ha²kxai³ a²wha³lxin¹txa² yo²a³li³ha²kxai³
 ē³syo²fre²nū³hū³nxe² yo²a³li³ha²kxai³
 nxe³yain¹na²hē³la². 18 A²nxe³te²ka³ya³lhu²
 ka²va¹la²nāu³xa² yo²a³li³ju³ta² ha³nxe³lxi³ha²kxai³
 a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³ ya²lun¹txain¹na²hē³la².
 Ha³nxe²a² yo²a³li³ha²kxai³ a²wha³lxin¹txa²
 yo²a³li³ha²kxai³ ē³syo²fre²nū³xa² yo²a³li³ha²kxai³
 nxe³yai¹nha²kxai³ a²nū²a²nāu³xa² ka³lxa¹txi³
 ya²lun¹tain¹na²hē³la². A²wā³kxi³kxai³ nū³ka³txi³
 ka³na³ka³na³te²nāu³xa² ya²lun¹tai¹nha²kxai³
 a²wā³kxi³kxai³ nū³ka³txi³ha¹lin¹te²nāu³xa²
 ā³wa²sut1sxā³ yxau³ai¹nha²kxai³
 nxe²xai³lain¹na²hē³la². 19 A²nxe³sxā³
 ka²va¹la²nāu³xa² a²yo²ai²na² ha³nxe³lxi³ha²kxai³
 a²sa³wē³lxa² ha³nxe³lxi³ha²kxai³ yxain¹na²hē³la².
 A²sa³wē³lxi²na² sa²kxai³lu² txih³xa² ne³ka²
 yā¹nxe³na²hē³la². A²ne³ka² yū³te²an²tū³
 a²wxi²ai²na² ha³nxe³lxa³txi³ ī³yī³nē³te²jai¹ti²tu³wa².
 Jā¹nxain¹na²hē³la².

20 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a²nãu³xai²na²
ka³ten³sa²te²nãu³xa² hai³txi³ ko³nxe³ti³
kãi³ain¹ju³ta² a²na¹ai¹nxa³hẽ³la². Hãi¹nxe³sxã³
a²ta³a² sa²nẽn¹kxai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nu²su²
ki³lxo³xain¹ka³txa² ou²ro²ka³txa² ta³nxa²
pra²ta²ka³txa² ta³nxa² brõn²se²ka³txa²
ta³nxa² txah³lxã³kxa² we¹kxi²ka³txa²
ta³nxa² hi³a² we¹kxi²ka³txa² ta³nxa²
nxe³sxã³ yen³kxa² i²li³ka³txa² tẽ³nũ²la²
txa²wã¹sũ³nu²su² ki³lxo³xain¹ka³txa² wet¹sxã³
sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la². Yxã¹ta¹ ka¹txai²li²
hxi²kan¹txi³ i²nha²nxa³ha²kxai³ a²ne³nxẽ³na²
ain³kxi²nhã²nxa³ha²kxai³ i³sa²yxau³sxã³
ã³nxa²nxa³ha²kxai³ nxe³te²sxa³jai¹ti²tu³wa².
21 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² su²lhã³nyhain¹ni²
tih³na³la² ã³nan³nyhain¹ni² in³txa² txu¹ha²
ko³ti³hin¹khaix¹nxe³sxã³ o²la³kxi²nyhain¹ni² a²nũ²a²
yen³kxa² kãi³kxi²nyhain¹ni² nxain¹na²hẽ³la².
Jã¹nxain¹na²hẽ³la². Hai³txi³ ko³nxe³ti³
kãi³ain¹ju³ta²li² ã³na¹ai¹nxa³hẽ³la².

10

*In³txai²na² ha³tẽh³nxã³nxa² hxi²tẽ³nha²jah¹la²
i³yau¹ũ³jau³su²*

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la²
nũ³kxũn³khai¹nxe³jah¹la² oh³xan¹ko³xa² a³li³nũ²la²
wxa²ka³nxi²na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na²
a²wã²lai²na² sa²kxai³lu² o³sĩ³nhũ³ka³lo³su²
wih²kxi²nha²na²hẽ³la². A²ne³ka³nãu³a² txih³xa²ta³a²
ke¹lhũ³nxe² ã³nhe³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²yen³nãu³a²
sa²kxai³lu² u³je³na³ka² yã¹nxe² ye³ki³i³na²hẽ³la².
A²yu³kxai²na² sa²kxai³lu² ha³nxe² i³jut3sũ³nxe²

yu³ki³la³kxi²na²hē³la². 2 A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 ha³teh³nxā³nxa² li²vro³txā³nxa² jūx¹txā³nxa²
 sa²hai¹sxā³ hxi²tē³nhā²na²hē³la². Nxe³nū²la²
 ī³ye³na² yxo²ka³teh³nāu³a² ā³nxai³na²hē³la².
 Ā³nxai³ka³tu³ a²yu³kxa² wi¹tāu³a² sa²kxai³lu²
 ī³ye³nai²na² ūh³yu³kū³nha²ha²kxai³ a²yu³kai²na²
 a²wā³tāu³a² sa²kxai³lu² ha³lo²a² tī³wxe³nha²ha²kxai³
 nxe³na²hē³la². 3 Nxe³nū²la² kāin² ī³wxan¹na²hē³la².
 Ya²na¹la²ta³a² ī³lxāuh³na³kxi²jau³hū³nxe²
 ī³wxan¹na²hē³la². ī³wxan¹nū²la² ha³lai³xa²
 nū³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki¹ tū³ka³txa²
 ī³yxi²nxū³xain¹na²hē³la². 4 ī³yxi²nxū³xain¹nū²la²:

— Wān³txa² ī³yxi²nxū³xain¹jau³xai²li²
 ū³wha²li¹la¹tū¹xā¹. Nxa¹ta¹ wān³txa² oh³nān¹jau³xa²
 ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Wān³txa² ha³lai³xa²
 nū³ka³txa² e³lain¹jau³xai²li² ū³wha²li¹txa³hē¹li¹.
 Ka²nah²sxā³ wxa²ē¹nāu³ai²na² hāi¹nxī¹ka³tu³
 ain³kxi²yxau³txai¹nhē³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ī³ye³nai²li²
 tī³yu³kū³nha² ha³lo²a²nāu³a² tī³wxe³nha²
 nxe³jah¹la² sa²kxai³lu² a²hxi²ka²
 wi¹nē³tāu³a² sa²hxi²ka³la¹nhā²na²hē³la².

6 Sa²hxi²ka²la¹nhā²te³nah¹lxi¹:

— Nxex³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² e³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nxe³jah¹lo²su²
 Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² ka³ten³su² kan²txi³
 yxau²xai³jah¹lo²su² na³li¹. A²wi¹ju³ta²
 ne³ki³so³nxa³jah¹lo²su² na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 hi²sen³su² txa²wā¹ha³lo²a² whāi²na¹ oh³nān¹ko³xa²
 whāi²na¹ ī³ye³na² whāi²na¹ ī³yū¹jah¹lo²su²
 na³li¹. Yen³kxa² whāi²na¹ oh³nāu³an¹te²a²
 yen³kxi³su² tā³nxa² yuh³xan¹te²a² yen³kxi³su²

ta³nxa² ĩ³ye³na² hãu¹ain¹te²su² ta³nxa²
 nxe³te²a² yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² na³li¹.
 Nxe³jah¹lo²su² ha²kxai³ hĩ¹na² txa²wã¹ha³lo²a²
 ne³ki³son³ju³ta²nũ³su² yau³son³na³li¹.
 7 Nxe³ha²kxai³ oh³xan¹jah¹la² ne³ki³san¹jah¹la²
 wãĩ²lhũ³ka³txa² o²la³kxi²te³lhxã³ nxe²na³li¹.
 Nxe³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 ten³kxi³jau³xu¹taĩ²na² e³lxah²lxi³tu¹wi¹. Nxe³jau³xa²
 a²kxã³nxai³tã² a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xu¹taĩ²na²
 ĩ³hen³txi²nẽ³ta¹hxai²tĩ³ai¹ti²tu³wi¹.
 A²nxe³jau³xu¹taĩ²nãn¹jau³xa² e³lxah²lxi³tu¹wi¹.
 Nxe³na²hẽ³la².

8 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² e³ta³lun²nũ²la²
 wãn³txai²li² oh³nãn¹jau³xa² ain³kxi²na¹jau³xai²li²
 ãh¹ain³kxi²na²hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. ĩ²txa²hẽ³li¹. Oh³xan¹jah¹la²
 ĩ²txa²hẽ³li¹. A²yu³wi¹tãu³a² ĩ³ye³na²
 tĩ³yu³kũ³nha²ha²kxai³ a²yu³wã³tãu³a²
 ha³lo²a²nãu³a² tĩ³yu³wxe³nha²ha²kxai³ nxe³jah¹lai²li²
 ha³teh³nxã³nxa² jũ¹lxi³txã³nxa² hxi²tẽ³nha²txã³nxa²
 ai³sxã³ so¹kxi¹sẽ¹li¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

9 Nxe³sa³ha²kxai³ ai³na¹nũ²la² ha³teh³nxã³nxa²
 hxi²tẽ³nha²jah¹la² ĩ³ye³kxi²na¹hẽ³la²,
 ha³teh³nxã³nxa² ũ³hũ¹sa²si¹ha¹jau³sa².
 Nxe³na¹ka³tu³ ĩ³wa²lũ³xi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹
 ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Txa²nxã¹nxai²li² sa²so¹kxi²sa³wi¹,
 Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ Ta²nxã¹nxai²li²
 ĩ³yai³nhxa³txa²hẽ³li¹. ĩ³yai³nhxa³tin¹kxai²nãn²tu³
 wxa²yxo²ai²na² nãun³ye¹nxa²ha²kxai³
 wxa²e¹nãu³ai²na² tãn³ye¹nxa²ha²kxai³ ye¹nxa²tu¹wi¹.
 Nxe³sa³na²hẽ³la².

10 Nxa²ha¹te¹ ha³teh³nxã³nxa² so¹kxi²na¹ka³tu³ĩ³yai³na¹hẽ³la². Ĩ³yai³na¹tãu³a² nãun³nhẽ¹la². Txuh³ha² nãun³jau³hũ³sxã³ nãun³nhẽ¹la². Txa²ẽ¹nãu³ai²na² ĩ³yo¹li²na¹tãu³a² tan³nhẽ¹la².

11 Nxa²ha¹te¹ wãn³txa² ãh¹lxi³sxã³ e³kxi²sain¹jau³xa² ain³kxai¹na¹hẽ³la². Ain³kxai¹na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² tah²yau³nũ³a² ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹jau³nũ³a² ãh¹ ĩ³ye³kxi¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Nxe³jau³xa² ĩ³hen³txi¹nxa²ha¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nũ²a² nũ³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txi³nãu³xa² a²nũ²a² nũ³ka³txa² kã²lxi³tũ³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txi³nãu³xa² a²nũ²a² ã³xa² wãn³txa² e³tũ³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txi³nãu³xa² a²nũ²a² a²hxi²kan¹ta² si³yxau³tũ³ka³txi³nãu³xa² ka³lxa¹tũ³ka³txi³nãu³xa² nxe³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹ ĩ³yau¹ũ¹txai¹nhẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

11

*A²nũ²a²
ĩ³yau¹ũ³jau³su²*

ĩ³yxo²nũ¹nain¹ya³jah¹lo²nãu³xa²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² hau³ko³ka³txa² ũ³hũ¹sain¹na²hẽ³la². Ũ³hũ¹sain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Hau³ko³ka³txa² sa²so¹sẽ¹li¹. Sa²son¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² ũ³hau³ko³txa²hẽ³li¹. A³lu²ju³ta² ũ³hau³ko³txa²hẽ³li¹.

Nxĩn¹kxai²nãn²tu³ ta³lu²nĩn¹kxai²nãn²tu³ txah³lxa³kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²ka³txa² te²yã¹nxe³ ũ³hau³ko³txa²hẽ³li¹. Nxĩn¹ka³tu³

a²nũ²a²nãu³xa² Sũ³na² sa²nẽn¹kxi²te³lhxã³ wxã³tũ³ka³txa² wxa²hau³ko³txa²hẽ³li¹. Ka³lxa¹ju³ta² wxa²hau³ko³txa²hẽ³li¹.

2 Nĩn¹kxai²nãn²tu³ ta³lu²nĩn¹kxai²nãn²tu³ hã¹nxã¹txa²hẽ³li¹.

Txa²wā¹sū³na² sxi²ha² e³la² kãin²tãu³a²
 ũ³hau³ko³txa³hē¹li¹. Nxe³je³nai²na² sa²kxai³lu²
 ju³te²a² nũ³ka³txi³sxa³te²nãu³xa² a²ha³lo²ai²la¹wi¹.
 A²nxe³tũ³ka³txi³nãu³xai²na² sa²kxai³lu²
 ko³nxe³ti³ kãi³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ sxi²je³na²
 wi¹lhin¹khai¹nxe³je³na² Je³ru³sa³lẽ²thĩn³su²
 ha²kxai³ nxe³thĩ³na² yxo²kwĩ¹kxai¹nha²kxai³
 wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹. I³la³kxa²ka³lxa¹khai¹nxe³
 sa²tã³tĩ¹tãu³a² 42 nxe² i³la³kxa² sa²tã³tĩ¹tãu³a²
 wa³ka³ti³lo³nyhain¹tu¹wi¹. 3 Nxa²ha¹te¹
 txa²sa³wi³ha³lxa² ha¹lin¹te²a² ĩ³yxo²nũn¹sain¹te²a²
 ĩ³hxi²ka¹tai¹na¹tu¹wi¹. Nxai¹na¹kxai²nãn²tu³
 Txa²yxo²wãn³txa² ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. A²nxe³ya³te²a²
 Je³ru³sa³lẽ²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa² a²ko³nxe³ti³
 kãi³ain¹ju³ta² ĩ³ãin²ta³kxi²ya³tu¹wi¹. Nxe³sxã³
 a²wã²la²ka³lo³khai³xa² sa²kẽn¹ka³lo³a² so¹lxi³
 ũ³whi²kxi²nha²sxã³ ai³sxã³ ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹.
 Ye³ka³lxa¹txi³ a³la²ni²sxã³ 1.260 nxe² a³lan²tãu³a²
 ĩ³hen³txain¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

4 Jã¹nxe³sxã³ ĩ³hen³txain¹te²na² ha¹li¹nha²kxai³
 o³li³ve²ra³ka³ta³txa²yã¹nx2na³la². Nxe³kxat3su²
 a²yau³xa² sa²sai¹ki³kxai²nãn²tu³ lã³pi³ãu²ka³txa²
 ã³nẽ¹nã³wih¹ki³kxai²nãn²tu³ txa²wã¹ki³na¹xai²na²
 sa²ki³kxi²nẽ³te²ju²hẽ³la². Nxe³ju³tai²na²
 yã¹nxe³sxã³ in³txa² ha¹lin¹ya³te²a²
 Sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³nẽ³kxai²nãn²tu³
 txa²wã¹ẽ¹nãu³ai²na² ã³wa²su¹tũ¹nhẽ³ju³ta²
 yũ²na³la². Nxe³kxa²yã¹yxah³nx2na³la². Nxe³sxã³
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² a²ha³lo²a²
 yxo²ha³kxa¹ we¹jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la²
 yen³nãu³a² he¹ain¹na²hẽ³la². 5 A²nxe³te²kxai³la¹
 a²nũ²a² ĩ²li²te²na² a²ẽ¹nãn¹jau³kxai³lu²:

— Jah¹la² ha¹lin¹ya³jah¹lai²na² ten³nxa³nhai¹.
 Su²lhã³ai¹na¹tũ¹xã¹. Nxain¹kxai²nãn²tũ³
 in³txa² ha¹lin¹te²na² hi²sen³su² ha³nxe²a²
 i³yo²sai¹nha²sxã³ wãn³txi³hxa³nai¹nhĩ³nx2nã³la².
 Nxe³sxã³ wãn³txi²ya²lun¹txi²hxa³nai¹nhĩ³nx2nã³la².
 6 Nũ³kxũn³jah¹lo²nãu³xa² ha¹lon³txi³yah³na²hẽ³la².
 Nxe³te²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 i³hxi²ka¹tain¹kxe³su² yũ³ya³ha²kxai³ a²ẽ¹nai²na²
 e³ya³te³nah¹lxi¹:

— Hĩ¹na² wẽ³hã¹ju³ta² ten³sa²nxa³nha¹.
 Wãn³txa² i³hen³txi³ ta³lu²nain¹sã²na¹tũ¹xã¹.
 Nxain¹kxai²nãn²tũ³ wẽ³hã¹xi²hĩ³nx2nxa³wa².
 Te²yã¹nxe³sxã³ i³yau³xa² i³ã³lxa³ti³sxã³
 a²ti³ha²yau³hũ³jau³su² i³wet1si¹jau³su²
 hxi²ka¹nai¹nhĩ³nx2nã³la². Te²yã¹nxũn³sxã³:

— i³ta³ka³txa² yuh³xan¹ko³xa² i³sa²si¹hã¹a¹tũ¹xã¹.
 Nxain¹kxai²nãn²tũ³ ya²la³tũ³ i³to³nai¹nhĩ³nx2nã³la².

7 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² wãn³txa²
 i³hen³txi³ta³lu²nain¹nũ²la² ka³yuh³hũ³jah¹la²
 ko³nxe³thin¹khaix1jah¹la² yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na²
 u¹tẽ³na² a³li³jah¹lai²na² hi²sen³tũ³ti¹
 in³txi³nãu³xa² ha¹lin¹jah¹lo²nãu³xa²
 ã³nhe¹kxi²yah³na²hẽ³la². ã³nhe¹kxi²yah³nũ²la²
 in³txa² ha¹lin¹te²nãu³xa² ka³yuh³hũ³jah¹la²
 ko³nxe³thin¹khaix1jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
 sun²tã¹ain¹na²hẽ³la². 8 Nxe³nũ²la² a²nũ²nãu³xa²
 ya³lun¹txi²jah¹lo²nãu³xa² tẽ³sxã³ sxĩ²je³na²
 ũh³wxe³ain¹na²hẽ³la². Ha³lo²a² sa²tã³ain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³thĩ³nãn¹tũ³ka³txai³tã² a²kxã³nxai³tã²
 Je³su²jah³la² su²lhã³ain¹ta¹hxaĩ²ti³ai¹ti²tu³wa².
 Nxe³thĩ³nãn¹tũ³ka³txi³nãu³hxaĩ²tẽx1ta³lxi³
 ko³nxe³ti³ kãĩ³ju³ta² so¹lxi³ kãĩ³ai¹nha²kxai³

So³to²ma²thĩn³su² yã¹nxe³na²hẽ³la².
 Te²yã¹nxe³ju³ta² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 en²txi²sa²tẽ³ai¹nha²kxai³ E³ji²ta²ko³su²
 yã¹nxe³na²hẽ³la². Nxe² ĩ³lxi³hain¹na²hẽ³la².
 9 Nxa²ha¹te¹ a²nũ²a² ka³lxa¹txi³nãu³xa² a²nũ²a²
 nũ³ka³txi³su² te²na² wxã³ai¹nha²kxai³ sxi²je³na²
 a²yo²ha³kxa¹ wxã³ai¹nha²kxai³ wãn³txa²
 yau³tã³xa² e³tũ³ka³txa² wxã³ai¹nha²kxai³
 a²nũ²a² nũ³ka³txa² kãi²lxi³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 wxã³ai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la². Nxain¹te³na¹
 ya³lu²jah¹la²nãu³xa² ĩ²ain¹na²hẽ³la². ĩ²ain¹ka³tu³
 hai³txi³ ya³lu²te²nãu³xa² sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su²
 te³nain¹na²hẽ³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 a³lan²tãu³a² ãh¹ ne³ka³kat3sxã³ a³lan²nũn³tãu³a²
 sa²nĩ³kxi²si¹hai¹nxa³jau³su² te³nain¹na²hẽ³la².
 10 Nxe³nxa²ha¹te¹ ĩ³lxa³thi¹nxa³tũ³ka³txa²
 yuh³xan¹te²nãu³xan²tu³ ĩ³ka³li³hain¹na²hẽ³la².
 In³txa² ha¹lin¹jah¹la²nãu³xa² ya³lu²yain¹ju³ta²
 ĩ³ka³li³hain¹na²hẽ³la². Nxe³jah¹la²nãu³xa²
 hxi²ka² a²kxã³nxa² ĩ³lxa³thi¹nai¹nxa³tũ³ka³txa²
 ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹li²hai¹nha²kxai³lu²
 hxi²ye¹ta³lxi³si¹hain¹na²hẽ³la². Nxe³kxe³su²
 kwẽn¹ta² ya³lu²yai¹nha²kxai³ ka³li³hain¹jau³su²
 yen³kxa² ũ³hũ¹nyhain¹na²hẽ³la². 11 Nxa²ha¹te¹
 ye³ha¹li¹ ka³na³ki² a³lan²tãu³kxai³lu² ãh¹
 ne³ka³kat3sxã³ a³lan²tãu³kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³su² in³txa² ya³lun¹txi²jah¹la²nãu³xa²
 a²wã³nẽ³na² ĩ³ya¹txa²hẽ³la². ĩ³ya¹tha²kxai³
 ka³ten³su² ĩ³sa²yxau³xi²yah³na²hẽ³la².
 Nxe³ya³ha²kxai³ ju¹tai²na² ĩ²ain¹tũ³ka³txa²
 kãin² o²lain¹na²hẽ³la². 12 O²lai¹nhĩ¹na¹
 wãn³txa² oh³xan¹jau³xa² ain³kxain¹na²hẽ³la².

Ain³kxain¹te³nah¹lxi¹:
 — Ka³la³a² wxã³ja¹hẽ¹le¹. Nxe³na²hẽ³la².
 Nxe³nũ²la² in³jah³la²nãu³xa² ya³lun¹txi³sxã³
 ka³tẽn³su² i³sa²yxau³xi²ya³te²a² ha¹lin¹te²a²
 ka³la³ya³ha²kxai³ o³sĩ³na² ã³wi¹yha³nha²hẽ³la².
 Nxe³sxã³ oh³xan¹ko³xa² ã³wi¹yha³nha²hẽ³la².
 A²nxe³ju³tai²li² ko¹ko¹sain¹tũ³ka³txa²
 i²kxain¹na²hẽ³la². 13 A²nxe³tãu³
 kxĩh³nxa² kãin² i³ka³ta³ta³tũh¹na²hẽ³la².
 Sxi²jen³nãu³ai²na² hxi²ka² han³ka³tu³ nxe³thi³na²
 thi³ka³na³ka³nat3sxã³ a³lu²lhxa³tã²hẽ³la².
 Nxe³tĩ³kxai³lu² a²nũ²a² yxau²xai³te²na²
 ka³lxa¹te²nãu³xa² 7.000 nxe³te²nãu³xa²
 ã³ya²lu¹ta³lxain¹na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
 sxi²yhe³na² ka³tẽn³su² wã³kon³ta³nũ³ka³txa²
 on²tain¹na²hẽ³la². A²nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³tãu³a² oh³xan¹jah¹la²
 sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².
 14 A²nxe³jut3su² yuh³xai²nãn¹ko³xai²na²
 khãuh³lxa³txain¹ju³ta³nũ³su² yu³tha¹li¹
 wa³to²hi²na³la². Yxãn¹ta¹ yu³ka³na³ka³na³ton³na³la².
 Wa³su¹txi³ wxã³tu¹wa².

Wãi²lhũ³ka³txa² a²ne³ki³sa² wxa²no²la³kxi²jau³su²
 15 Nxa²ha¹te¹ ã³xah³lai²na² sa²kxai³lu²
 a²wãi²lhũ³ka³txa² wxa²no²la³kxi²jah¹la²
 ne³ki³san¹jah¹la² wxa²no²la³kxi²na²hẽ³la².
 Wxa²no²la³kxi²ka³tu³ oh³xan¹ko³xai²na²
 a²nũ²a² ka³lxa²khai¹nxe³sxã³ e³lain¹jau³xa²
 ain³kxai¹na¹hẽ³la². Ain³kxai¹na¹te³nah¹lxi¹:
 — A²nũ²a² yuh³xan¹ta² nũ³ka³txai²na²
 a²hxi²kan¹ta² i³hau³ko³ju³ta² ne³ki³son³na³li¹.
 Hĩ¹na² ã³wẽ³not3tu¹wi¹. Txa²wã¹hxi²kan¹ta²

Si³yxau³jah¹la² Kris²tu³jah¹lo²su² ha²kxai³
wē³non³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹lai²na² Txa²wā¹sū³na²
A²hxi²kan¹ta² Si³yxau³tāu³lo³ju³tai²na² hai³txi³
ne³ki³so³nxa³lho³li¹. A²nū²a²nāu³xai²na²
a²yo²ha³kxa¹ ĩ³hxi²kan¹txi³lo³tain¹tu¹wi¹.
Nxe³ai¹nhē³la².

16 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xai²li²
Txa²wā¹sū³na² yen³nāu³a² ā³wxe³sxā³
yxau²xai³lain¹tū³ka³txin³txi³ hxi²kan¹ta²
ā³wxe³ka³lo³a² ā³wxe³ain¹tū³ka³txin³txi³
ā³ka³ti³lhu³ta³kxa² wxe³sxā³ Txa²wā¹sū³na²
sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². 17 Sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹.
— Sū³nāi³. Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³si¹lxi¹.

Nū³kxūn³ta² Si³yxau³ka³si¹lxi¹. Ka³ten³su²
yxau²sa²tē³jah¹lo²si¹lxi¹. Te²yā¹ju³tain²txi³
a²kxā³nxa² a²ka³ten³su² yxau²xai³lin¹ta²wi¹.
Hī¹na² nū³kxūn³khaix¹nī¹nha²kxai³ a²nū²a²
yo²ha³kxa¹ hxi²kan¹txi³lot³sa²nhīn¹ju³ta²
ā³si³wxen³tu¹wi¹.

18 A²nū²a²nāu³xa² Sū³na² wān³txa²
te³nai¹nxa³te²nāu³xa² ĩ³an³ta³kxi²nxain¹na²hē³li¹.
Jā¹nxe³nūn³sxā³ ye³jen¹na²
ĩ³an³ta³kxai¹nīn¹tu¹wi¹. A²nū²a²
ya³lu²te²nāu³xai²na² ka³ten³su²
yxau³ai¹nhī¹nai³tā² kái³sxā³ yxau³ain¹ju³ta²
a³ya³tai¹nīn¹tu¹wi¹. Wi¹ta³nxa² ko³nxe³
ta³nxa² a³ya³tai¹nīn¹tu¹wi¹. Te²yā¹nxe³sxā³
wxa²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² wxa²wān³txa²
ĩ³hen³txai¹nīn¹kxe³nāu³xa² Je³su²jah³lai²na²
wān³txa² yxo²ĩ²ain¹te²nāu³xa²
nxe³te²nāu³xa² ũ³yho³hai¹nīn¹tu¹wi¹.
Kāin²te²su² kái²nxa³te²su² nxe³kxan²ti³
ũ³yho³hai¹nīn¹tu¹wi¹. Yxān¹ta¹ yuh³nāu³xa²

ko³nxe³thin¹tũ³ka³txa² ko³nxe³ti³
 kãi³ain¹kxa² yo³ha² ko³nxe³ti³ i³yĩ¹lain¹sxã³
 i³wai¹tai¹nĩn¹tu¹wi¹. Jã¹nxĩn¹jut3su²
 sa²nẽn¹kxi¹nxã²sĩ¹na¹wi¹.

Nxe³na²hẽ³la².

19 Nxe³ka³tu³ oh³xan¹ko³nãu³a² Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²ha² sa²yo²than²na²hẽ³la². Kai²syẽ¹na² ou²ra³ka²
 we¹tain¹tẽ³na² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² wi¹lhin¹sxã³
 i³ye³kxi²nũ¹nhẽ³jau³xa² ũ³wha¹na²hẽ³la².
 A²nxe³tẽ³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²ha² sxã³ye²na²hẽ³la². Nxe³tãu³a² ha³lo²a²
 kãin² ha³lai³ni³ha²kxai³ a²nũ²a² e³kxi²jau³xa²
 ain³kxi²kĩ³sa²kxai³ kãin² wa³tu³ka³nxe³ha²kxai³
 ha³lo²a² kxĩh³nxai²na² i³ka³ta³ta³tũ¹ha²kxai³
 wã³yxũ³la³ka² kãin² sĩ³nxe³ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².

12

Ka³yxuh³xa² ko³nxe³khaix1te²a² i³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a²
 oh³xan¹ko³xa²nãu³a² wã³nxĩn¹khaix1ju³ta²
 i²a¹hẽ³la². Txu¹ha² i²a¹hẽ³la². A²nxe³ta¹ka³lxa²
 u³je³na³kai²li² wã²la² ũ³whih²kxi²jut3sũ³nxe²ha²kxai³
 ka³nxah³ta² i³la³kxa² i³jut3sũ³nxe² a²yu³kxa²
 wĩ³la³kẽ³na² yu³kĩ³ha²kxai³ a²ne³ka³nãu³a²
 hi³ka²ta³a² ka³lxa¹ki³a² ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la².
 Hi³kai²li² hxi²ka² hxi³na³sxã³ ãh¹ ki³na¹li¹
 wxa²hait1so¹xi²sxã³ ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la².
 2 Ta¹ka³lxi³na² sa²kxai³lu² wẽh³ni³na²hẽ³la².
 Nxe³ka³tu³ wẽ³sa² a³li³lah¹te³lhxã³ ye³je³na³wa³kxa²
 yxau³son³ye²kxe³su² wẽ³sa² a³li³lah¹kxi²ha²kxai³
 khãuh³lxa³ti³nha²sxã³ kãin² i³wxa¹na²hẽ³la².
 3 Nxa²ha¹te¹ yu³tã³xa² i²a¹hẽ³la²,
 oh³nãn¹ko³xa²sa³. Nxe³ti³kxai³lu²

ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³khaix1te²a² he³hen³te²a²
 i²a¹hẽ³la². A²nxe³te²na² sa²kxai³lu² a²ne³ka²su²
 ne³ka³lxa¹ha²kxai³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹
 ka³na³ki² ne³nha²na²hẽ³la². A²ne³txau³xai²na²
 sa²kxai³lu² hi³ka² hxa³sxã³ ne³txau³xi³nha²hẽ³la².
 A²ne³ka³nãu³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³ai²na²
 sa²kxai³lu² ka³lo³ha¹li¹ ka³lo³ha¹li¹
 ka³lo³ha¹li¹ ka³na³ki² ne³hẽ¹nha²xai³na²hẽ³la².
 4 A²sa³wẽ³lxa²na² sa²kxai³lu² sa³wẽ³kxã³nha²ka³tu³
 i³wai²wai²ju²nũ²la² oh³nãu³nũ¹ka³nãu³an¹ta²
 hi³ka²ta³a² i³yi²lã³xi²na²hẽ³la². A²wã³kxi³kxai³
 ki³ka³na³ka³nat3sxã³ i³yi²lã³xi²ha²kxai³
 a²wã³kxi³kxai³ ki³ha¹li¹ hã¹nxã¹wxe³kxi²ha²kxai³
 nxe²xai³na²hẽ³la². Nxe³sxã³ hi³ka²ta³a²
 ki³ka³lxa¹txi³ i³yi²lã³xi²sxã³ yuh³xai²nãn¹ko³xa²
 ã³yah³xi²ye²na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹
 ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³khaix1te²na²
 he³hen³te²ai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha²
 wẽh³ni³ta¹ka³lxa²na² sa²kxai³lu² ã³tĩ³sxã³
 wah³nxe³na²hẽ³la².

— Wẽh³sai²na² a³li³la¹kxi²kxai²nãn²tu³ nxe³ju³ta¹
 i³so¹jĩ²kxi²na¹tũ¹xã¹. Ka³yuh³hũ³jah¹la²
 ko³nxe³khaix1te²a² he³hen³te²a² nxe³na²hẽ³la².
 5 Nxe³ka³tu³wẽ³sa²in³txa²wẽ³sa²a³li³lah¹na²hẽ³la².
 A²nxe³te²ai²na² wẽ³sai²na² sa²kxai³lu²
 yuh³xan¹ta³ nũ³ka³txi³nãu³xa² hã¹nxe³ti³xa¹
 hxi²kan¹txi³ kwa³na³jah¹lo²nũ³su² na²hẽ³la².
 Kwa³thi³la³ka³txa² hxi²tẽ³nha²sxã³ nũ³kxũ³sxã³
 wa³ka³ti³lot3sxã³ i³hau³ko³tũ¹hain¹jah¹lo²nũ³su²
 na²hẽ³la². Nxe³kxi³nũ³su² Txa²wã¹sũ³na²
 yen³nãu³a² wẽ³sai²li² so¹sxã³ ũ³ho¹a³na²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a²nãu³a² so¹sxã³
 ũ³ho¹a³na²hẽ³la². 6 Nxe³ka³tu³ta¹ txu¹ha³ka³lxa²na²
 sa²kxai³lu² ih³saun³na²hẽ³la². Ha³lo²a²

a²nũ²a² yxau³ai¹nxa³ko³xai²na² Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ka² sa²hau³ko³ta³ko³su² ih³saun³na²hẽ³la².
 lh³saun³sxã³ yxau²xai³lha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ka² ũ³yhai¹tã²hẽ³la². A³la²ni²ju³ta²
 ye³ka³lxa¹khai¹nxe³sxã³ 1.260 nxe² a³lan²tãu³a²
 ũ³yhai¹tã²hẽ³la².

7 A²nxe³ju³kxai³lu² oh³nãu³nũ¹ka³na¹
 ã³nhe¹lain¹na²hẽ³la². Mi³ke²lah³la²
 a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txan²tu³ oh³xan¹tũ³ka³txi³la³
 nũ³kxũ³nha²kxai³ ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³khaix1jah¹la²he³hen³jah¹la²a²sa³wi³ha³lxi³nũ³ka³txan²tu³
 oh³xan¹tũ³ka³txi³la³ nũ³kxũ³nha²kxai³
 nxe³sxã³ ã³nhe¹ain¹na²hẽ³la². 8 Nxe³ka³tu³ta¹
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³khaix1jah¹la² he³hen³jah¹la²
 nũ³ka³txa² hxi²kan¹txi³ nũ³kxũn³txi³
 wa³lxi³nhai¹nxa³hẽ³la². Nxe³ai¹nxa³ha²kxai³
 oh³nãu³nũ¹ka³nãn¹ko³nãu³a² hxi²kan¹txi³
 yxau²xai³lain¹ju³ta² yũ³ai¹nxa³hẽ³la²,
 nũ³kxũ³nai¹nxa³ha²kxai³la². Mi³ke²lah³la²
 nũ³ka³txa² nũ³kxũn³khaix1ye²yhai¹nha²kxai³
 nxe³na²hẽ³la². 9 Nxe³te³na¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³khaix1jah¹la² he³hen³jah¹lai²li²
 a²nxe³jah¹lain²txi³ a²kxã³nxu¹tai²na² txih³hũ³sxã³
 ko³nxe³jah¹lo²lxi³ha²kxai³ Ti³a²bo³jah¹lo²lxi³ha²kxai³
 Sa³ta³na²jah¹lo²lxi³ha²kxai³ a²nũ²a²nãu³xa²
 yxo²ha³kxa¹ i³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³
 nxe³jah¹lai²la¹wa². Nxe³yai¹nha²kxai³
 oh³nãu³an¹ko³xa² a³li³sxã³ ka³nxi³xi²sxã³
 yuh³xan¹ko³xai²na² kan²txi³ yxau³si¹hain¹jau³su²
 nxain¹na²hẽ³la². Jã¹nxe³kxe³hũ³nxe²
 a²sa³wi³ha³lxi³nãu³xa² te²yã¹nxe³si¹nyhain¹na²hẽ³la².

10 Nxe³nũ²la² wãn³txa² oh³nãu³an¹jau³xa²

ain³kxi²na¹hē³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Hī¹na² Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah³lai²na²
yuh³xai²nān¹tū³ka³txa² kō³nxe³ti³ kāi³sxā³
yxau²xai³kī³ju³ta² ā³wa²su¹tē³na³li¹.
Ha³lo²a²nāu³a² a²yo²ha³kxa¹ nū³kxūn³sxā³
ī³hau³ko³tū²sa²tē³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
Kris²tu³jah¹lai²li² a²hxi²kan¹khaix¹nxe³ju³ta²
e³lxah²lxi³ ī³yau¹ū³nē³na³li¹. Jah¹la²
ka³yxuh³hū³sxā³ kō³jah¹la² Txa²wā¹sū³na²
a²ne³nxē³na² ī³ki³ha¹kxi²sa²ye³sī¹ni²
txa²wā³tā³nāu³xa² ī³ki³ha¹kxai¹ni²
nxe³jah¹lai²li² sa²tā³ain¹na³li¹. Jah¹lain²txi³
kō³nxe³khaix¹jah¹lain²txi³ Txa²wā¹sū³na²
yen³nāu³ai²na² a³lan²ta² hāi¹nxe³ti³xa² ka³nxah³ta²
hāi¹nxe³ti³xa¹ kō³te³kxi²sa²sīn¹to³nha²hē³li¹.
Yxān¹ta¹ hī¹nān¹te²tu³ yū²nxa³lho³li¹.
11 Je³su²jah³lai²li² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²li²
ya³lu²kxi²nē³lha²kxai³ a²ti³ha²yau³xa²
ha³li³hxan³na²hē³li¹. A²yo²wān³txain²txi³
nū³kxūn³khai¹nxe³ha²kxai³ ya²la³lyau³xa²
ī³hen³txain¹na²hē³li¹. Jā¹nxe³ai¹nha²kxai³
ā³si³tē³kxain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² ya³lu²ain¹kxan²ti³
yuh³lxai¹nxa³hē³li¹. 12 Jā¹nxe³ha²kxai³
oh³nāu³xan¹ko³ ī³nxai²na² ka³lih³txa²hē³li¹.
Te²yā¹nxe³sxā³ oh³xan¹ko³xa² yxau³yah³lxin¹te²
ī³nxa² ka³lih³jah¹lxi³nū³nhē¹li¹. Nxe³yān¹ta¹
yuh³xan¹ko³ ī³nxai²na² ī³ye³na² ī³nxai²na² nxe³sxā³
khāuh³lxa³txi³yah¹lxin¹tu¹wi¹. Ti³a²bo³jah¹la²
kō³khaix¹jah¹la² ka³nxai²sxā³ a³yah³txi¹nx²ti³na³li¹.
A²nxe³jah¹la² ī³an³txi³khaix¹nxe²na³li¹, ha³lo²a²
o²la³kxi²ju³ta³nū³su²a³lu²xa³ha²kxai³lu¹. Nxe³jau³su²

oh³nāu³an¹jau³xai²na² ain³kxi²na¹hē³la².

13 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³sxā³
 ko³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² yuh³xan¹ko³xa²nāu³a²
 sa²si¹ka³tai¹nha²kxai³ ĩ³an³txi³na²hē³la².
 ĩ³an³txi³te³ān¹jau³kxai³lu¹ txu¹hai²li²
 in³txa² wē³sa² a³li³lah¹ye²ta¹ka³lxai²li²
 khāuh³lxā³tain¹na²hē³la². 14 Nxa²ha¹te¹
 txu¹ha³ka³lxai²na² sa²kxai³lu² a²nxe³kxa²
 nxe³ki³ha¹li¹ ũ³hū¹nyhain¹na²hē³la². Tau²ta²ta³a²
 nxe³ki³hū³na²hē³la². Nxe³ta³nxe²kai²na²
 sa²kxai³lu² so¹nū²la² ha³lo²a² a²kxā³nxa²
 ih³saun³ko³nāu³ai³tā² āh¹lxī³ ih³sxā³
 ĩ³hāi³na²hē³la². Nxe³tāu³ai²na² sa²kxai³lu²
 yain³txa² sa²nhū¹ain¹na²hē³la². Ye³ha¹li¹ ka³na³ki¹
 kwē³kon³sxā³ āh¹ wā³txi²yain¹to³kxan²ti³nu¹
 yain³txa² ũ³yhai¹tain¹to³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 txih³hū³sxā³ ko³jah¹la² hxi²kan¹txi³
 ta¹ka³lxā² ih³sxā³ hāi³je³na² a³txi²nxa³lho³la².
 15 Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³ txih³hū³sxā³ ko³jah¹la²
 hi²sen³tu³ti¹ ĩ³yau³xa² yxo²wxe³ha³li³nū²la²
 ka³wā³lxā² kāin²jau³xa² yā¹nxe² ĩ³yē¹na³na²hē³la².

— Ta¹ka³lxā² he¹tāu³su² tāu³a¹ ĩ³yau³xai²li²
 wā³su³txi³ ka³nxi²sxā³ sa²so¹sxā³
 ya²lu¹tū¹xā¹. Nxe³jau³su² nxe³na²hē³la².
 16 Nxe³kxan²ti³nū¹ ĩ³yau³xa² ĩ³yē¹na³jau³xai²li²
 ha³lo²ai²na² kxīh³nū³xai²na² ĩ³yxo²ha³lat³sxā³
 ĩ³yxo²hai²txa³lxī³ha²kxai³ nxe³tīh³nhu²su² tīh³nha¹
 ĩ³yau³xa² kan³nha²kxai³ ta¹ka³lxā² aun³na²hē³la².
 17-18 Nxe³ju³ta² ka³yxuh³hū³sxā³ ko³jah¹la²
 txih³hū³sxā³ ko³jah¹lo²su² ha²kxai³ nxe³jah¹la²
 sa²kxai³lu² txu¹hai²li² ĩ³an³ta³kxi²khai¹nxa²hē³la².
 ĩ³an³ta³kxi²khai¹nxe³ha²kxai³ ta¹ka³lxā²

a²ne³tah²nāu³xa² ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹tain¹tū³ka³txa²
 yo²ha³kxa¹ Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yo²ain¹tū³ka³txa² yo²ha³kxa¹ nxe³tū³ka³txai²na²
 yo²ha³kxa¹ ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Nxe³ka³tū³
 ka³wā³lxa² yo²ka³teh³nāu³a² yxau³na²hē³la².

13

Ka³yxuh³hū³sxā³ kō³nxe³te²a² ā³xai²li²
ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tā³a¹tāu³a² yu³tā³xa²
 ĩ²a¹hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³te²a²
 ā³xa² ĩ²a¹hē³la². ĩ²a¹te²a²sa¹ ĩ³ye³na² wxa²li³sxā³
 wxā³na²hē³la². A²nxe³te²na² ne³txau³xa² hxi²ka²
 hxa³sxā³ ne³txau³xi³nha²hē³la². A²ne³kai²na²
 sa²kxai³lu² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹
 ka³na³ki² ne³kih³nha²hē³la². A²ne³txau³xa²
 a²ne³ka³tih²nāu³a² sa²kxai³lu² ne³hē¹nha²ka³lo³a²
 ne³hē¹nha²xai³na²hē³la². A²ĩ³lxai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² kō³nxe³te²lo³jau³su² a²ne³ka³nāu³a²
 ĩ³yĩ¹li²sxā³ ne³wha²li¹la³kxi²nha²xai³na²hē³la².
 2 A²nxe³te²a² ka³yxuh³hū³sxā³ kō³nxe³te²li² ĩ²a¹ju³ta²
 ya²na¹lhū³na²hē³la². A²yu³kai²na² sa²kxai³lu²
 ur²su²te²a² yu³kxi³hū³na²hē³la². A²yo²ai²na²
 sa²kxai³lu² le³āu² a²yo²hū³na²hē³la². Nxa²ha¹te¹
 ka³yxuh³hū³te²a² kō³nxe³thin¹khaix¹jah¹la²
 a²wi¹lhĩ¹nān¹te²na²hi²sen³su²ĩ³nũ³kxũn³ti³hi¹tā²hē³la².
 Nxe³sxā³ a²hxi²kan¹ta² si³yxau³kat³jah³la²
 ā³wxe³ka³lo³a² ũ³wxe³na²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 ĩ³hxi²kah¹khaix¹na²hē³la². 3 Nxa²ha¹te¹
 ka³yxuh³hū³jah¹la² kō³nxe³te²a² ĩ³ye³na²
 wxa²li³te²na² a²ne³ka² ne³ka³na³ka³nat³sxā³
 ũ³nhe³ja³lu³kxi²sxā³ ũ³yha²lu¹te³lhxā³

nxa¹hē¹la². Nxe³kxa²ha³ta³nxān²ti³
 ne³we²txi²nhā²na²hē³la². Ne³we²txi²nhā²nū²la²
 a²nū²a² yuh³xan¹tū³kā³txa² yxo²ha³kxa¹
 o²lain¹kxan²ti³nū¹ ā³si³tē³kxain¹na²hē³la².
 4 Nxe³sxā³ ka³yxuh³hū³sxā³ ko³nxe³khaix¹jah¹la²
 sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la²
 ko³nxe³te²na² ĩ³ye³na² wxa²li³te²na²
 ĩ³hxi²ka¹txai¹nha²kxai³ sa²nēn¹kxain¹na²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³te²li²
 ĩ³ye³na² wxa²li³te²li² sa²nēn¹kxain¹nūn³na²hē³la².
 Sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lx¹:

— Ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³nxe³khaix¹jah¹la²
 nū³kxūn³khaix¹jah¹lai²la¹wi¹. Te²yā¹nxe²
 nū³kxūn³te²a² ĩ²ki³sxa³wi¹. A²nū²a²
 ā³xa² wa³ka³ti³lo³tain¹ju³ta² yū²nxa³wi¹.
 Nxe³nyhain¹na²hē³la².

5 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³xa² ko³nxe³te²na²
 ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la²kxai³lu² wān³txa²
 ĩ³kāi²no³nha²si¹jau³su² e³kxi²na²hē³la². Ai³lhxā³
 Txa²wā¹sū³na²su² ki³lxo³nxe³ha²kxai³ wān³txa²
 ki³han³ti³hit¹nhā²nxa³ta³ki³lxo³tā²hē³la².
 Nxe³ju³ta² i³la² ka³lxa¹txi³ sa²tā³tī¹tāu³a²
 42 nxe² i³la³ka² sa²tā³tī¹tāu³a² nxe³jut³su²
 kāi³si¹jau³su² ĩ³hxi²ka¹tā²hē³la². 6 Nxe³tāu³a²
 Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³txe²lo³jau³xa² so¹lx³
 ĩ³ye³na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² ko³txe²lo³tha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² yxau²xai³ko³xa² ko³txe²lo³tha²kxai³
 a²hāix¹tāu³a² yxau²xai³tū³kā³txa²
 ko³txe²lo³tha²kxai³ nxe²sa²tē³na²hē³la².
 7 Nxe³nū²la² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²ĩ²te²nāu³xa² ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la².
 Ā³nhai¹nha³kxain¹sxā³ wa³ka³ti³lo³tain¹na²hē³la²,

ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²na² ĩ³ye³na²
 wxa²li³jah¹la²kxai³la². Nxe³te³na¹
 yuh³xan¹tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ sxi²je³na²
 a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²nũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹
 wãn³txa² â³li³jau³xa² e³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹
 a²nũ²a² nũ³ka³txa² kâi²li³tũ³ka³txi³nâũ³xa²
 a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a² hâi¹nxe³ti³xa¹
 wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³la². 8 A²nxe³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ yuh³xan¹tũ³ka³txi³nâũ³xa²
 hi²sen³kxai³lu² sa²nẽn¹kxain¹na²hẽ³la².
 Yxân¹ta¹ sa²nẽn¹kxai¹nxa³te²nâũ³xa²
 yũ³na²hẽ³la². A²nxe³te²nâũ³xai²na² sa²kxai³lu²
 O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa²
 yo²ĩ²ain¹na²hẽ³la². Ya³lu²kxi²nũ¹hain¹ju³tai³tã²
 yo²ĩ²ain¹na²hẽ³la². A²wi¹lhĩ¹nu¹tai²na²
 a²nũ²a² yũ²nxa³hĩ¹nu¹tai²na² tũ¹ka³txai²na²
 a²ĩ³lxa² tẽ³li²sxã³ O³ve²a² Wẽ³sũ³jah¹la²
 ha³teh³nxã³nxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³nxa²
 â²la² ũ³wha²li¹la³kxi²ta¹hxai²hẽ¹la².
 O³ve²a² Wẽ³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa²
 yo²ĩ²ai¹nha²kxai³ ta²nxã¹nxai²na² sa²kxai³lu²
 ka³ten³ti³hi¹tain¹na²hẽ³la². Nxe³ta²nxũ¹ka³txai²na²
 so¹li³ sa²nẽn¹kxai¹nxa³hẽ³la².

9 Jã¹nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 ĩ³tih³nxe³nx²ti³ju³ta² ten³na³la². Ya²la³ty³
 wi¹ko³nh²ti³ten³nyhah¹lxin¹kxai²nãn²ty³
 a²wãn³txai²li² wi¹lain³kxi¹txai¹yah³li³hẽ¹la².
 10 A²nũ²a² ĩ²li³te²a² nũ³kxũn³txi³ sa²so¹ka³ty³
 kan²thĩ³na² ũ³tĩ¹kxain¹kxai²nãn²ty³
 wxa²wa²sut¹sxã³ a³li³ai¹nxa³lho³la². Jã¹nxe³sxã³
 hi³ki²a³la² hxi²tẽ³nha²sxã³ a²nũ²a² su²lhã³te³lhxã³
 ain¹kxai²nãn²ty³ nxe³jah¹la² sa²kxai³lu²

wa³lxĩ³nha²sxã³ su²lhã³ain¹nũn³tu¹wa²,
 hi³ki²a³la² hi²se³na²sa³. A²nxe³ju³kxai³lu²
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²i²te²su²
 te²a² khãuh³lxa³txi³nhain¹kxan²ti³nũ¹
 ya³nãn³ta³ki²la²sxã³ kan²txi³ yxo²i²txai¹lxa².

11 Nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³te²a²
 ã³xa² i²a¹hẽ³la². Kxĩh³nxa² si³tah³nãu³a²
 wxa²li³sxã³ wxã³na²hẽ³la². A²nxe³te²a² sa²kxai³lu²
 o³ve²a² wẽ³sũ³nxe² ne³tau³xi³nha²hẽ³la².
 Nxe³txau³ha¹lin¹na²hẽ³la². Yxãn¹ta¹
 a²wãn³txa² sa²kxai³lu² ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³nxe³khai¹nxe³jah¹la² yã¹nxe² wãn³txi³nha²hẽ³la².

12 Nxe³sxã³ nũ³kxũn³khaix¹nxa²hẽ³la²,
 Yxãn¹ta¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹la²
 i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² nũ³kxũn³sxã³
 wa³to²hi²na²hẽ³la². Nxe³jah¹la² yen³nãu³a²
 yxau³tãu³a¹ ko³nxe³ti³ kãi³kxa² yã¹nxe³
 kãi³nũn³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹la² kxĩh³nxa²
 si³tah³nãu³a² wxa²li³sxã³ wxã³jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
 a²nũ²a² yuh³xan¹ta²ko³xan¹tũ³ka³txa²
 wa³ka³ti³lo³tain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³
 yuh³xan¹ko³xan¹tũ³ka³txa² sa²yxo²we¹tain¹si¹hain¹jau³su²
 kwa³na³ain¹na²hẽ³la².

— Sa²yxo²wet¹sxã³ sa²nẽn¹kxi²txai¹yah³lxi³hẽ¹li¹,
 ka³yxuh³xa² jah¹lai²na² ne³ka³na³ka³nat³sxã³
 ne³ya³lu²te³lhxã³ta¹ ne³we²nxi²jah¹lai²na²su¹.
 Nxẽn³txain¹na²hẽ³la².

13 Nxe³kxa²yu³su²
 wã³nxĩn¹sxã³ o²la³kxi²na²hẽ³la². Nxe³sxã³
 oh³xan¹ko³nãu³a² ha³nxe²a² i³te²a²
 wxa²ka³nxa² wxã³si¹jau³su² i³kwa³na³na²hẽ³la².
 Nxe³te³na¹ ya²la³tũ³ ha³nxe²a² wxa²ka³nxa²
 wxã³ye²na²hẽ³la². A²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 i²ain¹nũn³na²hẽ³la². 14 Nxe³sxã³ ka³yxuh³hũ³jah¹la²

ko³nxe³khaix1te²na² a²wi¹lhĩ¹nãñ¹jah¹lai²na²
 yen³nãu³a¹ he¹hĩ¹na¹ kãin² wã³nxĩn¹sxã³
 o²la³kxi²na²hẽ³la². Wã³nxĩn¹si¹ha²kxai³ a²nũ²a²
 yuh³xan¹ko³xan¹tũ³kã³txa² ĩ³ki³ha¹kxai¹nha²kxai³
 sa²yo²wet1sxã³ ã³ke³tũ¹ain¹na²hẽ³la². Nxe³sxã³
 ã³ke³tũ¹ain¹te³nah¹lxĩ¹:

— Ka³yxuh³hũ³jah¹lai²li² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹lai²li²
 kãin²khaix1jah¹lai²la¹wi¹. A²ne³ka²

ne³ka³na³ka³nat3sxã³ ne³ya³lu²te³lhxã³
 na²hẽ³li¹. Yxãñ¹ta¹ ne³we²nxi²na²hẽ³li¹.

Sa²nẽn¹kxi²txain¹yah³lxĩ³hẽ¹li¹. Sa²nẽn¹kxain¹yah³lxĩn¹te³nah¹lxĩ¹:

Kwa³thi³la² tẽ³sxã³ jah¹lai²na² yãu³ka³txa²
 we¹jah³lxĩ³hẽ¹li¹. Nxẽn³tain¹na²hẽ³la².

15 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²yãu³ka³txa²
 we¹ta³lu²nain¹nũ²la² a²yãu³ka³txa²

a²wa³nẽ³na² ĩ³ya¹txa²hẽ³la². ĩ³ya¹txa²ha¹te¹
 ĩ³ye³ti³hi¹tã²hẽ³la². Nxe³kxa²yu³su² a²nũ²a²

yuh³xan¹ko³xan¹tũ³kã³txa² ĩ²li³te²a² ka³yxuh³xa²
 ne³ya³lu²te³lhxã³ta¹ ne³we²nxi²jah¹lai²na²

sa²nẽn¹kxain¹nxa³te²a² ĩ³ya²lun¹ti³si¹hain¹jau³su²
 ĩ³ye³ti³hi¹tã²hẽ³la². 16 Nxe³te³na¹ a²yãu³ka³jxah¹la²

kwa³thi³la² wet1tain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xan¹tũ³kã³txi³nãu³xa²

a²yo²ha³kxa¹ kãĩ²nxa³te²su², kãin²te²su²,
 yen³kxi³khaix1te²su², yen³kxi³txa²te²su²,

ã³wa²sut1sxã³ yxau³te²su², kwa²wa³kon³te²su²
 nxe³te²nũ³kã³txa² hãĩ¹nxe³ti³xa¹ ũ³ta³kxi²sxã³

ũ³wha²li¹la³kxi²nyhain¹na²hẽ³la². A²hxi²ka²
 wi¹nẽ³tãu³a² tã³nxa² a²ye³ha³na³kxa²nãu³a²

tã³nxa² ũ³ta³kxi²sxã³ ũ³wha²li¹la³kxain¹na²hẽ³la².
 17 Nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ²li³te²a² ũ³ta³ka²

ũ³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yũ³te²sin¹te²a²

so¹lxi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹kxi³ju³ta²
 o²la³kxi²hĩ³nx2na³la². Yxãn¹ta¹ ũ³ta³ka²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nyhain¹ju³ta² yũ³te²sxa³te²a²
 hxi²kan¹txi³ a²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹hĩ³nx2nxa³la².
 Ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³jah¹la² ĩ³ye³na²
 wxa²li³te²na² a²ĩ³lxa² ta³nxa² hau³ko³jau³xa² ta³nxa²
 ũ³ta³ka² ũ³wha²li¹la³kxi²nha²te²na² so¹lxi³ yen³kxa²
 so¹kxi²nyhu¹hĩ³nx2na³la².

18 Nxe³jah³lxi³sa²lxa². A³la³kxi¹jxah³lxi³hẽ¹la².
 Ka³yxuh³hũ³sxã³ kō³nxe³jah¹lai²na²
 hau³ko³jau³xa² a²nu²me³ro³jau³xai²na²
 sa²kxai³lu² a³la³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 a²si³yxau³tãu³a² ã³ne³wxe³yah³lxin¹tu¹wa².
 A²nxe³jau³xai²na² a²si³yxau³tãu³a² sa²kxai³lu² in³txa²
 ĩ³lxa²yã¹nx2na³la². 666 nxe³jau³xai²la¹wa².

14

O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² a²sa³wi³ha³lxa²
 ĩ³yau¹ũ³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ĩ²a¹hẽ³la².
 Wã³la³ka³txa² Si³ãu²ka³txa² nxe³yxau³kxi²na²hẽ³la².
 Nxe³yxau³kxi²ye²ha²kxai³ a²nũ²a² ka³lxa¹tũ³ka³txa²
 O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²sa³wi³ha³lxi³su²
 ã³si³tẽ³kxain¹sxã³ yxau³ain¹nũ³na²hẽ³la².
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² o³ve²a²
 wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ĩ³lxa² ũ³hũ¹nyhai¹nha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² a²ĩ³lxa² ũ¹hũ¹nyhai¹nha²kxai³
 nxe³sxã³ a²ye³ha³na³kxa²nãu³xai²li² ũ³ta³ka²
 sai¹sxã³ ũ³yhe³wha²li¹nyhain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³tũ¹ka³txai²li² ka³lxa¹khai¹xai¹nha²kxai³
 144.000 nxain¹na²hẽ³la². 2 Nxe³te³na¹

oh³nāu³an¹jah¹la² a²e³jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².
 Nxe³jau³xai²na² sa²kxai³lu² ka³wā³lxa² en³ta²txa²
 a²nxon³jau³xa² yā¹nxe² kāin²nxon³na²hē³la².
 Te²yā¹nxe³sxā³ kāin² wa³tu³ka³nxe²
 ha³lai³xa² yā¹nxe² kāin²nxon³na²hē³la².
 Te²yā¹nxūn³sxā³ a²nū²a²nāu³xa²
 ka³lxa¹txi³nāu³xa² vi³o³lāu²tē³hū³tē³na² tē³sxā³
 hai³nain¹na²hē³la². Nxe³jau³su² ain³kxai¹na¹hē³la².
 3 A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹la² ā³si³tē³la³kxi²xai³lain¹tū³ka³txa²
 hain³txa² tah²yau³xa² hai³nain¹na²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² ā³wxe³ka³lo³a² a²ne³kxai³tāu³a²
 hai³nai¹nha²kxai³ oh³nāu³an¹tū³ka³txa²
 ka³yuh³hū³jah¹la² wi¹lhin¹jah³la²nāu³xa² ha¹li¹
 ha¹lin¹te³nāu³xa² a²yen³nāu³a¹ hai³nai¹nha²kxai³
 a²nū²a² hxi²kan¹te²nāu³xa² a²yen³nāu³a¹
 hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Nxa²ha¹te¹
 hai³nain¹jau³xai²na² sa²kxai³lu² a²nū²a²
 ā³xa² hxi²kan¹txi³ hain³txa² jau¹xai²li²
 hai³nai¹nhī³nx2nxa³wa². Yxān¹ta¹ ta²nxū¹ka³txai²na²
 ka³lxa¹tū³ka³txai²na² 144.000 nxe³tū³ka³txai²na²
 so¹lxi³ hai³nain¹na²hē³la². A²nxe³tū³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² a²kxā³nxa² o³ve²a² wēn³sū³jah¹la²
 hxi²ka² sa²wa²su¹tain¹tū³ka³txi³su² na²hē³la².
 4 A²nxe³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² hai³txi³
 a²nū²a² ā³xa² ū³whīn¹ta³kxi²nyhu¹ju³ta²
 o²la³kxi²nyhu¹ai¹nxa³ha²kxai³ wi¹lhin¹ju³ta² so¹lxi³
 o²la³kxai¹nha²kxai³ nxain¹na²hē³la². Txu¹ha²
 so¹ai¹nxa³hē³la². Yuh³xan¹tū³ka³txi³sain¹na³la².
 Yxān¹ta¹ O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na² wān³txa²
 sa²yo²wet1sxā³ yxau²xai³lain¹na²hē³la².
 Kō³nxe³ti³ kǎi³ain¹ju³ta² ā³wa²sut1sxā³

yxau³ain¹na²hē³la². Nxe³sxã³ Txa²wã¹sũ³nai²na²
wãn³txa² sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³
O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² wãn³txa²
sa²yo²we¹tai¹nha²kxai³ nxain¹tũ³ka³txai²na²
a²wi¹lhĩ¹nãn¹tũ³ka³txi³sain¹na³la². Yxãn¹ta¹ ã¹ha²
nũ³ka³txi³ ã³nũ³ka³txa² yo³na² wxã³ain¹tũ³ka³txa²
yũ²na³la². 5 Jã¹nxe³tũ³ka³txai²li² a²yo²wãn³txa²
hai³txi³ ki³ha³nai¹nxa³wa². Kõ³nxe³ti³
kãi³ai¹nxa³wa².

Oh³xan¹jah¹la² ĩ³hen³txi³jau³xa² ĩ³yau¹ũ³jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la² ĩ²a¹hē³la².
Oh³sĩ³nãu³a¹ ã³nin³na²hē³la². Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² wi¹jau³xa² ne³ki³so³nxa³sxã³
hxa³nxa³jau³xa² ĩ³hen³txi³si¹jau³su²
yuh³xan²ko³nãu³a² ã³ni³nxa² ka³nxe³na²hē³la².
Ã³ni³nxa² ka³nxe³nũ²la² yuh³xan¹ko³xa²
yxau²xai³tũ³ka³txa² a²yo²ha³kxa¹ a²nũ²a²
nũ³ka³txa² kãi²lxi³tũ³ka³txi³nãu³xa²
ĩ³hen³txi³ha²kxai³ sxi²je³na² a²yo²ha³kxa¹
ĩ³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a² wãn³txa² yau³xã³xa²
e³tũ³ka³txa² ĩ³hen³txi³ha²kxai³ a²nũ²a² nũ³ka³txi³su²
ĩ³hen³txi³ha²kxai³ nxe³te³lhxã³ ã³ni³nxa²
a³ka³nxe³na²hē³la². 7 Ã³ni³nxa² a³ka³nxe³sxã³
yo²kãin² ĩ³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxex3jah³lxi³sa²lxe¹. Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi¹jah³lxi³hē¹le¹. A²yo²wãn³txa²
sa²yo²wet1sxã³ wxi²kin³ti³ton³jah³lxi³hē¹le¹.
Hĩ¹na² ha³lo²a² ã³nha³ko³tã³le¹. Nxe³ha²kxai³
Txa²wã¹sũ³na² hxi²ki³kxai³lu² a²nũ²a²nãu³xa²
kõ³nxe³ti³ kãi³ain¹ju³ta² kõ³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lain¹sxã³
ĩ³wai¹txain¹ju³ta² yũ³tu¹we¹. Thã³ti³la²
ĩ³wi¹lxo³kxi²tain¹yah³lxi³hē¹le¹. Txa²wã¹ha³lo²a²

hāi¹nxe³ti³xa¹ wā³ko³txa³kxe³tu³ ī³yū¹jah¹lai²la¹we¹.
 Oh³xan¹ko³xa² we¹txi² yuh³xan¹ko³xa² we¹txi²
 ī³ye³na² we¹txi² ka³wā³lxa² ka³ten³ti³ ha³li³jau³xa²
 we¹txi² nxe³jah¹lo²su² na³le¹. Nxe³na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³xa² ā³ta³lo³hēt¹sxā³
 ā³ni³nxe² kã³nxa² wxã³na²hē³la². Ā³ni³nxe² kã³nxa²
 wxã³sxã³ e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ba³bi³lo²na²thĩ³na² kãin²khai¹thĩ³na²
 nxe³tũ³ka³txa² he¹lain¹sxã³ sxĩ²je³na²
 nēn³kãin²kxan²ti³nũ¹ ā³kho³tain¹na²hē³li¹.
 Jau¹xai²na² a²ya³la³tu³tã³li¹. A²nxe³thĩ³nai²nãn¹tũ³ka³txa²
 sa²kxai³lu² a²kxã³nhxĩ¹na² kuh³lxa³thin¹khai¹nxe²
 ko³thin¹khai¹nxe² nxēn³tain¹na²hē³li¹.
 Nxēn³tain¹tũ³ka³txain²txi³ a²nũ²a² ā³xa²
 nũ³ka³txi³nãu³xa² ko³txi³ kãi³yain¹si¹jau³su²
 o²la³kxain¹na²hē³li¹. Kuh³lxa³thin¹ju³ta² so¹lxi³
 ī³we¹nyhain¹na²hē³li¹. Nxe³na²hē³la².

9 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ā³jah¹la²
 ā³ta³lo³hēt¹sxã³ a³ka³nxa² wxã³na²hē³la². A³ka³nxa²
 wxã³te³na¹ yxo²kãin² ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Ka³yuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³jah¹lai²na²
 ī³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² a²yãu³ka³txa²
 kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹lai²na² nxe³ya³jah¹lai²na²
 ī³sa²nēn¹kxi²yah³lxi³txa³hē¹le¹. Jã¹nxũn³sxã³
 wxa²ye³ha³na³ka² ta³nxa² wxa²hxi²ka²
 ta³nxa² ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li¹ta³nxa²
 ũ³hxi²wha²li¹ta³nxa² nxe³nha²yah³lxi³si¹txa³hē¹le¹.

10 Yxãn¹ta¹ ũ³ta³ka² sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li¹li²
 ũ³hxi²wha²li¹li² nxe³nha²yah³lxi³si¹hin¹kxai²nãn²tu³
 Txa²wã¹sũ³na² ī³xãn³ta³kxi¹nx2ti³tu¹we¹.

ī³xãn³ta³kxi¹nx2ti³ha²kxai³ khãuh³lxa³thin¹khai¹yah³lxi¹nha³ta²we¹.
 Ha³nxe²ĩ³tho³xa² yxau³sxã³ khãuh³lxa³thin¹yah³lxi¹nha³ta²we¹.

Nxe³sān²kxa²yu³su² oh³xan¹tũ³ka³txa²
 wi¹lhin¹tũ³ka³txa² ten³sa²tā³ũ¹nx2tai¹nha²kxai³
 O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹la² ten³sa²tā³ũ¹nx2ti³ha²kxai³
 nxe³nx2tain¹tu¹we¹. 11 Nxe³nx2ti³ju³ta² ha³nxe²a²
 wha²lxin¹txa² ye³khāuh³lxa³thi¹txa²lxij³ju³ta²
 hxa³nxa³lho³le¹. Hai³txi³ hxi²kan¹txi³
 yxau³sxā³ i³ye¹nxe²yah³lxan³tho³le¹. A³lan²ta²
 a²hāi¹nxe³ti³xa¹ ka³nxah³ta² a²hāi¹nxe³ti³xa¹
 hxi²kan¹yah¹lxan³tho³le¹. Ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹lai²la³ tā³nxa²
 a²yāu³ka³txa² kwa³thi³la² we¹tain¹jah¹lai²la³
 tā³nxa² a²i³lxa² ye³ha³na³ka² ũ³tā³ka² sai¹sxā³
 ũ³ye³wha²li¹tā³nxa² a²hxi²ka² ũ³tā³ka² sai¹sxā³
 ũ³hxi²wha²li¹tā³nxa² nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³
 hā²wxān³txa³ju¹ta² ye³khāuh³lxa³ti³nx2ti³ha³ta²we¹.
 Nxe³jau³su² oh³xan¹jah¹la² nxe³na²hē³la².

12 Nxe³jah³lxix³sa²lxa². Ye³khāuh³lxa³thin¹yah³lxin¹kxan²ti³
 Txa²wā¹sũ³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹te²
 i³nxai²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²i²yah³lxin¹te² i³nxai²na² wi¹li²jah¹lxix³hē¹la².
 Ā³nhāu²no³jah³lxin¹nũ²la² ya³nān³ta³ki²la²
 yxo²i²sxā³ yxau²xai³jah¹lxix³hē¹la².

13 Nxa²ha¹te¹ oh³nāu³an¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².
 Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxex³sa²lxix¹. Ũ³wha²li¹txa²hē³li¹.
 A²nũ²ai²li² a²kxā³nxa² Je³su²jah³la² a³ya³txi²sxā³
 yxau³jah¹lo²su² a²nxe³jah¹lo²su² jah¹la²
 ya³lu²kxai²nān²tu³ wi¹lhin¹khai¹nxe²
 wi¹lxon³kxi²khai¹nxe² nxe³jah¹lo²su² tu¹wi¹.
 Nxe³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sũ³na²
 Yāu³ka³jah¹lai²na² wān³txi³kxai³lu¹:

— Wain³na³li¹. Nũ³cxũn³txi³ Txa²wã¹sũ³na²
wa³ka³la² o²la³cxain¹tai¹ti²tu³wi¹. Nxe³ai¹nha²cxai³
hĩ¹na² oh³nãu³nũ¹ka³na¹ i³ye¹nxain¹tu¹wi¹,
wi¹kãi³ain¹ju³ta² yo³ha²su¹. Nxe³na²hẽ³la².

Hai³sxa²yuh³xan¹ko³xa²yain³txa²kan¹jau³su²

14 Nxa²ha¹te¹ ten³sa²tã³a¹tãu³a² o³sĩ³na²
hãn³sĩ³na² i³a¹hẽ³la². A²nxe³ta³sĩ³nãu³a²
oh³xan¹jah¹la² ã³wxe³sxã³ yxau³na²hẽ³la².
A²nũ²hũ³na²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²cxai³lu²
a²ne³ka³nãu³a² ne³hẽ¹nha²ka³lo³a² ou²ro²ka³lo³a²
ne³hẽ¹nha²na²hẽ³la². A²hxi²ka³nãu³xa² ya³la³na²
hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la². 15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²
ã³jah¹la² i²a¹hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha²
oh³nãn¹ta³ko³xan¹thĩ³na² a³li³na²hẽ³la². A³li³te³na¹
o³sĩ³na² ã³wxe³jah¹lai²na² ain³kxi²jau³su²
i³kaix¹tã²hẽ³la². I³kaix¹te³nah¹lx¹:

— Ya³la³na² tẽ³in¹kxa² tẽ³sxã³ wa³kon³txa²hẽ³li¹.
Hai³sxa² yain³txa² kan¹na³li¹. Hĩ¹na² ha³lo²a²
hau³kon³na³li¹. Yuh³xan¹ko³xan¹txa² hai³sxa²
kan¹na³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

16 Nxa²ha¹te¹ o³sĩ³na² ã³wxe³jah¹lai²na²
sa²cxai³lu² ya³la³nai²li² hxi²tẽ³nha²sxã³ yain³txa²
yo³so²hxa³tã²hẽ³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³jah¹la²
Txa²wã¹sũ³na² sxi²ha² oh³nãn¹ko³xan¹thĩ³na²
ãh¹a³li³to³nha²hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²li² ya³la³na²
txo¹ta³wxi²a² sa²so²nũn³na²hẽ³la².

18 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ãh¹ ã³xah³la²
i²a¹hẽ³la². Nxe³jah¹lai²na² sa²cxai³lu² ha³nxe²a²
wa³cxẽn³yah³lo²su² na²hẽ³la². Txah³lxa³kxa³txa²
Txa²wã¹sũ³na² sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa²
sĩ³na² ã³thũ²kxi²ka³txa²nãu³a² a³li³na²hẽ³la².

A³li³sxã³ î³kaix1tã²hẽ³la². Ya³la³nai²na² sa²so¹sxã³
wxã³jah¹la² î³kaix1kxi²te³nah¹li¹:

— Nxex3sa²li¹. Ya³la³na² txo¹ta³wxi²a²
hxi²tẽ³nhãn¹ta³wxi²a² tẽ³sxã³ ũ³yho³txu¹li¹.
U²va²nẽ³kxa² nã³kxi²khai¹nx2na³li¹.
Nxe³ta³nxẽ³kxai²na² a²nxã³kxa² ũ³yho³sxã³
sa²so¹sẽ¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².

19 Nxe³e³nũ²la² nxa²ha¹te¹ in³jah³la² ya³la³na²
tẽ³jah¹la² yuh³xan¹ta³ko³xa² yain³ta³ne³kxai²na²
ũ³yho³sxã³ sa²so¹na²hẽ³la². Sa²so¹ka³tu³
ũh³ti³ain¹te²ju²hẽ³la². Ũh³ti³ain¹ka² yã¹nxe²
oh³xan¹jah¹la² hxi²ki³kxai³lu² ko³nxe³ti³
kãi³tũ³ka³txa² î³wai¹tain¹tu¹wa², Txa²wã¹sũ³na²
î³xan³ta³kxai¹nha²kxai³la². 20 A²nxe³tẽ³nai²li²
e³la² kãin²tãu³a² ka³lot3tã³la². Nxe³je³na²
ũh³wxe³sxã³ ã³no²la³kxain¹na²hẽ³la². ã³wxe³sxã³
ã³no²la³kxain¹tãu³a² a²ti³ha²yau³xa² ha³li³na²hẽ³la².
Ha³li³ju³ta² sa²kxai³lu² kãin² ha³li³khai¹nxe³ha²kxai³
u²khaix1nxe³ha²kxai³ ka²va¹la² ne³ka² ne³ke³nxa²
yxau³na²hẽ³la². Hũx1txa²xai³tĩh³na² u²tĩh³na² 330
ki³lo²me³tro³ tĩh³na² hũx1txa²xai³na²hẽ³la².

15

Yen³kxa² ko³nxe³khai¹nxe³te²a² tẽ³ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ oh³nãn¹ko³xa²nãu³a² yu³tã³xa²
ĩ²a¹hẽ³la². Wi¹khai¹nxe³ju³ta² o²lha²ju³ta²
ĩ²a¹hẽ³la². Oh³xan¹jah³la²nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹
ha¹li¹ ka³na³ki² ĩ²a¹hẽ³la². A²nxe³te²nãu³xa²
yen³kxa² ko³nxe³khaix1te²a² tẽ³lin³tain¹na²hẽ³la².
Ka³te³hũ³tẽ³na² nẽ³nha¹li¹ nẽ³nha³li¹
nẽ³nha¹li¹ ka³na³ki² tẽ³li² ain³tain¹na²hẽ³la².
Nxe³tẽn³tai²na² sa²kxai³lu² ã³yu¹kã³ain¹sãn²ka³tu³

hã²wxã³txa³ Txa²wã¹sũ³na² an³ta³kxin²tain¹ju³ta²
ne³ki³son³tu¹wa².

2 Nxe³te³na¹ ĩ³ye³na² ĩ²a¹hẽ³la². Na¹tãu³a²
ha³nxe²a² ĩ³tho³xa² ã³kẽ³ni²ha²kxai³ ĩ³ye³na²
vi²tro³jau³hũ³jau³xa² ã³kẽ³ni²ha²kxai³
nxe³na²hẽ³la². A²nxe³je³na¹ a²nũ²a²
ũ³nhe³hẽ²ka² aj³te²a² ka³lxa¹te²nãu³xa²
ĩ²a¹hẽ³la². Vi³o³lãu²tẽ³nhũ³tẽ³na² Txa²wã¹sũ³na²
ũ³hũ¹ain¹tẽ³na² hxi²tẽ³lxi³hain¹na²hẽ³la².
A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² a²kxã³nxa¹
ka³yxuh³hũ³sxã³ ko³nxe³jah¹la² ĩ³ye³na²
wxa²li³jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³
ka³yxuh³hũ³jah¹la² yãu³ka³jxah¹la² kwa³thi³la²
we¹tain¹jah¹la² sa²yo²we¹tai¹nxa³ha²kxai³
ka³yxuh³xai²na² a²ĩ³lxa² ũ³ta³ka²
sai¹sxã³ ũ³ye³wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³
nxe³tũ³ka³txi³sain¹na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² kan²txi³ yxo²ĩ²tũ³ka³txi³sain¹na²hẽ³la².

3 Nxe³ain¹sxã³ hai³nain¹na²hẽ³la².
Moi³se²ah³lo²nu¹tai²na² Txa²wã¹sũ³na²
a²sa³wit³sa²jah¹lo²nu¹tai²na² a²hain³jau³xa²
hai³nai¹nha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na²
a²hain³jau³xa² ĩ³sa²nẽn¹kxain¹jau³xa²
hai³nai¹nha²kxai³ nxain¹na²hẽ³la².
Hai³nain¹te³nah¹lxi¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah³lãi³. Nũ³kxũn³txe²
Si³yxau³kat³sa²nhi¹lxi¹. Yen³kxa²
kãi³nhĩn¹ju³ta² wi¹khaix¹sĩn¹na³li¹.
O²lha²si¹nhĩn¹ju³tai²la¹wi¹. Wain³ju³ta²
so¹lxi³ kãi³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. Ya²la³lha²ju³ta²
so¹lxi³ kãi³jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹. A²nũ²nãu³xa²
yuh³xan¹tũ³ka³txai²na² hãi¹nxe³ti³xa¹

a²hxi²kan¹ta² si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹.

4 Txa²wã¹hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah³lo²sa²nhi¹lxi¹.
 On²ti¹nxã²nxa³jah¹lo²la³ yũ²nxa³wi¹.
 ã³wxi²kin³ti³tot3txa²nxa³jah¹lo²la³
 yũ²nxa³wi¹. Wxã²na² so¹lxi³
 wã²nxũ^h¹ wxi²kin³ti³ton³sxã³
 wi¹lhin¹khaix¹jah¹lo²sa²nhi¹lxi¹.
 A²nũ²a²nãu³xai²na² a²yo²ha³kxa¹
 ã³yã³nũ²kxi²nxain¹tu¹wi¹. Nxe³sxã³
 wxa²ne³kxai³tãu³a² sa²nẽn¹kxi¹nxain¹tu¹wi¹.
 Hĩ¹na² wain³txi³ kã³in¹ju³ta² whã²na¹
 e³lxah²lxi³ye¹nx2sĩn¹tu¹wi¹.

Nxe²hai³nain¹na²hẽ³la².

5 Nxe³nũ²la² hã²wxãⁿ3txa³ Txa²wã¹sũ³na²
 sxi²ha² oh³xan¹thĩ³na² ã²hẽ³la². ã³a¹tãu³a²
 sxi²hẽ¹nãn¹thĩ³na² sa²yo²than²na²hẽ³la².
 A²nxe³thĩ³nai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txa² wi¹lhin¹sxã³ ã³ye³kxi²nũ¹nhẽ³jau³xa²
 ã³wha¹thĩn³sãn²na²hẽ³la². 6 Nxa²ha¹te¹ in³txa²
 oh³xan¹jah³la²nãu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki² nxe³sxã³ thĩ¹nai²na² a³li³ain¹na²hẽ³la².
 A³li³ain¹ka³tu³ a²yen³kxa² kō³nxe³khaix¹te²a²
 ka³te³hũ³tẽ³na² tẽ³lxi² ain³tain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³jah¹lo²nãu³xa² a²wã²la²ka³lo³a² hãn³ka³lo³txa²
 lĩn²yo²ka³lo³txa² ã³whih²kxi²nha² ain³tain¹na²hẽ³la².
 A²nxe³ka³lo³a² wi¹khai¹yxain¹na²hẽ³la².
 Ya³te³ya³ten³txi³ka³lo³su² wih²kxi²nha²
 ain³tain¹na²hẽ³la². Sĩn²to²ka³lo³hũ³ka³lo³a²
 ou²ro²ka³lo³a² sa²ha³la³ta³lu³lu³ka³lo³a²
 a²ha³la³sa³tĩh³na² sa²ha³la³tĩ¹lxi³nhain¹na²hẽ³la².
 7 Nxe³te³na¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la² wi¹lhin¹te²nãu³xa²
 ha¹li¹ ha¹lin¹te²nãu³xai³ta³lxi³ ka³na³ka³nat³sxã³
 a²yen³kxa² tẽ³sxã³ wxã³na²hẽ³la². A²nxe³te²a²

oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki² nxe³jah¹la²nāu³xa² yen³kxa²
 ũ³hũ²xai³ain¹na²hē³la². Ka³tē³ha² ou²ro²te²a²
 wetl¹tē³na² nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹ nē³nha¹li¹
 ka³na³ki²te²na² ũ³hũ²xai³lain¹na²hē³la²
 A²nxe³tēn³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
 ka³tēn³su² yxau²sa²tē³jah¹lai²na²
 i³an³ta³kxin²tain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ka³tē³ha² tēn¹tai²na² a²xan³txi³ju³ta²
 i³ne³khih²lxi³sxā³ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 ũ³hũ²xai³ain¹na²hē³la² 8 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹
 yu³tā³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
 sxi²ha² oh³xan¹thi³nāu³ai²na² sa²kxai³lu²
 ha³nxe²a² a²wha³lxin¹txa² ne³kih³na²hē³la²
 Txa²wā¹sũ³na² wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³
 nũ³kxũn³khai¹nxe³ha²kxai³ ha³nxe²a²
 a²wha³lxin¹txa²sxi²ha²kāin²wha³lxin¹ni³yhe²na²hē³la².
 Nxe³ha²kxai³a²nũ²a²i²li³te²a²:
 — Ā³wi¹ha¹tũ¹xā¹. Nxain¹kxan²ti³ hxi²kan¹txi³
 ā³wih¹hain¹ju³ta² yũ²nxa³wa². Yen³kxa²
 ko³nxe³khai¹te²a² oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²tē³ain¹kxa²
 yān³txai²na¹ o²la³kxi²ta³lu²nxa³kxai²nān²tu³
 hxi²kan¹txi³sxi²ha²ā³wi¹hai¹nhĩ³nx2nxa³wa².

16

Txa²wā¹sũ³na²i³xan³txi³jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ sxi²ha² oh³xan¹thi³nai²na²
 yxau³jah¹lai²na² wān³txa² ain³kxi²na¹hē³la².
 Oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹
 ka³na³ki¹ jah¹la²nāu³xa² ain³kxain¹jau³su²
 ain³kxi²nũ³na¹hē³la². Nxe³te³nah¹lxi¹:
 — Nxex3jah³lxi³sa²lxi¹. Ka³tē³ha² tē¹ta³tai²li²
 tē³sxā³ ai³jah¹lxi³hē¹li¹. Txa²wā¹sũ³na²

Ī³ye³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Sũ³na² wi¹llhin¹khaix¹jah¹lāi³. Wain³ju³ta²
so¹lxi³ kãi³jah¹lo²si¹lxi¹. A²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na²
ka³ten³su² yxau²xai³jah¹lo²si¹lxi¹. Jã¹nxi¹lxi¹.
A²nũ²a² kãi³ju³ta² wi¹kãi³jut³su² tã³nxa²
ko³nxe³ti³ kãi³jut³su² tã³nxa² a³ya³tai¹nĩ¹nhẽ³li¹.
Nxĩn¹sxã³ ko³nxe³ti³ kãi³te²na² sa²kxai³lu²
kãin² ĩ³wai¹txai¹nĩn¹ju³ta² yũ³ha²kxai³ wi¹la³
kãi³te²na² sa²kxai³lu² wi¹la³ ũ³yho³hai¹nĩn¹ju³ta²
yũ³ha²kxai³ nxi¹lxi¹. 6 A²kxã³nxa² a²nũ²a²
ko³nxe³ti³ e³te²su² te²a² hi²sen³su² Je³su²jah³lai²na²
wãn³txa² yxo²ĩ²te²nãu³xa² Txa²wã¹sũ³na²
wãn³txa² ĩ³hen³txi³ tũ³ka³txi³su² te²nãu³xa²
nxain¹sxã³ sun²tã¹ain¹na²hẽ³li¹. A²ti³ha²yau³xa²
ã³nẽ¹na³kxain¹na²hẽ³li¹. Nxe³ye¹nxai¹nha²kxai³
wxãi²na² sa²kxai³lu² a²ti³ha²yau³xa²
ĩ³na²si¹hai¹nĩn¹jau³su² ũ³hũ¹ai¹ni¹nhẽ³li¹,
ĩ³wai¹tain¹si¹hin¹jau³su¹. Nxai¹nĩn¹ju³ta²wain³na³li¹,
ko³nxe³ti³ kãi³ai¹nha²kxai³lu¹. Oh³xan¹jah¹la²
nxe³na²hẽ³la².

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ wãn³txa² yau³tã³xa²
ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹jau³xa²sa¹
txah³lxa²kxa³txa² Txa²wã¹sũ³na²
sa²nẽn¹kxi²si¹jau³su² ka³yxuh³xa² si³na²
ũ³thũ²kxi²ka³txa²nãu³ai²na² a²wãn³txa²
ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹jau³kxai³lu¹:

— Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹.
Hxi²kan¹ta² Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. Nũ³kxũn³txa²
Si³yxau³ka³jah¹lo²si¹lxi¹. A²nũ²a² ko³nxe³thin¹sxã³
kãi³te²su² te²a² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lai¹nĩn¹sxã³
ĩ³wai¹tai¹nĩn¹ju³ta²wain³na³li¹. Nxe³na²hẽ³la².

8 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 a²ka³tē³hai²li² tē³sxā³ u³je³na³ka²yen³nāu³a²
 a²yxu¹kxā³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹
 u³je³na³kai²li² kāin² a³lan²nha²kxai³ a²nū²a²
 yuh³xan¹ko³xai²nān¹te²nāu³xa² wā²nain¹na²hē³la².
 9 Wān³ya²lun¹ti²te³lhxā³ nxain¹kxan²ti³
 Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la².
 Txa²wā¹sū³na² sa²kxai³lu² yen³kxa² yxo²ha³kxa¹
 a²hxi²kan¹jah¹lo²su² kxan²ti³ e²nain¹jau³su²
 ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ ko³nxe³ti³
 kāi³ain¹ju³ta² ī³āin²ta³kxi²nxai¹nxa³hē³la². Hai³txi³
 Sū³na² wxi²kin³ti³ton³jah¹lo²su² te²lo³tai¹nxa³hē³la².

10 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 ā³ta³lo³hēt¹tū³jah¹lai²na² a²ka³tē³hai²li²
 tē³nū²la² ka³yxuh³hū³jah¹la² ko³khaix¹jah¹lai²na²
 ī³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na² ā³wxe³ka³lo³a²nāu³a²
 yen³kxa² ko³khai¹nxe³te²a² ā³yxu¹kxā³na²hē³la².
 Ā³yxu¹kxā³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hū³jah¹la²
 ko³khaix¹jah¹lai²na² ī³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na²
 ha³lo²a² whāi²na¹ ka³nxa³hi²ye²na²hē³la².
 Nxe³ye²sān²kxa²yu³su² kāin² īh³ton³nhain¹na²hē³la².

11 Nxe³kxan²ti³ īh³khai¹ye²kxan²ti³nū¹
 kāin² pax³nxe³kxan²ti³nū¹ hāi¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³na² oh³nāu³a² yxau³jah¹la²
 ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la². Hai³txi³
 ko³nxe³ti³ kāi³ain¹ju³ta² ī³āin²ta³kxi²nha²sxā³
 ā³na¹ai¹nxa³hē³la².

12 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 ā³ta³lo³hē¹tū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² a²ka³tē³hai²li²
 tē³nū²la² ka³wā³lxa² kāin²jau³xa² Eu³fra²te²yau³xa²

ā³yxu²kxũ³na²hē³la². Ā³yxu²kxũ³nxa²ha¹te¹
 ka³wā³lxa² kāin²jau³xai²li² te²ye²na²hē³la². Ha³lo²a²
 u²lan¹ko³xa² u³je³na² a³li³xi²tāu³an¹ko³nāu³xa²
 ka³lxa¹tũ³ka³txa² wxā³ain¹tu¹wa².
 A²hxi²kan¹te²nāu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa²
 nxe³sxā³ wxā³ain¹tu¹wa². Nxe² wxā³ai¹nhī¹na¹
 ka³wā³lxai²li² te²yain¹na³la². Nxe³ha²kxai³
 te²ye²ha³kxai³ hxi²kan¹txi³ yxo²ha³ti³lhi³a²
 wxā³ain¹tu¹wa² 13 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² kō³jah¹lai²na² ka³yxuh³xa²
 kō³khaix1jah¹lai²na² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹lai²na²
 kō³nxe³sxā³ ā³ke³tũ¹ain¹jah¹lai²na² nx-
 ain¹sxā³ a²yo²nāu³a² a²yāu³ka³txa²
 kō³nxe³khaix1te²nāu³xa² ha¹li¹ ka³na³ki² te²nāu³xa²
 ha³lau³lhũ³te²nāu³xa² yxo²a³li³la³kxain¹na²hē³la².
 14 A²nxe³te²na² yxo²a³li³la³kxi²te²a²
 kō³nxe³ju³ta² nxe³na²hē³la². Nxe³kxan¹ti³
 nũ³kxũn³txi³ o²la³kxain¹na²hē³la². Nxe³sxā³
 yuh³xan¹txa² hxi²kan¹ta² si³yxau³te²nāu³xa²
 ĩ³ki³ha¹kxi²te³lhxā³ ā³tĩ³lxi³yhain¹na²hē³la².
 ĩ³ki³ha¹kxi²yhain¹kxai²nān²tu³ ā³sa²kxi³nũ²kxi²ye²yhain¹si¹jau³sa³.
 Ye²yhain¹kxai²nān²tu³ Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yxau³ka³jah³la² nũ³kxũn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah³la²
 ā³nhe¹kxain¹je³na³kxi³nũ³su² ha²kxai³
 ĩ³sa²kxi³nũ²kxi²yhain¹tu¹wa².

15 Nxa²ha¹te¹ O³ve²a² Wēn³sũ³jah¹la²
 yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txa² e³kxi²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. A³ka³nxi²sxā³
 wxā³na¹tu¹wi¹. A²nũ²ai²li² a²yen³kxa²
 kāi³kxi²te³lhxā³ wxā³jah¹la² wa³su³txi³
 wxā³te²ju²hē³li¹. Ye³te³nxa² yxau³sxā³
 wah³nxe³yah³lxan³kxai²nān²tu³ wxa²wā²la²

whāi²na¹ so¹hxa³kxi¹nx2ti³ha³ta²wi¹.
 Nxe³nx2ti³kxai²nān²tu³ i³tu¹lxi²yah³lxi¹nh¹na¹
 wā²la²txa²nx2ti³kxe³su² āu²li²nx2ti³ha³ta²wi¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe³sxā³ Txa²wān³txa² yxo²i²sxā³
 ā³yah³lxin¹kxai²nān²tu³ hā²wxān³txa³ wxā³na¹h¹na¹
 wah³nxe³sah¹lxan³kxe³tu³ wxā³na¹h¹na¹
 i³āu²lxi²to³nx2ti³ha³ta²wi¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la²
 nxe³na²hē³la².

16 Jā¹nxe³jut3su² yuh³xan¹ko³xa²
 hxi²kan¹txi³nāu³xa² a²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² nxe³sxā³
 ā³sa²kxi³nū²kxain¹kxai²nān²tu³ ha³lo²a² a²i³lxa²
 E³bre²a² wān³txa² i³lxi¹jau³xa² Ar³ma³ke²tō³thīn³su¹
 nxe³hxai²na²hē³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa²
 a²ne³ki³san¹jah¹la² a²ka³te³hai²li² tē³nū²la²
 a²ha²tai²na¹ o³sī³nai²na¹ ā³yxu¹kxā³na²hē³la².
 Ā³yxu¹kxā³nxa²ha¹te¹ Txa²wā¹sū³na² sxi²ha²
 ā³wxe³ka³lo³nāu³a² wān³txa² e³kxi²te²a²
 i³kaix¹lxain¹jau³xa² ain³kxi²na¹hē³la².

Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Ta³lu²nain¹na³li¹. Nxe³na²hē³la².

18 Nxe³ti³kxai³lu² kāin² i³ha³lai³ni³ha²kxai³
 kāin² wā³tu³ka³nxe³ha²kxai³ kxīh³nxa² kāin²
 i³ka³ta³tan³ta³tū¹ha²kxai³ nxe³na²hē³la².
 Ha³lai³xai²li² ju¹ta² yā¹nxe² wā³nxīn¹sxā³
 o²la³kxi²te²sxa³yu²hē³la². A²nū²su² te²a²
 a²kxā³nxi¹nu¹tai²na² a²nū²a² i³yūt1sīn¹nu¹tai²na²
 te²yā¹nxe³te²la³ i²ai¹nxa³ha²kxai³ a²ha²
 kwēn¹tai²na² ha³ta³nxā³nxān²txi³ i²ai¹nxa³ha²kxai³
 nxe³na²hē³la². Kxīh³nxa² i³ka³ta³tan³tū¹ju³ta²
 ā²la² kāi²nha²kxai³ ā²la² nū³kxū³nha²kxai³
 nxe³na²hē³la². 19 Jā¹nxe³ha²kxai³ sxi²je³na²
 kāin²khaix¹nxe³thī³na² i³ha³la³tāu²li² ha¹li¹

ka³na³ka²txi³na²hē³la². Te²yā¹nxe³sxā³
 a²nū²a²nāu³xai²na² a²sxi²yhe³nāu³xa²
 ā³kho³txa³kxain¹nūn³na²hē³la². Nxe³kxa²yu³su²
 Ba³bi³lo²na²thi³na² kāin²khaix¹nxe³thi³na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su²
 ain³kxi²xi²nha²sxā³ Txa²wā¹sū³na²
 i³an³ta³kxin²txain¹ju³ta² ka³ne²kxē³na² vīn²yau³xa²
 yā¹nxe² ū³hūn¹tain¹tu¹wa². 20 Jā¹nxe³nū²la²
 ha³lo²ai²na² ka³wā³lxa² nxū²kwai³ye³la³nāu³ai²na²
 sxa³ko³xai²na² ā³tī¹i² wā³la³ka³txa²
 ā³tī¹i² nxe³na²hē³la². 21 Nxe³kxa²yu³su²
 wā³yxū³la³ka² ki³kāi²lxi³khaix¹ki³sa²ki³a²
 sī³na¹na²hē³la². A²nxe³ki³ai²na²
 sa²kxai³lu² sa²te¹khai¹nxe³sxā³ 45 ki²lo²
 nxe³kxi³ti³sa²na²hē³la². A²nū²a² yuh³xan¹tū³ka³txa²
 sī³na¹hain¹na²hē³la². Kāin²sī³na¹ha²kxai³
 a²nū²a²nāu³xai²na² a²yxox²wān³txai²li²
 Txa²wā¹sū³na² ko³nxe³te²lo³tain¹na²hē³la²,
 khāuh³lxa³thi¹txai¹nha²kxai³la².

17

Txu¹ha²ko³nxe³thin¹khaix¹ta¹ka³lxu³su¹

1 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²nāu³xa² yen³kxa²
 ko³nxe³te²a² ā³yxu¹kxā³jah¹la²nāu³xa²
 ka³na³ka³nat³sxā³ tī³sa²sxā³ i³ye³kxi²sa³na²hē³la².
 I³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Ya²ha³wi¹. Yen³kxa² wā²nā³ū¹nxa²ha³la²wi¹,
 Txu¹ha² ko³nxe³thin¹khai¹nxe³ta¹ka³lxai²na²
 ka³wā³lxa² ka³lxai¹tā³wē¹nhāu³a² yxau³ta¹ka³lxa²
 wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. Ta¹ka³lxai²na² ko³nxe³ti³
 i³yī¹li²hai¹nha²kxai³ khāuh³lxa³tain¹ju³ta³nū³su²
 wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹. 2 Yuh³xan¹tū³ka³txa²

hxi²kan¹txi³nãu³xa² hãi¹nxe³ti³xa¹
 kō³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²nyhu¹ain¹na²hẽ³li¹.
 Nxe³sxã³ yuh³xan¹tũ³ka³txai²na²
 yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa² ta¹ka³lxai²na² vĩn²yau³xa²
 ĩ³wen¹jut3sũ³nxe² kō³nxe³thin¹khai¹nxe³sxã³
 o²la³kxin²txi³nyhain¹na²hẽ³li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

3 Nxe³nũ³nxa²ha¹te¹ ha³lo²a² a²nũ²a²
 yxau³ai¹nxa³kō³xa² ãn³sa²so¹sxã³
 ã³nxi³sa³na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹la²
 tẽ³sxã³hi¹tai³lhã³na²hẽ³la². Nxe³sa²tãu³a²txu¹ha²
 ĩ²a¹hẽ³la². Ka³yxuh³hũ³jah¹la² he³hen³te²a²
 ã³ka³ti³wxe³kxi²sxã³yau³kxi²na²hẽ³la². A²nxe³te²a²
 ka³yxuh³xai²na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ye²na²hẽ³la².
 Txa²wã¹sũ³na² kō³nxe³te²lo³jau³su² a²nũ²whãi²na¹
 ũ³wha²li¹la³kxi²nha²na²hẽ³la². A²nxe³te²na² a²ne³ka²
 ne³ka³lxai¹txi³ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹
 ka³na³ki² ne³kih²xai³na²hẽ³la². A²ne³txau³xai²na²
 sa²kxai³lu² hxi²ka²hxan³sxã³ne³txau³xi³nha²hẽ³la².
 4 Nxe³nxa²ha¹te¹txu¹ha²ka³ti³yau³kxi²ta¹ka³lxai²na²
 sa²kxai³lu² a²wã²la²ka³lo³a² wi³wĩn³ye²ha²kxai³
 he³hen³ye²ha²kxai³ nxe³ye²na²hẽ³la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²yen³kxa² kãi³lxi³te²a²sa¹:
 ou²ro²ki³a² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ txah³lxai³ki³a²
 a³lxi²khaxi¹ki³ai²na² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³
 pe²ro³la³ki³a² ũ³kũ¹nha²ha²kxai³ nxe³na²hẽ³la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ a²hxi²ka²nãu³a² a²yen³kxa²
 hxi²tẽ³nha²te²a² sa²kxai³lu² ka³ne²kxẽ³na²
 ou²ro²tẽ³na² hxi²tẽ³nha²na²hẽ³la².
 Hxi²tẽ³nha²tẽ³na² sa²kxai³lu² kō³nxe³ti³ kãi³ju³ta²
 ĩ³ne³kxi¹sxã³ tẽ³ha²kxai³ kō³nxe³thin¹sxã³
 o²la³kxi²nyhu¹ain¹ju³ta² ĩ³ne³kxi¹sxã³
 tẽ³ha²kxai³ nxe³tẽn³su² tẽ³na²hẽ³la².
 5 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² a²ye³ha³na³kxa²nãu³a²

sa²kxai³ a²wān³txa² ī³lxi²nha²jau³xa²
 ā³ne³wxe³ki³sxa³jau³xa² ũ³yhe³wha²li¹nha²na²hē³la².
 Ū³yhe³wha²li¹nha²te³nah¹lxi¹:

— Ba³bi³lo²na²thi³na² kāin²thi³na²
 a²nū³ka³txai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³
 o²la³kxain¹kxa² yā¹nxe³jut³sū³ta¹ka³lxai²la¹wi¹.
 Yuh³xan¹tū³ka³txa² ko³nxe³ti³ kāi³sxā³
 o²la³kxain¹ju³ta² a²si³yxau³ta¹ka³lxai²la¹wi¹.
 Nxe³na²hē³la². 6 A²nxe³ta¹ka³lxai²na² sa²kxai³lu²
 Je³su²jah³la² wān³txa² yxo²i²te²nāu³xa²
 sun²tā¹ai¹nha²kxai³ Je³su²jah³la² yxo²i²tū³ka³txi³su²
 te²a² ya³lun¹txi³nē³ta¹hxai²hē¹la². A²nū²ai²li²
 ũn³jau³xa² kāin²ī³na²kxai²nān²tu³ī³wen¹te²ju²hē³la².
 Nxe³kxa² yā¹nxe³sxā³ ta¹ka³lxa² hi²sen³kxai³lu²
 Je³su²jah³la² a²sa³wi³ha³lxa² ka³lxa¹txi³
 sun²tā¹ha²kxai³ kāin² ka³lxi³nha²hē³la².
 Nxe³ta¹ka³lxu³su² na²hē³la². A²nxe³ju³tai²na²
 ī²a¹ha²kxai³ o²khaix¹sa³hē¹la². 7 Nxa²ha¹te¹
 oh³xan¹jah¹lon¹txi² ī³ye³kxi²sa³na²hē³la².
 ī³ye³kxi²sa³te³nah¹lxi¹:

— ĩh¹nxe³kxa²yan³ti³ta³ o²nxa²ji¹wi¹?
 Nxe³ju³tai²li² ta¹ka³lxai²na² ka³yxuh³xa²
 ā³ka³ti³yau³kxi²te²na² ain¹sxā³ ā³ne³wxe³ki³sxa³kxe³su²
 ī³yau¹ū³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ka³yxuh³xa²
 a²ne³ka² ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹
 ka³na³ki¹ ne³kih³te²na² a²ne³txau³xa²
 hxi²ka² hxan³sxā³ ne³txau³xi³te²na²
 nxe³te²ai²na² ī³yau¹ū³nxa²ha¹ha²kxai³
 ka³yxuh³xa² ā³ka³ti³wxe³kxa² a²nū²a² txu¹ha²
 ā³ka³ti³wxe³kxi²sxā³ yau³kxi²ta¹ka³lxai²na²
 ī³yau¹ū³nxa²ha¹ha²kxai³ nxe³nxa²ha¹tu¹wi¹.
 8 Ka³yxuh³xa² ĩ²in¹te²na² a²kxā³nxa² ka³ten³su²

yxau²xai³lha²kxai³ yxã¹ta¹ hĩ¹na² ka³ten³su²
 yxau²xai³lxa³lho³li¹. Ye³jen¹na² wa³li²tu¹wi¹.
 Yuh³xa² kxĩh³nxẽ¹na² u¹tẽ³na² i³sa²yxau³sxã³
 a³li³tu¹wi¹. A³li³kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 hxi²ki³kxai³lu² ya³lu²sa³tĩ¹si¹tu¹wi¹. Nxa²ha¹te¹
 a²nũ²a²nãu³xa² yuh³xan¹tũ³ka³txa² i²ain¹tu¹wi¹.
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² Txa²wã¹sũ³na²
 ha³teh³nxã³nxa² ka³ten³ti³hi¹tẽ³txã³nxa²
 i³yĩ¹li²hai¹nxa³hẽ¹li¹. A²kxã³nhxĩ¹nu¹tai²na²
 txa²wã¹ha³lo²a² a³si³wxe³hĩ¹nu¹tai²na²
 a²i³lxa² ũ³wha²li¹ta¹hxai²nxa³hẽ¹li¹.
 A²nxe³tũ¹ka³txi³nãu³xai²na² hĩ¹na² i²ain¹tu¹wi¹.
 i²ain¹kxai²nãn²tu³ ka³yxuh³xa² ko³jah¹lai²li²
 i²ain¹kxai²nãn²tu³ o²lain¹tu¹wi¹.

9 Jã¹nxe³jut3su²wãn³txa²i³la³kxi²si¹nxa²ha¹jau³nũ³su²
 i³yau¹ũ³nxa²ha¹tu¹wi¹. Ka³yxuh³xa²
 ko³nxe³te²a² a²ne³kxa³nãu³a² sa²kxai³lu²
 ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ne³kha¹li¹ ka³na³ki²
 nxe³ta³ne³kxai²na² sa²kxai³lu² a²si³yxau³tãu³a²
 wã³la³ka³txai²la¹wi¹. Ka³tha¹li¹ ka³tha¹li¹
 ka³tha¹li¹ ka³na³ki² nxe²wã³la³ka³ta³nãu³xai²la¹wi¹.
 A²nxe³ka³ta³nãu³ai²na² sa²kxai³lu² txu¹hai²li²
 a³wxe³ka³txa³tai²la¹wi¹. 10 A²nxe³ka³ta³tai²na²
 a²nũ²a² hxi²kan¹te²su² nũn³na³li¹. In³txa²
 kã²li³tũ³ka³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 7
 nxe³jut3su² ain¹nũn³na³li¹. A²nxe³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 in³txa² ha¹li¹ ha¹li¹ ka³na³ki² 5 nxe³sxã³ a²kxã³nxa²
 ya³lu²ain¹na²hẽ³li¹. Nxa²ha¹te¹ ka³na³ka³na³te²a²
 so¹lxi³ hĩ¹nai²na² yxau²na³li¹. A²ne³ki³san¹jah¹la²
 ye³jen¹na² wxã³tu¹wi¹. A²nxe³jah¹la²
 wxã³kxai²nãn²tu³ hai³txi³ kxã³su² yxau²xai³lhxã³
 hxi²ka¹nxa³lho³li¹. Ye³ha¹la² a³lan²tãu³a²
 so¹lxi³ yxau³tu¹wi¹. 11 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹

ka³yxuh³xai²li² a²kxã³nxa² yxau²xai³lha²kxai³
 yxãn¹ta¹ hĩ¹na² yxau²xai³lxa³ha²kxai³ nxe³te²na²
 sa²kxai³lu² hxi²kan¹te²na² a²wẽ³not3jah¹lai²la¹wi¹.
 7 nxe³ tũ³ka³txi³lxa²na³li¹. A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² ã³ta³lo³hēt1sxã³ hxi²kan¹txi³ ha³lo²a²
 ĩ³kwa³na³jah¹lo²su² tu¹wi¹.

12 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹ a²ne³txau³nãu³xai²na²
 sa²kxai³lu² hxi²ka² hxn³sxã³ 10 nxe³te²nãu³xai²na²
 ĩ²in¹kxin³txi³ a²si³yxau³tãu³ai²na² sa²kxai³lu²
 a²nũ²a² hxi²kan¹txi³nãu³xai²la¹wi¹.
 Yxãn¹ta¹ ha³lo²a² kwa³na³kxain¹ju³ta²
 ã³si³wxe²nxa³wi¹. Yxãn¹ta¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³nxe³jah¹la² hi²sen³su² ĩ³hxi²ka¹txain¹tu¹wi¹.
 Ye³ha¹la² so¹lxi³ ĩ³hxi²ka¹txain¹kxai²nãn²tu³
 ha³lo²a² ĩ³kwa³na³ya³sain¹tu¹wi¹.

13 A²kxã³nxa² ĩ³hxi²ka¹yhain¹ju³taix³
 jãx1ju³ta² so¹lxi³ a²nũ²a²nãu³xa²
 hxi²kan¹te²nãu³xai³ta³lxi² yu³ka³na³ka³na³ju³ta²
 so¹lxi³ o²la³kxi²nũ¹nhain¹na³li¹. A²nũ³kxũ³nain¹ju³ta²na²
 hxi²ka¹nain¹ju³ta²na² nxe³sxã³ ju¹ta²na²
 sa²kxai³ ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹lai²na²
 ũ³hũ¹xain¹tu¹wi¹. 14 A²nxe³tũ³ka³txai²na² hi²sen³su²
 O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la² ã³nhe¹kxain¹tu¹wi¹.
 Nxain¹kxan²ti³nũ¹ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la²
 hxi²ki³kxai³ ka³yxuh³hũ³sxã³ ko³nxe³tũ³ka³txa²
 wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹nũ³kxũn³txa²
 Si³yxau³ka³jah³lo²su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³tãu³lot3ha²kxai³
 a²nũ²a²nãu³xai²na² hãi¹nxe³ti³xa¹ nũ³kxũn³sxã³
 ĩ³hxi²kan¹tot3tain¹tu¹wi¹. A²nũ²a²nãu³xa²
 ã³si³tẽ³kxi²te²nãu³xa² sa³wi³ha³lxi³lot3si¹jau³su²
 ĩ³kaix1tain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³nai²na²
 ye³na² ĩ²sxã³ so¹ain¹tũ³ka³txi³su²

ha²kxai³ yxo²ĩ²ain¹tũ³ka³txi³su² ha²kxai³
 nxe³tũ³ka³txi³sain¹na³li¹. Nxe³sa³na²hẽ³la².

15 Nxe³sxã³ãh¹ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Ka³wã³lxa² yau³ka³lxa¹jau³su² jau³nãu³xa²
 txu¹ha² ã³wxe³tãu³ai²na² sa²kxai³lu² nxe³te²a²
 a²si³yxau³tãu³a² a²nũ²a²nãu³xai²la¹wi¹.
 A²nũ²a² nũ³ka³txi³su² ha²kxai³ a²nũ²a²
 ka³lxa¹khai¹te²nãu³su² ha²kxai³ a²nũ²a²
 nũ³ka³txa² kãi²lxi³tũ³ka³txi³nãu³sxu² ha²kxai³
 a²nũ²a² wãn³txa² ã³xa² e³tũ³ka³txi³su² ha²kxai³
 nxe³tũ³ka³txai²la¹wi¹. 16 Nxe³nxa²ha¹te¹
 a²ne³txau³xa² ĩ²in¹te³ ne³txau³nãu³xin³ti³
 an³txi² a²nũ²nãu³a² ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³jah¹la² an³txi² nxe³ka³tu³ txu¹ha³ka³lxa²
 a²hxi²kan¹ju³ta² sa²so¹kxai¹nha²kxai³ a²nũ²so¹lxi³
 ã³ai¹nha²kxai³ a²sĩ³khai³xa² ĩ³so¹jĩ²kxai¹nha²kxai³
 ha³nxe²a² ĩ³tho³xa² wãt¹thxa³kxai¹nha²kxai³
 nxe³ain¹tu¹wi¹. 17 A²nxe³jut³su² Txa²wã¹sũ³na²
 ten³jau³xai²na² tũ¹ka³txai²na² ĩ³nãu³a²
 ũh³wxe³tu¹wi¹. Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹la² ĩ³hxi²ka¹tain¹sxã³
 a²nũ²a²nãu³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² hãi¹nxe³ti³xa¹
 wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na²
 wãn³txu¹ta²na² e³lxah²lxi³ wet¹hxa³txa³ta³lxa¹
 wa³ka³ti³lo³tain¹tu¹wi¹.

18 Nxa²ha¹te¹ txu¹ha² ta¹ka³lxa² ĩ²in¹ta³ka³lxi²na²
 sa²kxai³lu² a²si³yxau³tãu³a² sxĩ²je³na²
 kãin²thĩ³nai²la¹wi¹. A²nũ²a² nũ³ka³txa²
 yuh³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² a²yxo²ha³kxa¹
 a²hxi²kan¹txa² si³yxau³ta¹ka³lxu³su² na²hẽ³li¹.
 Nxe³jau³su² nxe³sa³na²hẽ³la², oh³xan¹jah¹la²sa³.

18

Ba³bi³lo²na²thi³na²ã³nhe¹kxi²sxã³ã³na¹ain¹jau³su²

1 Nxa²ha¹te¹ nxe³nũ²la² oh³xan¹jah¹la²
 ã³xa² ĩ²a¹hẽ³la². Oh³xan¹ko³xa² wxa²ka³nxa²
 wxã³na²hẽ³la². Hxi²kan¹khai¹jah¹lo²sa²na²hẽ³la².
 Wxi²kin³ti³ton³khai¹nxe³ha²kxai³yuh³xan²ko³xai²na²
 sa²kĩx3tã²hẽ³la². 2 A²nxe³jah¹lo²kxai³lu¹ kãin²
 ĩ³kaix1tã²hẽ³la². ĩ³kaix1te³nah¹lxi¹:

— Ba³bi³lo²na²thi³nãn¹tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹khai¹nxe³tũ³ka³txai²na² ã³nhe¹lxi³sxã³
 ã³ain¹na²hẽ³le¹ ã³ain¹na²hẽ³le¹.
 Nxe³tũ³ka³txai²na² hĩ¹nai²na¹ a²nũ²a²
 yũ³ai¹nxa³we¹. A²ta³a²nãu³xa² so¹lxi³
 yxau³ain¹na³le¹. Kõ³nxe³te² yãu³ka³txa² so¹lxi³
 he¹lai¹nhxai²na²hẽ³le¹. Ai³ka² kõ³nxe³khai¹nxe³te²a²
 yxo²kwĩn¹kxi²khai¹nxe³kĩ³ki³a²yxau³ai¹nhxai²na²hẽ³le¹.

3 Jã¹nxe³jut3su² a²nũ²ai²na² vĩn²yau³xa² ĩ³na²sxã³
 we¹nain¹kxai²nãn²tu³ kõ³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
 kãĩ³ain¹te²ju²hẽ³le¹. Nxe³kxa² yã¹nxe³sxã³
 Ba³bi³lo²na² nũ³ka³txai²na² sa²kxai³lu² txu¹ha²
 a²sxe³sxa³te²su² te²a² so¹ka³tu³ kõ³nxe³thin¹sxã³
 ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhain¹na²hẽ³le¹. Yuh³xan¹tũ³ka³txa²
 hxi²kan¹txi³nãu³xa² yxo²ha³kxa¹ kõ³nxe³thin¹sxã³
 ũ³whĩn¹ta³kxi²nyhain¹to³nha²hẽ³le¹.

Nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² yen³kxa²
 so¹kxi²nyhu¹kxi³te²nãu³xai²li² yen³kxi³nha²kxe³su²
 kãĩ²non³na²hẽ³le¹, kõ³nxe³thin¹sxã³
 o²la³kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³lu¹. Nxe³na²hẽ³la².

4 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nãu³an¹jau³xa² wãn³txa²
 ain³kxi²na¹hẽ³la². Ain³kxi²na¹te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxi¹. Txa³nũ³ka³txi³su²
 te² i³nxa² a³li³sxã³ ã³waix3kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹.
 Tũ¹ka³txai²na² kō³nxe³thin¹ju³ta²
 o²la³kxi²yah³lxin¹kxa²yan³txi³su² a³li³sxã³
 ã³waix3kxi¹jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³yãn¹ta¹ tũ¹ka³txai²na²
 yã¹nxe² o²la³kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ tũ¹ka³txai²na²
 yã¹nxe² ye³khãuh³lxa³thin¹nxa²lxi³nũ³nha³tai¹.
 5 A²nxe³tũ¹ka³txai²na² kō³nxe³khai¹nxe³ju³ta²
 kã³ain¹nha²kxai³ sa²tot1so¹khax1nxain¹na³li¹.
 Nxe³ha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na² ain³kxi¹xi²tu¹wi¹.
 6 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³xan¹te²a² wa³lxĩ³ju³ta²
 o²la³kxi²te² i³nxa² ai³jah³lxi³hẽ¹li¹. Tũ¹ka³txai²na²
 kō³nxe³ti³ kã³ain¹kxa² yã¹nxe³sxã³
 kã³ũh¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹. Yxãn¹ta¹
 yu³ka³na³ka³nat3sxã³ kã³ain¹ju³ta² yu³tha¹li¹
 wa³lxĩ³sxã³ĩ³wa²lũ³xi²sxã³ũ³hũ¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 7 A²kxã³nxa² tũ¹ka³txai²na² so¹lxi³ kãin¹
 yen³kxi³sxã³ yxau³ain¹na²hẽ³li¹. Yen³kxi³kxa²
 yã¹nxe³sxã³ ye³khãuh¹lxa³tẽn³txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 ĩ³ãin²ta³kxi²nh²ti³hi¹txain¹yah³lxi³hẽ¹li¹.
 Tũ¹ka³txai²na² a²kxã³nxãn¹jau³kxai³lu¹:
 “Txai²na¹xai²na² so¹lxi³ hxi²kan¹te²la³
 nha¹wi¹. Wi¹yxau³nha¹wi¹. Hai³txi³
 ĩ³ãin²ta³kxi²sa²ju³ta³nũ³a² yũ²nxa³lho³li¹.”
 Tũ¹ka³txai²na² nxe² e³lain¹na²hẽ³li¹. 8 Jã¹nxe³jut3su²
 ye³jen¹na² khãuh³lxa³thin¹txain¹ju³ta³nũ³a²
 wxã³tu¹wi¹. Ye³ka³na³ka³nat3sxã³ a³lan²tãu³a¹
 wxã³tu¹wi¹. Ya³lu²ain¹ju³ta²nu³a² wxã³ha²kxai³
 ĩ³ãin²ta³kxi²sxã³ nãn³tain¹ju³ta³nũ³a² wxã³ha²kxai³
 he³ja²lun¹tain¹ju³ta³nũ³a² wxã³ha²kxai³
 nxain¹tu¹wi¹. Nxain¹nũ²la² sxi²je³na² whã²na¹
 ĩ³hxan³tu¹wi¹. Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah³la²

nũ³ kxũn³ khaix¹ nxe³ ha² kxai³ ko³ nxe³ ti³ kãi³ ain¹ ju³ ta²
ko³ nxe³ ti³ i³ yĩ¹ lain¹ sxã³ i³ wai¹ tain¹ tu¹ wi¹.

9 Nxa² ha¹ te¹ yuh³ xan¹ ta² hxi² kan¹ te² nũ³ ka³ txai² na²
sa² kxai³ lu² ko³ nxe³ thin¹ sxã³ o² la³ kxi² nyhu¹ ain¹ te² nãu³ xa²
yen³ kxi³ khai¹ nxe³ sxã³ yxau² xai³ lain¹ te² nãu³ xa²
kãin² i³ ãin² ta³ kxain¹ sxã³ nã³ nain¹ tu¹ wi¹.
Sxi² je³ na² whãi² na¹ i³ hxi³ kxa² a² wha³ lxi¹ txai²
i² ai¹ nha² kxai³ nã³ nain¹ tu¹ wi¹. 10 Nxe³ sxã³
khãuh³ lxa³ tẽ³ nyhain¹ kxa³ yan³ txi³ su²
yuh³ lxi¹ jau³ su² ul² yxau³ ain¹ tu¹ wi¹. Ul² yxau³ sxã³
e³ kxain¹ te³ nah¹ lxi¹: “Khãuh³ lxa³ thin¹ khaix¹ na³ li¹.
Ba³ bi³ lo² na² thĩ³ nãn¹ tũ³ ka³ txai² ka³ lxa¹ khai¹ nxe³ tũ³ ka³ txai²
khãuh³ lxa³ thin¹ khai¹ xain¹ na³ li¹. Tũ¹ ka³ txai² na²
nũ³ kxũn³ khaix¹ nxe³ kxan² ti³ a² hĩ¹ na¹ wa³ su³ txi³
ko³ nxe³ ti³ kãi³ ain¹ kxa² yo³ ha² Txa² wã¹ sũ³ na²
hxi² ki³ kxai³ lu² ko³ nxe³ ti³ i³ yĩ¹ lain¹ sxã³
i³ wai¹ tain¹ na³ li¹.” Nxe³ ain¹ tu¹ wi¹.

11 Nxa² ha¹ te¹ Ba³ bi³ lo² na² thĩ³ nãu³ ai² na²
yen³ kxa² so¹ kxi² nyhu¹ kxi³ tũ³ ka³ txai² na² sa² kxai³ lu²
i³ ãin² ta³ kxi² sxã³ nã³ nain¹ nũn³ tu¹ wi¹. A² yen³ kxai² na²
so¹ kxi² nyhu¹ kxa² ã³ te³ nai¹ nxa³ ha² kxai³
a² yen³ kxa² so¹ kxi² jah³ la² nũ³ su² yũ² nxa³ ha² kxai³
i³ ãin² ta³ kxi² sxã³ nã³ nain¹ tu¹ wi¹. 12 Tah³ lxa³ kxa²
a³ lxi² ki³ ai² na² ou² ro² ki³ su² ta³ nxa² pra² ta² ki³ su²
ta³ nxa² txah³ lxa³ ki³ su² a³ lxi² ki³ su² ta³ nxa²
pe² ro³ la³ ki³ su² ta³ nxa² ã³ ten³ te² a² yũ² nxa³ lho³ li¹.
Wã² la² wi¹ ka³ lo³ a² lĩn² yo² ka³ lo³ su² ta³ nxa²
wi³ win³ ka³ lo³ su² ta³ nxa² se² ta³ ka³ lo³ su²
ta³ nxa² he³ hen³ ka³ lo³ su² ta³ nxa² ã³ ten³ te² a²
yũ² nxa³ lho³ li¹. Hi³ sa³ ka³ txai² wi¹ lũ³ kax³ su²
ta³ nxa² yen³ kxai² na² mar³ fim¹ ka³ txai² we³ kxe³ su²
ta³ nxa² hi³ sa³ ka³ txai² a³ lxi² khai¹ nxe³ ka³ txai²

we³kxe³su² ta³nxa² kwa³thi³la² brōn³se²ka³lo³a²
 we³kxe³su² ta³nxa² kwa³thi³la² fer²ro³ka³txa²
 we³kxe³su² ta³nxa² tah³lxa³kxa² mar³mo³re²ka³txa²
 we³kxe³su² ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹.
 13 Wi¹lū³ne³lhi¹nhē³jau³xai²na² si³na³mo²ma²yau³su²
 ta³nxa² a³mo²ma²yau³su² ta³nxa² wi¹lū³jau³su²
 ta³nxa² mi²ra³jau³su² ta³nxa² ĩn³sē²su²yau³su²
 ta³nxa² ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Yain³txi³su²
 te²na² vīn²yo³yau³su² ta³nxa² a³se²te²yau³su²
 ta³nxa² tri²ka²nū³su² wi¹khaix1tū³xa² ta³nxa²
 ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Pon¹su² ta³nxa²
 o³ve²a² ta³nxa² ka²va¹la² ta³nxa² hi³ye³ka³lo³a²
 ka²va¹la² ũ³si³kūh¹nha²ka³lo³su² ta³nxa² ā³ten³te²a²
 yū²nxa³lho³li¹. A²nū²a² kwa²wa³ka³li³lo³te²su²
 ta³nxa² a²nū²a² ka³te³na²hin¹te²su² ta³nxa²
 ā³ten³te²a² yū²nxa³lho³li¹. Txa²wā¹yen³kxa²
 ĩ²li³ju³ta² ā³ten³sain¹te²nāu³xa² yū²nxa³lho³li¹,
 wa³ka³li³yu³ta² yū²nxa³ha²kxai³lu¹. 14 Nxe³ha²kxai³
 wxāi²na² Ba³bi³lo²na²thī³nān¹tū³ka³txi³
 ĩ³nxai²na² wa³ko³nīn¹kxa²yo³su²
 tī¹lxī²hxan³kxi¹nx2ti³na³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³ yen³kxa²
 wi¹khai¹nxe³kxa² a³lxī²khaix1nxe³kxa² nxe³sxā³
 tī¹lxī²hxan³kxi¹nx2ti³na³li¹. Nxe³sxā³ a²nū²a²
 ĩ²li³te²la³ hxi²kan¹txi³ a³tin²nxa³lho³li¹, kāin²
 ā³ten³kan²ti³nu¹.

15 Jā¹nxe³ju³kxai³lu² yen³kxa²
 a²wa³kxēn³txi³nāu³xa² sa²kxai³lu²
 Ba³bi³lo²na²thī³na² ā³wih¹sxā³ yxau³sxā³
 yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ai¹nha²kxai³ a²kxā³nxa²
 yen³kxi³nha²khai¹xain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹
 hī¹na² u²lxī³ ā³waix3sxā³ ten³sa²tā³ain¹tu¹wi¹.
 Khāuh³lxa³thin¹ju³ta² o²lai¹nha²kxai³

ĩ³ain²ta³kxi²nhain¹sxã³ nãn³tain¹tu¹wi¹.

16

Nãn³tain¹te³ãn¹jau³kxai³lu¹:

“Khãuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Ba³bi³lo²na²thĩ³nãn¹tũ³ka³txa²ka³lxa¹khai¹xain¹tũ³ka³txa²khãuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹.

A²kxã³nhxĩ¹nai³tã² wã²la² wi¹ka³lo³a² so¹lxi³lĩn²yo²ka³lo³su² ta³nxa² wi³win³ka³lo³su²

ta³nxa² he³hen³ka³lo³su² ta³nxa² nxe³ka³lo³a²so¹lxi³ ã³whih²kxi²nha²xai³hxai²na²hẽ³li¹.

Txah³lxa³kxa² wi¹ki³a² so¹lxi³ ou²ro²ki³sa²ta³nxa² a³lxi²ki³su² ta³nxa² pe²ro³la³ki³su²

ta³nxa² nxe³te²he³la³kai²na² so¹lxi³ wã²la²ũ³kũ²nha²wxe²xai³hxai²na²hẽ³li¹.” 17 Yxãn¹ta¹

wa³su³txi³ hĩ¹na¹ yen³kxai²na² hãĩ¹nxe³ti³xa¹kho³nhxan³kxi²na³li¹. Jã¹nxe³ju³ta² ĩ³ye³na²

hi³ye³ka³lo³a² ai³te²nũ³ka³txa² na³vi²o²tẽ³na²yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³kxa² yen³kxa² so¹te²na²

a²wa³kxẽn³te³nãũ³sxu² kwa²ã³wih¹sxã³ai³te³nãũ³sxu² a²yo²ha³kxa¹tẽ¹nai²li² ĩ³hau³kot3sxã³

wa³ko³nain¹te²nãũ³su² nxe³sxã³ tũ¹ka³txai²na²a²yo²ha³kxa¹ yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ki³ju³ta²

ne³ki³so³nha²kxai³ u²lxi³ ã³wai³sxã³ten³sa²tã³ain¹na³li¹. 18 Ten³sa²tã³ain¹tãũ³a²

yen³kxai²na² ĩ³hxan³kxa² a²wha³lxin¹ti³su²ĩ²ain¹tu¹wi¹. ĩ²ain¹ti³ãn¹jau³kxai³lu¹,

ĩ³nãn³sxã³ ĩ³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹: “Thĩ¹nai²na²kãin²khai¹nxe³thĩ³na² yã¹nxe³thĩ³na² yũ²nxa³wi¹.”

Nxe³ain¹tu¹wi¹.

19

Jã¹nxe³sxã³ kxĩh³nũ³xa² hxi²tẽ³nha²sxã³ã³na¹sxã³ ã³ne³ha³nãũ²txi¹nhain¹tu¹wi¹.

Nxe³sxã³ ĩ³ain²ta³kxi²sxã³ nãn³tain¹tu¹wi¹. Nãn³tain¹te³nah¹lxi¹: “Khãuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹.

Sxi²je³nai²na² kãin²khai¹nxe³thĩ³nai²nãn¹tũ³ka³txa²khãuh³lxa³thin¹khai¹nx2na³li¹. Nxe³thĩ³nãn¹tũ³ka³txai²na²

na³vi²o²tē³na² yū³ain¹te²nāu³xa²
 yen³kxi³si¹hain¹na²hē³li¹. Yxān¹ta¹ wa³su³txi³
 hī¹na¹ yen³kxai²na² kho³nhxan³kxain¹na³li¹.”
 Nxe³ain¹tu¹wi¹.

20 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹thi³nān¹tū³ka³txe²
 i³nxai²na² thī¹nai²li² kho³nhxan³kxi²ha²kxai³
 i³ka³lxi³kxi²nha¹jah³lxi³hē¹li¹. A²nū²ai²na²
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²i²yah³lxin¹te²
 i³nxai²na² i³ka³lxi³kxi²nhā¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na² kaix¹so¹tū³ka³txi³sin¹te² i³nxai²na²
 i³ka³lxi³kxi²nhā¹nha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 wān³txa² i³hen³txi²te²nāu³ i³nxai²na²
 i³ka³lxi³kxi²nhā¹nha²kxai³ nxe³jah³lxi³hē¹li¹.
 Txa²wā¹sū³na² hi²sen³su² ko³nxe³ti³
 i³yī¹li²nyhain¹na³li¹, thī¹nai²nān¹tū³ka³txa²su¹.
 Nxe³sxā³ ā³wa²su¹kxi¹nx2ti³na³li¹. Oh³xan¹jah¹la²
 nxe³na²hē³la².

21 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² nū³kxūn³khaix¹jah¹la²
 sa²kxai³lu² txah³lxa³kxa² kāin²ka³txa²
 wxa²so¹na²hē³la². Tri²ka²nū³xa²
 ū³hū³ki²ti³ hū³ka³txa² wxa²so¹na²hē³la².
 Wxa²so¹nū²la² i³ye³na² wxa²sa²tā³nū¹na²hē³la².
 Wxa²sa²tā³nū¹te³nah¹lxi¹:

— Txah³lxa³kxai²li² i³ye³na² wxa²sa²tā³nū¹a¹ti²ti¹.
 Nxe³ha²kxai³ Ba³bi³lo²na²thi³na²
 kāin²khai¹nxe³thi³na² nxe³kxi³hū³sxā³ nū³kxūn³txi³
 sa²tā³ain¹tu¹wi¹. Sa²tā³ain¹kxai²nān²tu³

nxe³hī¹nān¹te²tu³ a²ha³lo²a² sxa³je³na¹
 tū¹hxan³tu¹wi¹. 22 Thī³nāu³ai²na² a²nū²a²
 hai³nain¹ju³ta³nū³a² yū²nxa³lho³li¹.
 Vi³o³lāu²hū³tē³na² hai³nai¹nxa³ha²kxai³
 wān³txa² hain³te²su² te²a² hai³nai¹nxa³ha²kxai³
 wāi²lhū³ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³
 trū³be²ta²ka³txa² hai³nai¹nxa³ha²kxai³

nxê²nxa³lho³li¹. Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a²
 hxi²khe¹txi³ yen³kxa² wxa²no²la³kxi²te²la³
 yũ²nxa³lho³li¹. Tri²ka²ki³a² ũh³nxũ³ju³ta²
 o²la³kxai¹nxa³lho³li¹. 23 Lã³pi³ãu²tẽ³na² sa²kxai³lu²
 hai³txi³ sa²kxĩx3tain¹nxa³lho³li¹. A²nũ²a²
 kwẽn¹tai²na¹ so¹nyhain¹te²na² sa²kxai³lu²
 ka³lih³kxi²yhain¹jau³su² ain³kxi²nyhai¹nxa³lho³li¹.
 A²kxã³nxa² yen³kxa² so¹kxi²nyhu¹ain¹tũ³ka³txa²
 thĩ¹nai²na² yxau²xai³lain¹tũ³ka³txa²
 hxi²kan¹khai¹nxe³tũ³ka³txi³su² na²hẽ³li¹.
 Thĩ¹nai²na² a²wã³nxĩn¹ju³ta² tih³nxa³la²
 ã³nan³khai¹xain¹na³hẽ³li¹. Nxa¹nha²kxai³
 yuh³xan¹tũ³ka³txi³nau³xa²ĩ³ki³ha¹kxi²nyhain¹na²hẽ³li¹.
 24 Nxe³kxa³yu³su² thĩ¹nãu³ai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa² ĩ³hen³txi³te²nãu³xa²
 ĩ³ya²lu¹kxain¹te²na² ĩ³ha¹txi²ha²kxai³
 Je³su²jah³lai²na² wãn³txa² yxo²ĩ²tũ³ka³txe²nãu³xa²
 ĩ³ya²lu¹kxain¹te²na² ĩ³ha¹txi²ha²kxai³ a²nũ²a²
 ĩ²li³te²na² ĩ³ya²lu¹kxain¹te²na² ĩ³ha¹txi²ha²kxai³
 sxi²jen³nãu³a² nxe³na²hẽ³li¹. Oh³xan¹jah¹la²
 nxe³na²hẽ³la².

19

1 Nxa²ha¹te¹ hain³txa² yau³ã³xa² hain³jau³xa²
 ain³kxi²na¹hẽ³la². Oh³xan¹thĩ³na² a²nũ²a²
 ka³lxa¹txi³ ĩ³hai³nain¹jau³hũ³nxe² ain³kxi²na¹hẽ³la².
 Ain³kxi²na¹te³nah¹lxĩ¹:
 — Txa²wã¹sũ³na² Si³yxau³ka³jah¹la²
 kãin²khaix1nx2na³li¹. Txa²wã¹ko³nxe³ti³
 kãĩ³ki³ju³ta² sa²wa²su¹tẽ³jah¹lai²la¹wi¹.
 Wxi²kin³ti³ton³khaix1jah¹lai²la¹wi¹. Nũ³kxũn³ju³ta²
 Si³yxau³ka³jah¹lai²la¹wi¹. Ju¹ta² kãĩ³ju³tai²na²

$a^2ya^3la^3lha^2ti^3hi^1ki^3kxai^2n\tilde{a}n^2tu^3$ $wain^3na^3li^1$.
 $Nxe^3ha^2kxai^3$ $sa^2n\tilde{e}n^1kxi^2a^3sah^1lxi^3wxi^1$, $2 A^2n\tilde{u}^2a^2$
 $k\tilde{a}i^3ain^1ju^3ta^2$ $\tilde{i}^2ain^1ka^3tu^3$ $wi^1lhin^1t\tilde{u}^3ka^3txi^3su^2$
 ta^3nxa^2 $ko^3nxe^3thin^1t\tilde{u}^3ka^3txi^3su^2$
 $t\tilde{a}^3nxa^2$ $\tilde{i}^3y\tilde{i}^1li^2hain^1ju^3ta^2$ $wain^3na^3li^1$.
 $Ba^3bi^3lo^2na^2th\tilde{i}^3n\tilde{a}n^1t\tilde{u}^3ka^3txai^2na^2$
 $ko^3nxe^3thin^1khai^1nxe^3t\tilde{u}^3ka^3txai^2na^2$
 $yuh^3xan^1t\tilde{u}^3ka^3txi^3n\tilde{a}u^3xai^2na^2$ $a^2yxo^2ha^3kxa^1$
 $ko^3nxe^3thin^1sx\tilde{a}^3$ $o^2la^3kxi^2si^1yhain^1ta^1ka^3lxa^2$
 $ko^3nxe^3ti^3$ $\tilde{i}^3y\tilde{i}^1li^2na^2h\tilde{e}^3li^1$. $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$
 $sa^3wi^3ha^3lxi^3n\tilde{a}u^3xa^2$ $ta^2nx\tilde{u}^1ka^3txai^2na^2$ hxi^2ka^2
 $sun^2t\tilde{a}^1kxain^1na^2h\tilde{e}^3li^1$. $Nxe^3kxain^1kxa^2$ yo^3ha^2
 $ko^3nxe^3ti^3$ $\tilde{i}^3y\tilde{i}^1li^2sx\tilde{a}^3$ $\tilde{i}^3wai^1txi^2na^2h\tilde{e}^3li^1$.
 $Nxe^3ain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$.

$3 Nxa^2ha^1te^1te^2y\tilde{a}^1nxe^2e^3kxain^1te^3nah^1lxi^1$:

— $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$ $sa^2n\tilde{e}n^1kxi^2a^3sah^1lxi^3wxi^1$.
 $Th\tilde{i}^1nai^2na^2$ $Ba^3bi^3lo^2na^2th\tilde{i}^3nai^2na^2$
 $w\tilde{a}n^3txa^2hxa^3nyain^1n\tilde{i}n^2tai^1$. Hai^3txi^3 $\tilde{a}h^1lxi^3sx\tilde{a}^3$
 $\tilde{a}h^1we^2txai^1nxa^3lho^3li^1$. $Nxe^3na^2h\tilde{e}^3la^2$.

$4 Nxe^3n\tilde{u}^3nxa^2ha^1te^1a^2n\tilde{u}^2a^2$ $hxi^2kan^1te^2n\tilde{a}u^3xa^2$
 24 $nxe^3t\tilde{u}^3ka^3txi^3n\tilde{a}u^3xa^2$ $ka^3yxuh^3h\tilde{u}^3jah^1la^2$
 $wi^1lhin^1te^2n\tilde{a}u^3xa^2$ ha^1li^1 ha^1li^1 $nxe^3te^2n\tilde{a}u^3xai^2na^2$
 $nxain^1sx\tilde{a}^3$ $\tilde{a}^3ka^3ti^3wxe^3ain^1sx\tilde{a}^3$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$
 $Hxi^2kan^1ta^2$ $Si^3yxau^3jah^1la^2$ $\tilde{a}^3wxe^3ka^3lo^3a^2$
 $\tilde{a}^3wxe^3sx\tilde{a}^3$ $yxau^3ain^1jah^1la^2$ $sa^2n\tilde{e}n^1kxain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$.
 $Sa^2n\tilde{e}n^1kxain^1te^3nah^1lxi^1$:

— $Wain^3s\tilde{i}n^1na^3li^1$. $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$
 $sa^2n\tilde{e}n^1kxi^2a^3sah^1lxi^3wxi^1$. $Nxe^3ain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$.

$O^3ve^2a^2 W\tilde{e}n^3s\tilde{u}^3jah^1la^2 txu^1ha^2 so^1nyhu^1ya^3jau^3su^2$

$5 Nxe^3nxa^2ha^1te^1$ $w\tilde{a}n^3txa^2$ $Txa^2w\tilde{a}^1s\tilde{u}^3na^2$
 $\tilde{a}^3wxe^3ka^3lo^3n\tilde{a}u^3ai^2n\tilde{a}n^1jau^3xa^2$ $ain^3kxi^2na^1h\tilde{e}^3la^2$.
 $Ain^3kxi^2na^1te^3nah^1lxi^1$:

— Txa²wā¹sū³na² wān³txa² sa²yo²we¹jah³lxin¹te²
 ī³nxai²na² nxe³jah³lxī³sa²lxī¹. Txa²wā¹sū³na²
 sa²nēn¹kxi¹jah³lxī³hē¹li¹. Kāi²nxa³te²
 ī³nxai²na² kāi²lxī³te² ī³nxai²na² a²yo²ha³kxa¹
 sa²nēn¹kxi¹jah³lxī³hē¹li¹. Nxe³na²hē³la².

6 Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ wān³txa²
 yau³xā³xa² ain³kxi²na¹hē³la². A²nū²a²
 ka³lxa¹te²a² e³lxī²jau³hū³na²hē³la².
 Ka³wā³lxa² en³txi³jut³sū³na²hē³la². Kāin²
 ī³wa³tu³ka³nxe³jut³sū³nxe² e³jau³su² na²hē³la².
 Nxe³te³nah¹lxī¹:

— Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxī³wxi¹.
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³ka³jah¹lai²na²
 nū³kxūn³ju³ta² Si³yxau³ka³jah¹lai²na² a²hxi²kan¹ta²
 si³yxau³tāu³lot³ju³ta² hī¹na² yū³tu¹wi¹.
 7 Ī³ka³lxī³yha³sah¹lxī³wxi¹. Sa²nēn¹kxi²a³sah¹lxī³wxi¹.
 O³ve²a² Wēn³sū³jah¹la² Je³su²jah³la² ā³si³tē³sxā³
 yxo²ī²tū³ka³txai²na² a²sxe³xa² so¹ju³ta²
 yā¹nx²na³li¹. Txu¹ha² so¹kxai²nān²tu³
 a²in³txa² ā³si³tē³sxā³ yxau²xai³ya³te²ju²hē³li¹.
 Nxe³kxa²yā¹nxe³kxe³hū³sxā³ Je³su²jah¹la²
 ā³si³tē³sxā³ yxo²ī²tū³ka³txai²na² Je³su²jah³lan¹ta²
 a²yen³nāu³a¹ yxau²xai³lha²tē³ain¹tu¹wi¹.
 Nxe³ju³tai²na² hī¹na² yū³tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².
 8 Nxe³ka³tu³ wā²la² wi¹ka³lo³a² līn²yo²ka³lo³a²,
 hān³ka³lo³a² ū³hū¹ain¹na²hē³la². A²nxe³ka³lo³a²
 wā²la² līn²yo²ka³lo³a² wi¹ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 a²nū²a² wi¹lhin¹te²na² Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 yxo²ī²te²na² wain³txi³ kāi³ju³ta² yā¹nxe²
 a²si³yxau³tāu³la²na³la².

9

Nxe³nxa²ha¹te¹oh³xan¹jah¹la²

e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Hī¹na² ũ³wha²li¹txa²hē³li¹. O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai²na²yain³txa²yain³kxi²nyhain¹ju³ta³nū³a²
 yau³son³na³li¹. Nxe³ha²kxai³ā³yān³sa²ki³nū²kxain¹tū³ka³txa²
 yain³txa² yxain³kxi²nyhain¹te²nāu³nū³a²
 a²kxā³nxa² ĩ³hen³txi³yhain¹na²hē³li¹.
 Txa²wā¹sū³nu²kxai³lu² tū¹ka³txain²txi³
 wi¹lhau³ko³tū¹nyhain¹tu¹wi¹. Nxe³na²hē³la².
 Nxe³nū²la² āh¹ ĩ³ye³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Jau¹xai²na²Txa²wā¹sū³na²ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹.
 Nxe³sa³na²hē³la².

¹⁰ Nxe³sa³nxa²ha¹te¹ ā³ka³ti³wxe³sxā³
 sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Na¹ta¹ ĩ³ye³kxi²sa²te³an¹jau³kxai³lu¹:

— Nxe³txa³hē¹li¹. Sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹.
 Wxāi²yā¹nxū³na¹wi¹. Je³su²jah³lai²na² wān³txa²
 sa²yo²we¹jah¹lxin¹kxa² yā¹nxūn³na¹wi¹.
 Nxe³kxi³sa²kxai³ Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
 sa²nēn¹kxi¹sē¹li¹. A²nxēn¹jau³xai²li² Je³su²jah³lai²na²
 wān³txain²txi³ a²hāix¹jau³xain²txi³ Sū³na²
 wān³txa² ĩ³hen³txain¹tū³ka³txai²na² wān³txain²txi³
 a²hāix¹jau³xain²txi²na³li¹. Nxe³sa³na²hē³la².

Ka²va¹la² hān³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹la²
ĩ³yau¹ũ³jau³su²

¹¹ Nxa²ha¹te¹ oh³sĩ³na² sa²yo²hai¹kxi²na²hē³la².
 A²nxe³tāu³a² ka²va¹la² hān³te²a² ĩ²a¹hē³la².
 In³txa² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 a²ĩ³lxa²sa¹, yxo²ĩ²nyhain¹jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³
 Ya²la³tu³jah¹lo²su¹ nxe³ha²kxai³ a²nxe³jau³su²
 ĩ³lxi¹nha²na²hē³la². Nxe³sxā³ kō³nxe³ti³
 kāi³te²nū³ka³txa² wain³kxa²ti³sxā³ kō³nxe³ti³
 ĩ³yĩ¹lain¹sxā³ ā³nhai¹nha²kxi²jah¹lai²la¹wa².

¹² A²ye³ki³ki³a² sa²kxai³lu² ha³nxe²a²

i³kxa²yā¹nx²na³la². A²ne³kai²na² sa²kxai³lu²
 ne³hē¹nha²ka³lo³a² sa²kxai³lu² ka³lo³ka³lxa¹txi³
 ũ³nhe³hē¹nha²na²hē³la². A²i³lxa² sa²kxai³lu²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²nxe³te²a²
 a²i³lxa² sa²kxai³lu² a²nũ²a² ā³xa² hxi²kan¹txi³
 i³yī¹lin²nxa³hē¹la². Yxān¹ta¹ jah¹la²
 so¹lxi³ a²i³lxa² i³yī¹li²nũ¹sa³na²hē³la².
 13 Wā²la² wi²kxi²nha²ka³lo³ai²na² sa²kxai³lu²
 a²ti³ha²yau³xa² ũ³hũ¹kxa²sa²sai¹xi²ka³lo³ai²la¹wa².
 A²i³lxi³khai³xai²na² sa²kxai³lu² Txa²wā¹sũ³na²
 wān³txi³su¹. Nxe³na²hē³la². 14 Nxe³nũ²la²
 oh³xan¹tũ³ka³txa² nũ³kxũn³tũ³ka³txa²
 ā³si³tē³kxain¹na²hē³la². Nxe³tũ³ka³txa² yxo²ha³kxa¹
 wā²la² hān³ka³lo³a² wi¹khai¹nxe³ka³lo³a²
 lĩn²yo²ka³lo³a² ũ³whi²kxi²nha²xain³tain¹na²hē³la².
 A²nxe³tũ³ka³txai²na² a²yxō²ha³kxa¹ ka²va¹la²
 hān³te²a² ā³ka³ti³yau³kxa²xain³tain¹na²hē³la².
 15 A²nxe³jah¹lai²na² a²yxō²a² yu³la² txō¹txa³wxi²a²
 i³yxō²sai¹nha²na²hē³la². A²nxe³ta³wxi²a²
 tē³sxā³ kō³nxe³ti³ kāi³tũ³ka³txi³nāu³xa²
 ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Kwa³thi³la³ka³txa²
 hxi²tē³nha²kj³kxai²nān²tũ³ nũ³kxũn³txi³
 wa³ka³ti³lo³te²la³ hĩ³kj³tā³la². Nxe³kxa²
 yā¹nxe³kxe³hũ³nxe² jah¹la² hi²sen³kxai³lu²
 kō³nxe³thin¹tũ³ka³txai²li² nũ³kxũn³txi³
 ā³nhai¹nha³kxain¹na²hē³la². Txa²wā¹sũ³na²
 Si³yxau³ka³jah¹lai²na² nũ³kxũn³ju³ta²
 Si³yxau³jah¹lai²na² i³an³ta³kxain¹ju³tan¹te²ka³ya³lhu²
 kō³nxe³ti³ kāi³tũ³ka³txa² nũ³kxũn³txi³
 i³wai¹tain¹na²hē³la². 16 A²nxe³jah¹lai²na² a²i³lxa²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nha²na²hē³la². A²wā²lai²na²
 ũ³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ a²nxe²kxai²na²
 nxe³wha²li¹la³kxi²nha²ha²kxai³ nxe³nha²na²hē³la².
 Ũ³wha²li¹la³kxi²nha²jau³xa²sa¹: A²nũ²a² nũ³ka³txa²

ĩ³kwa³na³tũ³ka³txai²na² a²hxi²kan¹khaix¹te²
 Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Hxi²kan¹te²nãu³xai²na²
 Hxi²kan¹ta² Si³yxau³jah¹lai²la¹wi¹. Nxe³na²hẽ³la².

17 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² ã³xa²
 i²a¹hẽ³la². U³je³na³ka² ka³la³sxã³ ne³ka³la³kxa²
 yxau³kxi²na²hẽ³la². Nxe³sxã³ i³kaix¹sxã³
 i³ye³te³nah¹lxi¹, ai³ka³nãu³xa² oh³sĩ³na²
 ã³ni³nain¹te²nãu³xa² i³ye³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã³sxã³ ã³yã³sa²kxi³nũ²kxi¹jxah³lxi³hẽ¹le¹.
 Txa²wã¹sũ³na² ũh³yait¹txa²lxi³ju³ta² yũ³tu¹we¹.

18 Yuh³xan¹tũ³ka³txi³nãu³xa² i³so¹jĩ²yah³lxin¹tu¹we¹.
 A²nũ²a² i³kwa³na³kxi²nyhain¹tũ³ka³txi³nãu³xa²
 i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ nũ³kxũn³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 a²hxi²kan¹te²nãu³xa² i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³
 a²nũ³kxũn³tũ³ka³txi³nãu³xa² i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³
 ka²va¹la² i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³
 ka²va¹la² ka³ti³yau³kxi²tũ³ka³txi³nãu³xa²
 i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² ã³wa²sut¹sxã³
 yxau³tũ³ka³txi³nãu³xa² i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³
 kwa²wa³ka³li³lo³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² kãin²tũ³ka³txi³nãu³xa²
 i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ a²nũ²a² kãi²nxa³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 i³so¹jĩ²yah³lxi¹nha²kxai³ nxe³ain¹yah³lxin¹tu¹we¹.
 Nxẽn³tain¹na²hẽ³la².

19 Nxe³nxa²ha¹te¹ ka³yxuh³hũ³jah¹la²
 ko³khaix¹jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² i²a¹hẽ³la².
 A²nxe³jah¹lai²kxai³ yuh³xan¹ta²nũ³ka³txa²
 i³kwa³na³kxain¹te²nãu³xa² ã³nũ²kxi²ha²kxai³
 a²nũ³kxũn³nain¹tũ³ka³txa² ã³nũ²kxi²ha²kxai³
 nxe³na²hẽ³la². Nxe³nũ²la² in³txa²
 ka²va¹la² hãn³te²a² ka³ti³yau³kxi²jah¹lai²na²
 a²nũ³kxũn³tũ³ka³txai²na² nxe³sxã³

20 $\tilde{a}^3nhe^1lxin^3tain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$. $\tilde{A}^3nhe^1lxin^3tain^1te^3na^1$
 $ka^3yxuh^3h\tilde{u}^3jah^1la^2$ $ko^3khaix^1jah^1la^2$ $\tilde{i}^3ye^3na^2$
 $wxa^2li^3jah^1la^2$ $so^1ain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$. $Jah^1lai^2na^2$
 $so^1ai^1nha^2kxai^3$ $ka^3yxuh^3h\tilde{u}^3jah^1la^2$ $\tilde{a}^3jah^1la^2$
 $ko^3nxe^3sx\tilde{a}^3$ $\tilde{a}^3ke^3t\tilde{u}^1ain^1jah^1lai^1ta^3lx_i^3$ $w\tilde{a}^3nx\tilde{i}n^1sx\tilde{a}^3$
 $o^2la^3kxi^2yain^1to^3jah^1lai^1txa^3lx_i^3$ $a^2ye^3ha^3na^3kxa^2$
 $\tilde{u}^3ta^3ka^2$ $sai^1sx\tilde{a}^3$ $\tilde{u}^3yhe^3wha^2li^1la^3kxain^1sx\tilde{a}^3$
 $\tilde{i}^3ki^3ha^1kxain^1jah^1lai^1txa^3lx_i^3$ $ka^3yxuh^3h\tilde{u}^3jah^1la^2$
 $ko^3khaix^1jah^1lai^2na^2$ $y\tilde{a}u^3ka^3txa^2$ $kwa^3thi^3la^2$
 $we^1tain^1te^2a^2$ $sa^2n\tilde{e}n^1kxi^2si^1hain^1jah^1lai^1ta^3lx_i^3$
 $so^1ha^2kxai^3$ $nxe^3sx\tilde{a}^3$ $ka^3yxuh^3xa^2$ $ha^1lon^3txi^3te^2na^2$
 $ka^3ten^3ti^3$ $so^1ain^1ka^3t\tilde{u}^3$ $\tilde{i}^3ye^3nai^2na^2$ $ha^3nxe^2a^2$
 $\tilde{i}^3je^3nai^2na^2$ $\tilde{a}^3na^1sx\tilde{a}^3$ $\tilde{a}^3n\tilde{u}^1lain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$.
 $A^2nxe^3je^3na^2$ $\tilde{e}^3syo^2fre^2je^3na^2$ $\tilde{i}^3hxa^3nxa^3je^3nai^2la^1wa^2$.
 21 $Nxe^3n\tilde{u}n^3n\tilde{u}^2la^2$ $ka^3y\tilde{x}u^3h\tilde{u}^3jah^1la^2$
 $ko^3khaix^1te^2na^2$ $sa^3wi^3ha^3lx_i^3n\tilde{a}u^3xa^2$ $ka^2va^1la^2$
 $ka^3ti^3y\tilde{a}u^3kxi^2jah^1la^2$ $hi^2sen^3kxai^3lu^2$ $y\tilde{u}^3lx_a^2$
 $\tilde{i}^3yxo^2sai^1nha^2jah^1lai^1ta^3lx_i^3$ $y\tilde{u}^3lxai^1ta^3lx_i^3$
 $t\tilde{e}^3sx\tilde{a}^3$ $\tilde{i}^3sun^2t\tilde{a}^2ya^2lut^1ta^3lx_i^3yhain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$.
 $A^2nxe^3te^2su^2$ $\tilde{a}i^3kxa^2n\tilde{a}u^3xai^2li^2$ $so^1j\tilde{i}^2ai^1nha^2kxai^3$
 $wxi^2s\tilde{u}^1nain^1na^2h\tilde{e}^3la^2$.

20

$Ka^3yxuh^3h\tilde{u}^3jah^1la^2$ $ko^3khaix^1te^2a^2$ $sa^2tai^3kxi^2jau^3su^2$

1 $Nxa^2ha^1te^1$ $oh^3xan^1jah^1la^2$ $wxa^2ka^3nxa^2$
 $wx\tilde{a}^3na^2h\tilde{e}^3la^2$. Yuh^3xa^2 $kx\tilde{i}h^3nx\tilde{e}^1na^2$
 $u^1t\tilde{e}^3na^2$ $\tilde{u}h^3yxo^2than^2kxi^2ki^3ka^3txa^2$ $so^1sx\tilde{a}^3$
 $hxi^2t\tilde{e}^3nha^2sx\tilde{a}^3$ $wx\tilde{a}^3ha^2kxai^3$ $kwa^3thi^3l\tilde{i}h^3na^2$
 $so^1sx\tilde{a}^3$ $hxi^2t\tilde{e}^3nha^2sx\tilde{a}^3$ $wx\tilde{a}^3ha^2kxai^3$ $nxe^3na^2h\tilde{e}^3la^2$.
 2 $Nxe^3n\tilde{u}n^3n\tilde{u}^2la^2$ $ka^3yxuh^3h\tilde{u}^3jah^1la^2$ $ko^3nxe^3jah^1la^2$
 $n\tilde{u}^3kx\tilde{u}n^3txi^3$ $tai^3kxi^2so^1na^2h\tilde{e}^3la^2$. $A^2nxe^3jah^1lai^2na^2$
 $sa^2kxai^3lu^2$ $txih^3h\tilde{u}^3sx\tilde{a}^3$ $ko^3jah^1lai^1ta^3lx_i^2na^3la^2$.

Ti³a²bo³jah¹lo²su² ha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹lo²su²
 ha²kxai³ nxe³jah¹lai¹ta³lx²na³la². Ā¹jah¹la²
 nū³kxūn³txi³ so¹nū²la² kwa³thi³līh³na² tē³sxā³
 sa²tai³kxi²na²hē³la². Kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 1.000
 nxe² kwē³kon³sxā³ tai³kxi²wxe²xai³lain¹na²hē³la².
³ Ain¹nū²la² yuh³xa² kxīh³nxē¹na² u¹tē¹na²
 so¹sxā³ ā³na¹sxā³ ā³wi¹hain¹na²hē³la². So¹sxā³
 ā³na¹sxā³ ā³wi¹hain¹nū²la² sa²ne³tī¹kxain¹nū²la²
 ūh³yo²wī¹kxain¹na²hē³la². Nxe³ha²kxai³
 hxi²kan¹txi³ yuh³xan¹tū³kā³txa² ĩ³ki³ha¹kxain¹ju³ta²
 yū²nxa³wa², kwē³kxa² yo²ha³kxa¹ ū³tī¹kxa²
 wxē²xai³lai¹nha²kxai³la². Yxān¹ta¹ ye³ha¹la² so¹lx³
 sa²ta²la³kxi²sā³ain¹sān²tu¹wa².

4 Nxa²ha¹te¹ yu³tā³xa² ĩ²a¹hē³la².
 ĩ²a¹ju³ta²sa¹. Ā³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹khaix¹te²na²
 ā³wxe³ka³lo³a² ka³lo³ka³lxa¹txi³ ĩ²a¹hē³la².
 Nxe³ka³lo³ai²li² a²nū²a² ā³wxe²xai³lain¹na²hē³la².
 A²nxe³tū³kā³txai²na² Txa²wā¹sū³na² wān³txa²
 ĩ³hxi²kat¹ti³hi¹tēn³tain¹na²hē³la². Kō³nxe³tī³
 kāi³te²nāu³xa² kō³nxe³tī³ ĩ³yī¹lain¹sxā³
 ĩ³wai¹tain¹ju³ta² ĩ³hxi²kat¹ti³hi¹tēn³tain¹na²hē³la².
 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³ka³txa²
 ĩ²lxin³tai¹na¹hē³la². A²nxe³tū³kā³txai²na²
 a²kxā³nxa¹ kō³nxe³thin¹tū³kā³txa² hi²sen³su²
 sun²tā¹ain¹na²hē³la². Ū³nhe³yon³tā¹lain¹sxā³
 sun²tā¹ain¹na²hē³la². Nxe³sxā³
 ū³nhe³yon³tā¹lain¹tū³kā³txain²txi³ a²kxā³nhxi¹na²
 wi¹lhin¹sxā³ yxau²hoh³lxin³tain¹na²hē³la².
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² ĩ³hen³txai¹nha²kxai³
 Txa²wā¹sū³na²wān³txa²sa²yo²we¹tēn³tai¹nha²kxai³
 nxēn³tain¹na²hē³la². Hai³txi³ ka³yxuh³hū³jah¹la²
 kō³nxe³jah¹la² ĩ³ye³na² wxa²li³jah¹la²
 sa²nēn¹kxai¹nxa³ha²kxai³ ka³yxuh³hū³jah¹la²

ko³nxe³jah¹la² a²yāu³ka³txa² kwa³thi³la²
 we¹tain¹jah¹la² sa²nēn¹kxai¹nxa³ha²kxai³
 nxēn³tain¹na²hē³la². Ka³yxuh³hū³jah¹la²
 ko³nxe³jah¹la² i³ye³na² wxa²li³jah¹la² a²i³lxa²
 ũ³ta³ka² sai¹sxā³ ũ³hxi²wha²li¹nhai¹nxa³ha³kxai³
 a²ye³ha³na³kxa² ũ³ta³ka² sai¹sxā³
 ũ³ye³wha²li¹nhai¹nxa³ha²kxai³ nxe³ain¹na²hē³la².
 Nxe³ain¹tū³ka³txi³sa²ha²kxai³ kxān¹su²
 sun²tā¹yhain¹kxan²ti³nū¹ ka³tēn³su²
 i³sa²yxau³xi²ti³hi¹nyhain¹to³nha²na²hē³la².
 Nxēn³tain¹ka³tu³ Kris2tu³jah¹la²
 ā³nū²kxi²sxā³ yxau²xai³lai¹nha²kxai³
 ha³lo²an¹tū³ka³txai²na² whāi²na¹
 i³hxi²kan¹txi³lot3sxā³ yxau²xai³lin³tain¹na²hē³la².
 Kwē³kxa² ko³ka³lxa¹txi³ 1.000 nxe² kwē³ko³nxe²
 i³hxi²kan¹txi³lot3sxā³ yxau²xai³lin³tain¹na²hē³la².
 Nxe³tū³ka³txai²na² txā² ka³tēn³su²
 i³sa²yxau³xi²tū³ka³txi³sain¹na²hē³la².
 Nxe³nxa²ha¹te¹ ā³ta³lo³hē¹tū³sxā³ nū³ka³txi³
 ā³xa² ka³tēn³su² i³sa²yxau³xin²tain¹nūn³tu¹wa².
 5 Nxe³nū³nxa²ha¹te¹ a²nū²a² ya³lu²nūn³tū³ka³txa²
 āh¹ wā³kon³tū³ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 kwē³kxa² 1.000 nxe² kwē³kon³kxan²ti³nū¹
 āh¹ya³lu²sxa²xain³tain¹na²hē³la². 6 Nxe³nūn³nxa²ha¹te¹
 a²wi¹lhī¹na² ka³tēn³su² i³sa²yxau³xi²tū³ka³txa²
 wi¹lxon³kxi²ti³hi¹tai¹nha²kxai³ wi¹lhīn¹ti³hi¹tai¹nha²kxai³
 nxe³tū³ka³txi³sain¹na³la². Hai³txi³
 ya²lu¹ju³ta³nū³su² yū³ai¹nxa³lho³la². Hāi¹nxe³sxā³
 Txa²wā¹sū³nai²na² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su² ha²kxai³
 Je³su² Kris2tu³jah¹lai²na² i³ye³ū¹hain¹tū³ka³txi³su²
 ha²kxai³ nxe³ti³hi¹tēn³tain¹tu¹wa². Nxe³sxā³
 ha³lo²an¹tū³ka³txai²na² a²yxō²ha³kxa¹

ĩ³hxi²ka¹ti³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹tu¹wa².
 1.000 nxe² kwẽ³kon³kxa²ha³ta³nxã²n²txi³nũ¹
 ĩ³hxi²ka¹ti³lot3sxã³ yxau²xai³lin³tain¹tu¹wa².

Sa³ta³na²jah¹la² ã³na¹ain¹jau³su²

7 Nxe³nxa²ha¹te¹ 1.000 nxe² kwẽ³kxa²
 hxa³nũ²la² Sa³ta³na²jah¹la² sa²ta²la³kxi²sxã³
 ã³na¹ain¹tu¹wa². 8 Ai¹nha²kxai³ Sa³ta³na²jah¹la²
 hi²sen³su² yuh³xan¹ko³xai²nã¹n¹tũ³ka³txai²na²
 whã¹²na¹ ãh¹ ĩ³ki³ha¹kxa²ain¹to³tu¹wa².
 U³je³na² kan³ko³nãu³a² ĩ³ki³ha¹kxi²ha²kxai³
 u³je³na² a³li³xi²ko³nãu³a² ĩ³ki³ha¹kxi²ha²kxai³
 a²wi¹nẽ³tãu³an¹ko³nãu³a² ĩ³ki³ha¹kxi²ha²kxai³
 a²wã³tan¹ko³nãu³a² ĩ³ki³ha¹kxi²ha²kxai³
 nxẽn³tain¹tu¹wa². Ko²ke³ nũ³ka³txa²
 ĩ³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ Ma³ko²ke² nũ³ka³txa²
 ĩ³ki³ha¹kxi²ha²kxai³ nxẽn³tain¹tu¹wa²
 Nxẽn³txain¹nũ²la² ã³nhe¹lxí³yain¹si¹jau³su²
 ĩ³sa²kxi³nũ²kxain¹tu¹wa². A²nxe³tũ³ka³txa²
 ka³lxa¹khai¹nxẽn³tain¹tu¹wa². Ka³yã³la³nũ³a²
 ki³ka³lxa¹khai¹nxẽn³tain¹tu¹wa². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe²
 a²nũ²a² ka³lxa¹khai¹nxẽn³tain¹tu¹wa².

9 Nxain¹nũ²la² ha³lo²a² yuh³xan¹ko³xa²
 a²yã³sa²kxi³nũ²kxain¹nũ²la² Je³su²jah³lai²na²
 wã³txa² yxo²i²te²nãu³xa² ã³sa²ki³hain³kxi²
 a²sxi²je³na² ã³sa²ki³hain³kxi² nxain¹tu¹wa².
 Nxain¹sxã³:

— Sun²tã¹hxa³tain¹ki³tũ¹xã¹. Ain¹jau³su²
 nxain¹ta¹ oh³xan¹ta² ha³nxe²a² a³ka³nxi²xi²sxã³
 ĩ³hxa³tain¹tu¹wa². 10 ĩ³hxa³txain¹ka³tũ³
 A²ta³jah¹la² Ti³a²bo³jah¹la² a²nũ²a² yxo²ha³kxa¹
 ã³ke³tũ¹ain¹jah¹lai²na² sa²kxai³lu² so¹nũ²la²
 ĩ³ye³na² ha³nxe²a² ĩ³je³na² ě³syo²fre²nũ³nxa²

ĩ³je³na² ã³nũ¹hain¹tu¹wa². A²nxe³je³nai²na²
 sa²kxai³lu² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³jah¹la² ĩ³ye³na²
 wxa²li³jah¹la² ka³yxuh³hũ³jah¹la² ko³nxe³sxã³
 ã³ke³tũ¹hain¹jah¹lai²na² nxe³sxã³ a²kxã³nxa¹
 ã³nũ¹ain¹na²hẽ³la². A²nxe³je³na¹ a²ta³jah¹lai²li²
 so¹sxã³ ã³nũ¹ain¹nũn³tu¹wa². Nxain¹ka³tu³
 khãuh³lxa³txain¹ju³ta² so¹lxi³ yũ³ain¹tu¹wa².
 Khãuh³lxa³txain¹ju³ta² ne³ki³so¹nxa³lho³la².

A²nũ²a² ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lain¹sxã³

ĩ³wai¹tẽn³tain¹jau³su²

11 Nxa²ha¹te¹ ã³wxe³ka³lo³a² hxi²kan¹ta²si³yxau³ka³jah¹la²
 ã³wxe³ka³lo³a² hãn³ka³lo³a² o²khaix1nẽ³ka³lo³a²
 ĩ²a¹hẽ³la². A²nxe³ka³lo¹a² yxau³jah¹la²
 ĩ²a¹hẽ³la². A²nxe³jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 o²lha²ti³ye²ha²kxai³ oh³xan¹ko³xa² whãi²na¹
 yuh³xan¹ko³xa² whãi²na¹ tĩ¹hxa³na²hẽ³la². A²nũ²a²
 yuh³lxain¹kxai²nãn²tu³ ã³nih³sa³tĩ¹ain¹te²ju²hẽ³la².
 Nxe³kxa²yã¹nxe³kxe³hũ³nxe² ko¹xai²li² whãi²na¹
 tĩ¹hxa³na²hẽ³la². 12 Nxe³nũn³nũ²la²,
 a²nũ²a²nãu³xa² ya³lu²te²nãu³xa²
 a²yo²ha³kxa¹ ka³tẽn³su² ĩ³sa²yxau³xi²si¹ka³tu³
 wxã³si¹hain¹na²hẽ³la². Kãin²te²su² ta³nxa²
 kãi²nxa³te²su² ta³nxa² nxe³tũ³ka³txa²
 a²yo²ha³kxa¹ wxã³si¹hain¹na²hẽ³la². A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹lai²na² ã³wxe³ka³lo³ai²na²
 ã³tĩ³ain¹na²hẽ³la². ã³tĩ³ain¹nũ²la²
 ha³teh³nxã³nxãu³xa² nxã³ka³lxa¹txi³ li²vro³txã³nxa²
 sa²yo²hai¹lain¹na²hẽ³la². Sa²yo²hai¹lain¹ka³tu³
 tũ¹ka³txai²na² whãi²na¹ ko³nxe³ti³ kãi³ain¹ka²
 yã¹nxe³sxã³ ko³nxe³ti³ ĩ³yĩ¹lin³tain¹na²hẽ³la².
 Nxẽn³tain¹nũ²la² ha³teh³nxã³nxa² nxã³nxã³xa²

ka³ten³su² ti³hi¹tē³txā³nxa² sa²hai¹lain¹na²hē³la².
 Kxā³n³xu¹tai²na² a²nū²a² a²i³lxa²
 ũ³wha²li¹lye²nxa³kxe³su² nxe³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²
 ko³nxe³ti³ i³yī¹lin³tain¹na²hē³la². 13 Nxe³te³na¹
 i³ye³nai²li² a²nū²a² i³lo³nxi² ya³lun¹ta² hāu¹te²na²
 wxā³ha²kxai³ ya³lun¹ta² hāi¹kxi²te²na² wxā³ha²kxai³
 nxe³ain¹na²hē³la². Nxe³nū²la² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³ka³jah¹la² ko³nxe³ti³ i³yī¹lin³tain¹na²hē³la².
 A²kxā³nxa¹ ko³nxe³ti³ kāi³ain¹kxa² yā¹nxe³sxā³
 ko³nxe³ti³ i³yī¹lin³tain¹na²hē³la². 14 Nxe²
 i³yī¹lih²ta³lu²nain¹nū²la² ya³lu²nē³ju³ta²
 sa²so¹sxā³ i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³nai²na²
 ā³na¹sxā³ ā³nū¹ain¹na²hē³la². Ā³na¹sxā³
 ā³nū¹ain¹ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² hai³txi³ ka³ten³su²
 we²nxi²nxa³lho³la². Hāi¹nxe² ya³lu²sa³tī¹tu¹wa².
 15 Jā¹nxe³nū³sxā³ ha³teh³nxā³nxa² ka³ten³su²
 ti³hi¹tē³txā³nxai²na² sa²hai¹ka³tu³ a²nū²a² i²li³te²a²
 Txa²wā¹sū³na² ā³si³tē³kxi²nxa³te²su² te²a² a²i³lxa²
 yū³ye²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu² a²nxe³te²su² te²na²
 sa²so¹sxā³ i³ye³na² ha³nxe²a² i³je³na² ā³na¹sxā³
 ā³nū¹lain¹nū³tu¹wa².

21

Txa²wā¹ha³lo²a² txa²wā¹oh³sī³na² tah²lxī³
i³yūt1jau³su²

1 Nxe³nxa²ha¹te¹ txa²wā¹ha³lo²ai²na²
 txa²wā¹oh³sī³nai²na² txa²wā¹i³ye³nai²na²
 yxo²ha³kxa¹ hxn³na²hē³la². Nxe³nū²la²
 oh³sī³na² tah²sī³na² i³yūt1sa²kxai³ txa²wā¹ha³lo²a²
 tah²ko³xa² i³yūt1sa²kxai³ nxe³na²hē³la².
 Yxān¹ta¹ i³ye³na² kāin²je³na² i³yū¹txa³hē³la².
 2 Nxe³ka³tu³ sxi²je³na² Je³ru³sa³lē²thī³na²

tah²hi³na² a³ka³nxa² wxã³na²hẽ³la². Oh³xan¹ko³xa²
 Txa²wã¹sũ³na² ha³lo²a² wxa²li³sxã³ a³ka³nxa²
 wxã³na²hẽ³la². A²nxe³thĩ³na² sa²kxai³lu²
 wi¹lhau³kot3si¹hain¹na²hẽ³la². Txu¹ha²
 in³txi³te³lhxã³ nxe³ta¹ka³lxu³su² kxai²nãn²tu³
 wi¹lhau³ko³nha²te²ju²hẽ³la².

— Txa²in³txa² ka²li¹txi³na¹tũ¹xã¹. Nxe³jau³su²
 te²ju²hẽ³la². Jã¹nxe³jut3sũ³nxe² oh³xan¹thĩ³nãu³a¹
 a²ta²hĩn³nũ³su² wi¹lhau³kot3si¹hain¹na²hẽ³la².
 3 Nxe³ka³tu³ wãn³txa² oh³xan¹jau³xa²
 ĩ³kaixljah¹lai²na² e³jau³xa² ain³kxi²na¹hẽ³la².
 Ain³kxi²na¹te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. Hĩ¹nai²na² Sũ³na²
 Si³yxau³ka³jah¹lai²na² yxau³thĩ³nũ³a²
 a²nũ²a² nxũ²kwai³ye³la³nãu³a² sxa³tu¹we¹.
 A²nũ²a² nũ³ka³txa² yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹.
 Ya³nyhai¹nha²kxai³ Txa²wã¹sũ³na²
 sa³wi³ha³lxi³sain¹tu¹we¹. A²nxũ²kwai³ye³la³nãu³a²
 yxau³ya³nyhain¹tu¹we¹. 4 Nxe³kxai²nãn²tu³
 a²nũ²a² ha²ya³kxa² ĩ³nãn³si¹hain¹tu¹we¹.
 Ya³lu²ain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³ ãin²tain¹ju³ta²
 yũ²nxa³ha²kxai³ nã³nain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³
 khãuh³lxa³txi³nain¹ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³
 nxain¹tu¹we¹. Ha³lo²a² kxã³nxãn¹ju³tai³tã²
 ne³ki³son³sxã³ wa³to³hi²na³le¹. Nxe³na²hẽ³la².

5 Nxe³nxa²ha¹te¹ oh³nãu³a² Txa²wã¹hxi²kan¹jah¹la²
 ã³wxe³ka³lo³a² yxaut3jah¹lai²na² a²wãn³txi³kxai³lu¹,
 ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxe³jah³lxi³sa²lxe¹. A²yen³kxai²na²
 a²yxoa²ha³kxa¹ tah²lxi³wet1si¹ha¹tu¹we¹.
 Nxe³na²hẽ³la². Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la²
 ĩ³ye³kxi²sain¹na²hẽ³la². ĩ³ye³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Wān³txa² a²nxe³jau³jau¹xai²na²
 yxo²ĩ²ki³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³tu³jau³xai²la¹wi¹.
 Nxe³jau³su² ha²kxai³ ũ³wha²li¹txa²hē³li¹.
 Nxe³sain¹na²hē³la².

⁶Nxa²ha¹te¹Txa²wā¹sũ³na²ĩ³ye³kxi²sain¹na²hē³la².
 ĩ³ye³kxi²sain¹te³nah¹lx¹:

— Wxa²wa²su¹tā³li¹. Txai²na¹xai²na²
 a²wi¹lhĩ¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa² yũ²nxa³hĩ¹nu¹ta²kxai³
 ka³ten³su² yxau²xai³la¹hē³li¹. Te²yā¹nxe³sxā³
 kxā³nāu³a¹ yen³kxa² a²yxo²ha³kxa¹
 hxa³nhĩ¹na¹ ka³ten³su² yxau²sa²tē³a¹tu¹wi¹.
 A²wi¹lhĩ¹nān¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³ ne³ki³san¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 nxe³jah¹lo²sa¹wi¹. A²nũ²a² ĩ²li³te²na²
 ya³lxu²kxai²nān²tu³ ĩ³yau³xa² ka³ten³ti³hi¹tē³jau³xa²
 kwa²ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹. A²yo³ha²

ten³nxa³lho³li¹. ⁷Nxe³sxā³ a²nũ²a²
 ĩ²li³te²nān²tu³ ko³nxe³ti³ kǎi³ain¹ju³ta²
 ā³na¹sxā³ ā³ta³lox3ta³wxe³ain¹kxai²nān²tu³
 ju¹tai²na² a²yxo²ha³kxa¹ ũ³hũ¹ai¹na¹tu¹wi¹.
 Txa²wā¹sũ³nu³lo³sa²te²lo³txai¹na¹ha²kxai³

Txa²ki³lhan³to³txai¹na¹ha²kxai³ nxai¹na¹tu¹wi¹.
⁸Yxān¹ta¹ tũ³ka³txi³ ā³xai²lē¹. Ko³nxe³ti³
 kǎi³jah¹lo²su² ha²kxai³ yuh³lx¹jah¹lo²su² ha²kxai³
 Je³su²jah³lai²na² wān³txa² yxo²ĩ²xa³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ Sũ³na² yxo²kwĩn¹kxi²ju³ta²
 o²la³kxi²jah¹lo²su² ha²kxai³ a²nũ²a² su²lhā³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxā³ o²la³kxi²jah¹lo²su²
 ha²kxai³ tih³na³la² a²nũ²a² ā³nan³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ a²yen³kxa² wet1sxā³ tē³sxā³
 txa²wā¹sũ³nu²sa²ki³lot3ju³ta² yxo²kwain³jah¹lo²su²
 ha²kxai³ ki³han³ju³ta² e³jah¹lo²su² ha²kxai³
 nxe³tũ³ka³txai²na² yxo²ha³kxa¹ ĩ³ye³na²

ha³nxe²a² i³je³na² ē³syo²fre²nū³hū³sxā³ i³je³na²
 ā³na¹sxā³ ā³yu¹kxū³ain¹tu¹wi¹. A²nxain¹ju³ta²li²
 ne³ki³sot³nxa³lho³li¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

Je³ru³sa³lē²thi³na² tah²lxi³ĩ³yūt¹jau³su²

9 Nxa²ha¹te¹ in³txa² oh³xan¹jah¹la²
 wxā³sxā³ ĩ³ye³na²hē³la². A²nxe³jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² kxā³nhxī¹nai³tā² ka³te³ha²
 hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxi²na³la². A²nxe³tē³na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² ka³te³na²
 Si³yxau³jah¹lai²na² ĩ³xan³ta³kxin²txain¹ju³ta²
 ne³ki¹nha²hē³la². Nxē³nha¹li¹ nxē³nha¹li¹
 nxē³nha¹li¹ ka³na³ki² ne³kih¹nha²hē³la².
 A²nxe³tē³na² nēn³ka³na³ka³nat³sxā³
 hxi²tē³nha²jah¹lai¹ta³lxi³ wxā³sxā³ ĩ³ye³na²hē³la².
 ĩ³ye³te³nah¹lxi¹:

— Ā³wxā³sē¹li¹. O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na²
 a²txu¹ha² so¹ta³ka³lxu³nū³a² wā²nā³ū¹nxa²ha¹tu¹wi¹.
 Nxe³na²hē³la².

10 Nxe³nū²la² Txa²wā¹sū³na² Yāu³ka³jxah¹la²
 tē³sxā³ hi¹txai³lha³ha²kxai³ wā³la³ka³txa²
 kī³ka³txa² ka³la³ya³ha¹hē³la². Nxe³ya³sān²nū²la²
 sxi²je³na² wi¹lhin¹khaix¹thi³na² Je³ru³sa³lē²thi³na²
 wā²nā³ū¹sa³na²hē³la². A²nxe³thi³nai²na²
 sa²kxai³lu² oh³xan¹ko³xa² Txa²wā¹sū³na²
 yxau³ko³xa² wxa²li³sxā³ a³ka³nxa²
 wxā³na²hē³la². 11 Txa²wā¹sū³na²
 wxi²kin³ti³ton³ju³ta² sa²ha²te¹kxi²na²hē³la².
 Txah³lxa³ki³a² a³lxi²khaix¹nxain¹ki³a² yā¹nxe²
 sa²ha²te¹kxi²na²hē³la². Jas²pe³ki³a² ha²lu¹lun¹ka²
 yā¹nxe³na²hē³la². 12 A²nxe³thi³nai²na² sa²kxai³lu²
 sxi²jen³nai²na² ki³tā¹kxi²wa³ti³kxi²nha²ka³txa²
 kī³khai¹nxe³ha²kxai³ a³u³khai¹nxe³ha²kxai³

nxe³kat3su² na²hē³la². A²nxe³kxa³txai²li²
 a²sxih²yo²a² yo²ka³lxa¹na²hē³la². Hxi²ka²
 hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²sxā³ a²sxih²yo²a²
 sxih²yo²xih²xai³na²hē³la². A²nxe³ta³yo²a²
 sa²kxai³lu² in³txa² oh³xan¹tū³ka³txa²
 sxih²yo²a² yxau²xai³yah³lxi³na²hē³la².
 A²nxe³ta³yo²a² sa²kxai³lu² a²i³lxa²
 yū²xai³na²hē³la². I³sa³e²ah³lo²nu¹tai²na²
 nū³ka³txi³nāu³xu¹tai²na² a²ki³lha³lxa²nāu³xa²
 hxi²ka² hxa³sxā³ ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²nū³su²
 nxe³tū³ka³txi³nāu³xu¹tai²na² a²i³lxa²
 ūh³yo²hē²ta²xai³yah³lxi³na²hē³la².

13 Nxe³nxa²ha¹te¹ u³je³na³ka² a³li³xi²tāu³ai²na²
 sa²kxai³lu² sxi²hai²na² a²yo²a² yo²ha¹li¹
 ka³na³ki² yū³ha²kxai³ a²wi¹nē³tāu³a²
 a²sxih²yo²ai²na² sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹
 yū³ha²kxai³ a²wā³tāu³ai²na² a²sxih²yo²ai²na²
 sa²kxai³lu² yo²ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³ha²kxai³
 u³je³na² kan³tāu³a² a²sxih²yo²ai²na²
 sa²kxai³lu² yo³ha¹li¹ ka³na³ki¹ yū³ha²kxai³
 nxe²xai³yah³lxi³na²hē³la².

14 A²nxe³thi³nai²na²
 ki³tā¹kxi²wa³tī³kxi²nha²ka³txai²na²
 a²si³ka³lah³nāu³a² tah³lxa³ka³txa² a³li²khai¹nxe²
 wi¹khai¹nxe² nxe³ka³txai²na² hxi²ka² hxa³sxā³
 ha¹li¹ wxa²hait1so¹xi²sxā³ tah³lxa³ka³txai²li²
 ū³si³a³kxain¹nū²hē³la². A²nxe³ka³txai²na²
 sa²kxai³lu² O³ve²a² Wēn³sū³jah¹lai²na²
 i³kaix1so¹tū³ka³txu¹tai²na² a²i³lxa²
 i³lxi¹nha²xai³na²hē³la², tah³lxa³ka³txai²na²sa³.

15 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹la² i³ye³kxi²sa²jah¹lai²na²
 sa²kxai³lu² yen³kxa² a²lu²ju³ta² ū³hau³ko³ta³ka³txa²
 ou²ro²ki³a² we¹ka³txa² hxi²tē³nha²na²hē³la².
 Sxi²je³na² ū³hau³ko³txi² sxih²yo²a² ū³hau³ko³txi²

je¹na² ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txa² ã³hau³ko³txi³
 nxe³te³lhxã³ nxe³na²hẽ³la². 16 A²nxe³ju³ta²
 sxi²je³nai²na² a²lu²ju³tain²txi² au³ju³tain²txi²
 ã³nha³ko³je²na²hẽ³la². Û³hau³kot3te³nah¹lx¹,
 2.200 ki³lo²me³tro³ nxe² a³lu²khaix1ye²na²hẽ³la².
 Nxe³sxã³ a³lu²ju³tain²txi³ au³ju³tain²txi³
 kĩ³ju³tain²txi³ nxe³ju³tai²na² yxo²ha³kxa¹
 ã³nha³kot3je²na²hẽ³la². 17 Nxe³ka³tu³ sxi²je³na²
 ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txa² ã³hau³ko³tã²hẽ³la².
 A²nũ²a² ã³hau³ko³nha²ju³ta² 64 me²tro²
 nxe³na²hẽ³la². Oh³xan¹jah¹la² ã³hau³ko³nha²kxa²
 yã¹nxe²na³la². 18 Nxe³nũn³nxa²ha¹te¹
 ki³tã¹kxi²wa³tj³kxi²nha²ka³txai²na² sa²kxai³lu²
 jas2pe³ka³txa² a³lx¹i²khaix1ka³txa² so¹lx³
 we¹tai¹nĩn²ta²wa². A²sxi²tai²na² sa²kxai³lu²
 ou²ro²ki³a² so¹lx³ we¹tai¹nĩn²ta²wa².
 Ni²kẽ¹na² ha²lu¹lun¹ka² yã¹nxe³yai¹nĩn²ta²wa².
 19 Tah³lxa³kxai²na² ã³si³a³kxain¹ki³ai²na² sa²kxai³lu²
 a³lx¹i²khai¹nxe³ki³a² so¹lx³ we¹tain¹nĩn²ta²wa².
 A²wi¹lhĩ¹nãn¹ta³ki³a² jas2pe³ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sa³fi²ra³ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kau³se³to²na²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² es3me³ral²ta²ki³su² ha²kxai³
 20 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sar³to²ni³o²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² sar²ti³o³ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kri³so²li³to²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² be³ri²lo³ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² to³pa²si³o²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² kri³so²pra³so²ki³su² ha²kxai³
 ã³ta³lo³hẽ¹ta³ki³a² ja³sĩn²to³ki³su² ha²kxai³
 a²ne³ki³an¹ki³a² a³me³tis2ta²ki³su² ha²kxai³
 nxe²xai³na²hẽ³la². 21 Sxih²yxo²nãu³a² hxi²ka²
 hxan³sxã³ ha¹lj¹ wxa²hait1so¹xi²nũn³sxã³
 nxe³ta³yxo²ta³tai²na² pe²ro³la³txa³yxo²txi³su²

na²hē³la². Sxih²yo²ain²txi³ yo²ka³na³ka³na³txi³
 pe²ro³la³ki³ain²txi³ ki³ka³na³ka³na³txi³
 nxe²xai³na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²tih³na²
 ā³nxai³tih³na² ou²ro²ki³a² so¹lxi³ ha²lu¹lun¹ki³a²
 so¹lxi³ wet¹tai¹nīn²ta²wa². Ni²kē³na² yā¹nxe²
 ha²lu¹lun¹na²hē³la².

22 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³nai²na² sa²kxai³lu²
 sxi²ha² Txa²wā¹sū³na² sa²nēn¹kxi²thi³na²
 yū³ye¹nx2ti³xa³hē³la². Txa²wā¹sū³na²
 Si³yxau³jah¹la² Nū³kxūn³khaix¹jah¹la²
 so¹lxi³ yxau³ye¹nx2ti³ha²kxai³ O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹la² so¹lxi³ yxau³ye¹nx2ti³ha²kxai³
 nxe³ye¹nx2ti³ha²kxai³ Txa²wā¹sū³na²
 sxi²ha² sa²nēn¹kxi²kxai³ jā¹nxe³thi³na²
 yū³ye¹nx2ti³xa³hē³la². 23 Te²yā¹nxe³nūn³sxā³

hai³txi³ u³je³na³ka² yū²nxa³ha²kxai³ i³la³ka²
 yū²nxa³ha²kxai³ nxe³kxan²ti³nū¹ Txa²wā¹sū³na²
 a²ha²te¹khai³ju³ta² so¹lxi³ sxi²je³na² whāi²na¹
 i³ha²te¹kxi²na²hē³la². Nxe³nxa²ha¹te¹ O³ve²a²
 Wēn³sū³jah¹lai²na² sa²kxai³lu² lā³pi³āu³tē³nhū³sxā³
 sxi²je³nai²na² yxo²ha³kxa¹ sa²ko¹ko¹tā²hē³la².

24 Nxa²ha¹te¹ a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² sxi²je³na² sa²ko²ko²kxi²nhain¹ju³ta²
 yxau²xai³lain¹na²hē³la². Txa²wā¹sū³na² so¹lxi³
 i³sa²nēn¹kxain¹na²hē³la². 25 Nxe³nxa²ha¹te¹
 ka³nxa³nhe³ju³ta² yū²nxa³ju³tan¹te²kxa³ya³lhu²

sxi²je³nai²nān¹ta³yo²a² yxo²than²kxi²sa²tē³na²hē³la².

26 Jā¹nxe³jut³su² a²nū²a² nū³ka³txi³nāu³xai²na²
 sa²kxai³lu² Txa²wā¹sū³na² i³sa²nēn¹kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Nū³kxūn³khaix¹ni¹lxi¹. Hxi²kan¹khai¹nxi¹lxi¹.
 Ā³sen³sai¹sa²sīn¹sxā³ wxi²kin³ti³ton³khaix¹ni¹lxi¹.
 Nxain¹jau³su²nxain¹na²hē³la². 27 A²nxe³thi³nāu³ai²na²

sa²kxai³lu² ko³nxe³ti³ kãi³ju³ta² yũ²nxa³ha²kxai³
 Sũ³na² yxo²kwĩn¹kxi²ju³ta² kãi³jah¹la²
 yũ²nxa³ha²kxai³ wãn³txa² ki³han³jau³xa² e³jah¹la²
 yũ²nxa³ha²kxai³ nxẽn³tai¹nxa³lho³la². Hãi¹nxe³sxã³
 O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na² a²ha³teh³nxã³nxa²
 a²nũ²a² ka³tẽn³ti³hi¹txã³nxa² a²nũ²a² a²ĩ³lxa²
 ũ³wha²li¹lhẽn²ta²xai³nha²txã³sye²kxai²nãn²tu³
 a²nxe³jah¹la² so¹lxi³ thĩ¹nai²na² yxau²xai³lain¹tu¹wa².

22

1 Nxa²ha¹te¹ ka³wã³lxa² ka³tẽn³ti³hi¹tẽ³jau³xa²
 wã²nã³ũ¹sain¹na²hẽ³la². Jau³xa²
 wi¹khai¹nxe³jau³xa² han³yo²jau³su²
 na²hẽ³la². Txa²wã¹sũ³na² ã³wxe³ka³lo³a²
 sa²ni³sai¹yo²ha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹lai²na²
 ã³wxe³ka³lo³a² sa²ni³sai¹ha²kxai³ nxe³jau³su²
 na²hẽ³la². 2 Sa²ni³sai¹sxã³ wxa²kan³nũ²la²
 sxi²je³nai²na² nxũ²kwai³ye³la³tĩh³na²
 ã³nẽ¹na³si²ha²kxai³ wxa²kan³na²hẽ³la².
 A²nxe³ta²wẽ¹ha³yxo²ka³teh³nãu³a² hi³sa³ka³txa²
 ka³tẽn³su² ti³hi¹tẽ³ka³txa² wi¹wen¹na²hẽ³la².
 A²nxe³ka³txai²na² a²na³kxa² sa²kxai³lu² i³la³kxa²
 ki³ka³na³ka³nat³sxã³ sa²tã³tĩ¹sxã³ na³kã³lxi³
 na³kxi²xai³na²hẽ³la². A²nxe³ta³nxã³kxa² sa²kxai³lu²
 na³ka³lxa¹na²hẽ³la². Hxi²ka² hxi³sxã³ ha¹li¹
 wxa²hait¹so¹xi²nũ³sxã³ na³kxi²xai³na²hẽ³la².
 A²nxã³nxai²na² sa²kxai³lu² hĩ³ne³kxa³nxã³su²
 na²hẽ³la². A²nũ²a² i²li³te²a² i³ton³nẽ³kxai²nãn²tu³
 ta²nxã¹nxai²na² ũh³hĩ³ne³kxi²nhãn¹kxai²nãn²tu³
 we²nxi¹nxa²hĩ³nx²na³la². 3 Jã¹nxe³ha²kxai³
 Txa²wã¹sũ³na² i³xan³ta³kxi²nẽ³ju³tan¹te²kxa²yu³ta²
 yũ²nxa³lho³la². Txa²wã¹sũ³na²
 yxau³ya³nhẽ³nha²kxai³ O³ve²a² Wẽn³sũ³jah¹la²

yxau³ya³nhē³nha²kxai³ nxe³ya³tu¹wa².
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² a²yo²ha³kxa¹
 ī³sa²nēn¹kxi²ju³ta³nū³a² kǎi³lxin³tain¹tu¹wa².
 4 A²yen³nāu³khai³xa² ye³ī²ain¹tu¹wa².
 Nxe³sxā³ a²ye³ha³na³kxai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² a²ī³lxa² ū³ta³ka² sai¹sxā³
 ū³ye³wha³li¹nhain¹tu¹wa², Sū³na² sa³wi³ha³lxi³su²
 ye²ha²kxai³la². 5 Nxe³te³na¹ ha³lo²la³ hai³txi³
 ka³nxa³hi²xi²ju³ta² yū²nxa³lho³la². Lā³pi³āu²tē³na²
 sa²kī³kxi²nē³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³ u³je³na³kai²na²
 sa²ha²te¹kxi²nē³ju³ta² yū²nxa³ha²kxai³
 nxe³tu¹wa². Txa²wā¹sū³nu²khai³xa² so¹lxi³
 wi¹sa²ha²te¹kxi²nē³tu¹wa². A²nxe³jut³su² ha²kxai³
 ha³lo²a² a²yo²ha³kxa¹ ī³hxi¹kan¹txi³lon³sxā³
 yxau²xai³yah³nē³tu¹wa².

Je³su²jah³la² a³ka³nxi²sxā³wa³li²jau³su²

6 Nxa²ha¹te¹ oh³xan¹jah¹lon¹txi² āh¹
 e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:
 — Jau¹xai²na² e³kxi¹nxa²ha¹jau³xin³txi³
 yxo²ī²kī³jau³xai²la¹wi¹. Ya²la³lyau³xai²la¹wi¹.
 Txa²wā¹sū³na² Si³yxau³jah¹la² A²hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² jah¹lai²na² sa²kxai³lu²
 Txa²wā¹sū³na² wān³txa² ī³hen³txi³tū³ka³txai²na²
 a²yāu³ka³txi³nāu³khai³xa² a²hxi²kan¹jah³lai²la¹wi¹.
 A²nxe³jah¹la² a²si³yxau³jah¹la² hi²sen³su²
 oh³xan¹jah¹la² sa²si¹hā³na²hē³li¹.
 A²sa³wi³ha³lxi³nāu³xa² sa²yo²we¹tū³ka³txa²
 yen³kxa² wā²nā³ū¹hain¹na²hē³li¹. Yen³kxa²
 ye³jen¹na² yū³kxe³nū³a² wā²nā³ū¹hain¹na²hē³li¹.
 Nxe³sain¹na²hē³la².

7 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³kxi²sain¹te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹.
 Nxe³ha²kxai³ txa²wān³txa² kwēn¹ta²
 ũ³hū¹nxa²ha¹jau³xai²na² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²na²
 sa²yo²wet¹sa²jah¹la² sa²kxai³lu²
 i³ka³lih³kxai¹na¹tu¹wi¹. Nxe³sain¹na²hē³la².

8 Nxa²ha¹te¹ txai²na² Jo³āu²ah³lo²na¹xai²na²
 sa²kxai³lu² wān³txai²na² a²yo²ha³kxa¹
 ain³kxi²jah¹lo²sa¹wa². Yen³kxai²na² a²yo²ha³kxa¹
 i²jah¹lo²sa¹wa². Nxe³jah¹lo²sa¹ha²kxai³:

— Oh³xan¹jah¹la² wā²nā³ū¹sa²jah¹lai²na²
 sa²nēn¹kxi²na¹tū¹xā¹. Nha¹jau³su² a²ne³kxai³tāu³a²
 ā³ka³ti³wxe³na¹ka³tu³ i³sa²nēn¹kxi²na¹hē³la².
 9 Nxe³na¹ta¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³sa²txa³hē¹li¹. Txai²li²
 kǎi²ti³hex¹jah¹lo²txā³wi¹. Wxāi²yā¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.
 Wxāi²nān²tu³ Je³su²jah³la² sa³wit³si¹lxi¹.
 Wxa²wā³tā³nāu³xa² Sū³na² wān³txa²
 i³hen³txi³tū³ka³txai²na² Je³su²jah³la²
 sa³wi³ha³lxi³sain¹nūn³na³li¹. Te²yā¹nxūn³sxā³
 ha³teh³nxā³nxa² ũ³wha²li¹lin¹txā³nxai²na²
 wān³txa² yo²i²te²nāu³xa² Je³su²jah³la²
 sa³wi³ha³lxi³sain¹nūn³na³li¹. Nxe³nx²ti³kxa²
 yā¹nxūn³sxā³ Je³su²jah³la² sa³wit³su²nū³na¹wi¹.
 Nxe³na¹ha²kxai³ i³sa²nēn¹kxi²sa²txa³hē¹li¹.
 Txa²wā¹sū³nu²khai³xa²so¹lxi³sa²nēn¹kxi¹txai¹nhē³li¹.
 Nxe³sain¹na²hē³la².

10 Jā¹nxe³sxā³āh¹ e³kxi²sa²te³nah¹lxi¹:

— Nxe³ha²kxai³ ha³lo²a² yxau³son³na³li¹.
 E³kxi¹nxa²ha¹ju³tai³ta³lxi³ wa³su³txi³
 ān³si³wxen¹tu¹wi¹. Wān³txa² ũ³wha²li¹lin¹jau³xai²li²
 hāi³a² ũ³ho¹txa³hē¹li¹. 11 Nxe³ha²kxai³ a²kxā³nxa²
 ko³nxe³ti³ kǎi³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² āh¹
 kǎi³yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxā³nxa²ko³nxe³thin¹sxā³

o²la³kxi²te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² ko³nxe³thin¹sxã³
 yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³nxa² wain³ju³ta²
 kã³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² âh¹ wain³txi³
 kã³yxau²xai³jah³lxu¹li¹. A²kxã³nxa² wi¹lh¹in¹sxã³
 yxau²xai³te² i³nxai²na² sa²kxai³lu² âh¹ wi¹lh¹in¹sxã³
 yxau²xai³jah³lxu¹li¹. Nxe³sain¹na²hẽ³la².

12 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah¹la² i³ye³te³nah¹lxi¹:

— Nxex³sa²lxi¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nãn²tu³ a²nũ²a² kã³ain¹ju³ta²
 i²a¹tu¹wi¹. Wi¹ju³ta² kã³ta³nxa² ko³nxe³ju³ta²
 kã³ta³nxa² nxain¹jut³su² a³ya³ti³na¹tu¹wi¹.
 Nxa¹kxai²nãn²tu³ nxe²kã³ain¹kxa² yo³ha² nxe²
 sa²tẽ³a¹tu¹wi¹. 13 A²wi¹lh¹nu¹ta²kxai³ yen³kxa²
 yũ²nxa³h¹nu¹ta²kxai³ ka³tẽn³su² yxau²xai³la¹hẽ³li¹.
 Te²yã¹nxe³sxã³ kxã³nãu³a¹ yen³kxa² a²yo²ha³kxa¹
 hxa³nh¹na¹ ka³tẽn³su² yxau²sa²tẽ³a¹tu¹wi¹.
 Ã³si³wxe³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³ ta³lun²sxã³
 a²ne³ki³sot³jah¹lo²su² te²sa¹ha²kxai³
 te²sa¹wi¹. A²wi¹lh¹nãn¹jah¹lo²sa¹ha²kxai³
 a²ne³ki³sot³jah¹lo²sa¹ha²kxai³ te²sa¹wi¹.
 Nxe³na²hẽ³la².

14 A²nũ²a² i²li³te²a² Txa²wã¹sũ³na² wãn³txa²
 sa²yo²we¹jah¹la² sa²kxai³lu² hi³sa³ka³txa²na³kxa²
 ka³tẽn³su² ti³hi¹tẽ³tã³kxa² i³so¹jĩ²ju³ta³nũ³a²
 yũ³ain¹tu¹wa². Sxi²je³na² tah²ye³na²
 oh³xan¹thi³na² ã³wih¹ju³ta³nũ³a² yũ³ain¹tu¹wa².
 15 Nxe³nxa²ha¹te¹ sxi²je³na² e³la² kãin²tãu³a²
 a²nũ²a² wi¹lhi¹nxa³te²a² ti³ya³u³kxi²ju³ta²la¹wa².
 Sũ³na² yxo²kwĩn¹kxi²ju³ta² kã³te²a² yxau²
 tĩh³nxa³la² a²nũ²a² ã³nan³ti³tẽn³jah¹la² yxau²
 in³txa² txu¹ha² ko³nxe³thin¹sxã³ o²la³kxi²jah¹la²

yxau² a²nũ²a² ã³xa² ĩ³kwa³na³ha²kxai³
 ĩ³su²lhã³jah¹la² yxau² yen³kxa² tẽ³sxã³
 txa²wã¹sũ³nu²sa²ki³lot³ju³ta² ten³ju³ta³lot³jah¹la²
 yxau² ki³han³jau³xa² ten³yxau²xai³jah¹la²
 yxau² ki³han³yxau²xai³ti³ten³jah¹la² yxau² nxe²
 nxe³tũ³ka³txa² ti³yau³kxain¹ti³ai²la¹wa².

16 Nxa²ha¹te¹ Je³su²jah³la² e³te³nah¹lxi¹:

— Txai²na¹xai²na² Je³su²jah³lo²na¹xai²na²
 Txa²sa³wi³sa² oh³xan¹jah¹la² ĩ³sa²si¹hã³nxa²ha¹hẽ³li¹.
 Txa²wãn³txa² yxo²i²sa²sxã³ yxau²xai³tũ³ka³txi³nãu³xa²
 ĩ³hen³txin¹jau³nu³ai²la¹wi¹. Ta³vi²yah³lo²nu¹tai²na²
 a²ne³sa³wi³ha³lo³nxe²nxex¹ wxã³tãu³te²sa¹wi¹.
 Nxe³te²sa¹ha²kxai³ ka³nxah³ta² a³lan²tin³ti²
 ten³sa²tã³xi² yãn³txai²na¹ ĩ³yũ¹li³xi²nxa³ta³lxa¹
 hi³ka²ta³a² yan³txi³ yau³ki¹xi²kxa²
 yã¹nxe³jah¹lo²sa¹wi¹.

17 Nxa²ha¹te¹ Txa²wã¹sũ³na² Yãu³ka³jxah¹lai²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxa²ha¹te¹ O³ve²a²
 Wẽn³sũ³jah¹lai²na² so¹te³lhxã³ ta¹ka³lxai²na²
 wãn³txi³kxai³lu¹:

— Wxã³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³na²hẽ³la².
 Te²yã¹nxe³sxã³ a²nũ²a² ĩ²li³te²na²
 jau¹xai²na² ain³kxain¹kxai²nãn²tu³ te²yã¹nxe²
 e³kxain¹te³nah¹lxi¹:

— Wxã³jah³lxi³hẽ¹li¹. Nxe³ain¹nũn³tu¹wa². Nx-
 ain¹kxai²nãn²tu³ ĩ³yau³xa² ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³jau³xa²
 a²ten³te² ĩ³nxa² wxã³sxã³ ĩ³na¹jah³lxi³hẽ¹la².
 A²yo³ha² ten³kxi¹nx²txai¹nxa³lho³la².

Ã³ne³ki³so³te³lhxã³jau³su²

18 Jã¹nxai¹jut³su² txai²na¹xai²na²
 Jo³ãu²ah³lo²na¹xai²na² e³lxah¹ e³kxi¹nx²ta¹wa².
 Wãn³txa² ha³lo²a² wxã³ju³ta²nũ³ai²nãn¹jau³xa²
 e³kxi¹nx²ta¹jau³xa² ain³kxi²syah¹lxin¹te²
 i³nxai²na² a³la³kxi¹jxah³lxih³ẽ¹la². Wãn³txa²
 yau³xã³xa² i³ye³sxã³ i³nũ²kxi²yah³lxin¹kxai²nãn²tu³
 ko³nxe³te²lo³txa²lxih³ha³ta²wa². Ha³teh³nxã³nxai²na²
 ã³wha²li¹la¹jau³xai²na¹ ko³nxe³te²lo³txa²lxih³ha³ta²wa².

19 Ha³teh³nxã³nxai²na² wãn³txa²
 sa²ni²lã³yah³lxin¹kxai²nãn²tu³ Txa²wã¹sũ³na²
 hi²sen³su² hi³a²ne³ka² a²nxã³kxa²
 ka³ten³ti³hi¹tẽ³tã³kxa² ã³hũ¹nx²ti³xa³lho³la².
 Hai³txi³ sxl²je³na² oh³xan¹thi³nũ³a² wi¹lhin¹thi³na²
 ã³wi¹yah³lxan³tho³la². Ha³teh³nxã³nxai²na²
 ka³ten³su² ti³hi¹tẽ³txã³nxai²na² a²kxã³nxai²na²
 wxa²i³lxa² wha²li¹lhẽ¹txa²lxih³kxan²ti³ wxa²i³lxa²
 sa²sai²lã³ain¹tu¹wa².

20 Jã¹nxe³sxã³ Je³su²jah³lai²na² wãn³txain²txi³
 a²hãix¹jau³xain²txi³ i³ye³yxo²nũ¹nain¹sxã³
 i³ye³te³nah¹lxih¹:

— Ya²la³tu³tã³li¹. Wa³su³txi³ wa³li²na¹tu¹wi¹.
 Nxe²na³la². Nxe³jau³xai²na² ten³sa²nũ³nha²wa².
 Nxe³na¹te³nah¹lxih¹:

— Wi¹na³li¹. Wa³su³txi³ wa³li¹sẽ¹li¹. Nxe³na¹wa².
 21 Jã¹nxai¹jau³su² Je³su²jah³la² Txa²wã¹hxi²kan¹ta²
 Si³yxau³jah¹la² kãin² thãih³ti³la² a³lxih¹nx²ti³ju³ta²
 ten³sa³nha²wa². Wãn³txa² ã³ta³lun²sxã³
 ã³ne³ki³so³ta¹wa².

Txa²wã¹sũ³na² Wãⁿ³txa²
New Testament in Nambikuára, Southern
(BR:nab:Nambikuára, Southern)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nambikuára, Southern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nambikuára, Southern [nab], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nambikuára, Southern

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

5198f7a7-ab9d-5d69-b112-d94960f81d2a